

Työterveyden ja
työsuojelun erikoisnumero

Kymiyhtiö

4-5
1980

Kymiyhtiö

Kymi Kymmene Oy:n julkaisu

● Perustettu vuonna 1936 ● 40. vuosikerta ● Painosmäärä 16 200 ● Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa ●

Toimitus

Kymi Kymmene Oy, tiedotusosasto
Niementie 13, 45700 Kuusankoski
Puhelinvaihte 951-402111

Päätoimittaja: Eero Niinikoski
puh. 2166 (suora 951-402166)

Toimitussihteeri: Heli Kyllönen
puh. 2169 (suora 951-402169)

Toimittaja: Reijo Virta
puh. 2168 (suora 951-402168)

Kirjapaino

Kymi Kymmene Paperi
Kouvola Kirjapaino
Valtakatu 28, 45100 Kouvola 10
Puhelinvaihte 951-11551

Tiedotustoimikunta

Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen,
Pentti Vättö, Eino Rihula, Riitta
Kähärä, Paavo Toivonen, Anders
Lund, Harry G. Wiklund ja Eero
Niinikoski

Juankoski: Kalevi Taskinen, Ahti
Latvala ja Anu Laitinen

Halla: Seppo Sahala, Åke Nykänen ja
Raimo Saastamoinen

Karkkila: Lauri Virolainen, Terttu
Järvi, Tapani Juselius, Kauko
Piiroinen, Taisto Lappalainen ja
Sinikka Mielck

Heinola: Raili Niemelä, Esko Valonen,
Pentti Helenius, Leo Rauhala ja Raili
Jäppinen

Salo: Elvi Vettenranta, Raimo
Auranen, Jaakko Korpela ja Roger
Holmberg

Sisältö marraskuussa 1980

- 1 Turvallisuus riippuu meistä itsestämme
- 2 Työsuojelun vuosikymmenet Kymiyhtiössä
- 8 Työsuojelun kehitys 70-luvulla
- 8 Koulutus tehostunut — järjestelmä vakiintunut
- 10 Tapaturma- ja ammattitautitilanne Kymiyhtiössä 1970-luvulla
- 10 Tapaturmatilastoa 60 vuoden ajalta
- 12 Vakuuttavaa yhteistoimintaa
- 14 Lakisääteinen luottamusmies oli yhteydessä ammattientarkastajiin
- 15 Valimopölyjen poisto — työsuojelun suururakka
- 16 Se on tiedosta kiinni
- 17 Työsuojelua ja työterveyshuoltoa kehitettävä yhteistyössä
- 18 Uudelleenarvioinnin aika
- 19 Työhygienian osuus työsuojelu- ja työterveystoiminnassa
- 20 Kymiyhtiön työsuojelutietous korkealla tasolla
- 21 Tarkastavan viranomaisen ja Kymiyhtiön kitkatonta yhteistoimintaa
- 22 Turvallisuus huomioitava uusissa tehtaissa, koneissa ja laitteissa
- 23 Näkökohtia uudisprojektien työsuojelusta
- 24 Työterveysasiat järjestyksessä —
- 24 työsuojelun ongelmissa riittää ratkomista
- 28 Kuvia toimenpiteistä työturvallisuuden ja viihtyisyyden lisäämiseksi
- 30 Työterveyshuollon kehitys Suomessa
- 32 Kymiyhtiön terveyden- ja sairaanhoidon vaiheita
- 36 Kuusankosken tehtaiden työterveyshuolto vuoden 1953 jälkeen
- 38 Työterveyshuoltolain vaikutukset ja voimaannapano
- 39 Mielenterveytyö työterveyshuollossa
- 40 Kymiyhtiön työterveyshuolto pitkään lain edellyttämällä tasolla
- 44 Työterveyshoitaja — työterveyshuollon sekatyöläinen
- 46 Työterveyslääkintävoimistelija — liikunnallinen
- 46 kuntouttaja ja ergonomian asiantuntija
- 48 Työsuojelun hyväksi elokuvan keinoin

Kansipaperi: Diamondstar 135 g/m²
Arkit: Diamondstar 100 g/m²

ISSN 0356-0538

Turvallisuus riippuu meistä itsestämme

● Kymiyhtiölle, 108-vuotiaalle suuryritykselle vuosi 1980 on merkkivuosi kahdesta syystä. Silloin tuli kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun Kymin tehtaalle yhdessä Kuusankosken ja Inkeröisten tehtaiden kanssa palkattiin päätoiminen tehtaanlääkäri. Tänä merkkivuotena tuli lisäksi kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun yhtiö Kuusankoskella nimesi henkilön hoitamaan työturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja työturvallisuusasioita ryhdyttiin käsittelemään yhteistoimintaelimissä.

● Vaikka sekä työsuojelu- että työterveystoimintojen painopistealueet ovat vuosien varrella vaihdelleet, ovat kohde — ihminen — ja tavoite — tapaturmien ja ammattitautien torjunta — säilyneet samana. Työturvallisuus-käsitteen muutosta kuvaa se, että

aiemman tapaturmansuojelu-sanan asemesta on käyttöön otettu laajempi alainen käsite työsuojelu. Työterveyssektorilla on puolestaan viime vuosina järjestelmällisesti paneuduttu myös työpsykologian piiriin kuuluviin kysymyksiin.

● Vuosikymmenien myötä ovat vapaaehtoisuuteen pohjautuneet työterveys- ja työsuojelutoiminnot lakisääteistymisen myötä kietyneet Kymiyhtiössä nykyiseen muotoonsa. Sekä yhtiö- että työpaikkatasoisesti mittavia työsuojelun ja työterveyden voimavaroja tulisi yhteistoiminnoissa yhä enemmän hyödyntää osana päivittäistä toimintaa työpaikoillamme.

● Työsuojelu- ja työterveysasioita ei tule kokea taakkana, vaan toimintamuotoina, joiden tehtävänä on osaltaan auttaa henkilöitä työpaikoilla heidän eri tehtävissään. Voinemme todeta, että keskustelu työsuojelun ja työterveyden tarpeellisuudesta yhtiössämme on muuttunut keskusteluksi siitä, kuinka kulloinkin päästään parhaiten kaikkia osapuolia tyydyttävään tulokseen suojeltaessa tärkeintä, ihmistä.

● Yhteistyöskentely ennakoivan suojelutoiminnan kehittämiseksi on kantanut hedelmää esi-

merkiksi projekti- ja uudishankintatoiminnoissa. Näistä saadut kokemukset ovat hyödynnettävissä jatkossakin.

● Tänä merkkivuotena haluan osoittaa parhaat kiitokseni erikoisesti niille kymiyhtiöläisille ja lukuisille ulkopuolisille henkilöille, jotka ovat vuosikymmenten saatossa luoneet sen vankan pohjan, mihin nykyinen työsuojelu- ja työterveystoimintamme eri muodoissaan voi tukeutua. Toiminta ei ole ollut sisäänlämpiävää eikä saa sellaiseksi muodostua, vaan yhteistoimintaa työmarkkinajärjestöjen, työsuojeluviranomaisten ja vakuutusyhtiön kanssa on kehitettävä edelleen.

● Kannustakoon merkkivuosi osaltaan jokaista meitä yhä parempaan yhteistyöhön, sillä työsuojelussa ja työterveysasioissa on vielä kyntämätöntä sarkaa. Ja vaikka työskentelyolosuhteissa omasta mielestämme saavutettaisiinkin ihanneratkaisuja, on muistettava, että meistä jokaisen terveys ja turvallisuus riippuu edelleenkin merkittävästi ja usein ensisijaisesti omasta itsestämme.

Kymi Kymmene
Perustuotannon johtaja

Työsuojelun vuosikymmenet Kymiyhtiössä

● Kun teollinen toiminta Kuusankosken äärellä 1870-luvulla alkoi, ei teollisuutta koskevaa lainsäädäntöä ollut juuri lainkaan olemassa. Työväki ei toisaalta osannut valvoa etujaan, eikä sillä olisi ollut siihen mahdollisuksiakaan.

● Siksi esitys työväestön etujen parantamisesta tulikin porvarissäätyyn kuuluvan pankinjohtajan **Felix Heikelin** taholta vuonna

1882. Hän oli saanut herätteen ulkomailta.

● Ensimmäisenä varsinaisena työsuojelulakina voidaan pitää vuonna 1889 annettua asetusta teollisuusammateissa toimivien työntekijöiden suojelemisesta. Asetuksen valvonta järjestettiin perustamalla kaksi ammattientarkastajan virkaa teollisuushallituksen alaisuuteen. Vuonna 1903 saatiin ensimmäinen naisammattientarkastaja.

Vuoden 1895 asetus työnantajan vastuunalaisuudesta työntekijää kohtaavasta ruumiinvammasta velvoitti työnantajan tapaturmavakuuttamaan työntekijänsä. Vakuuttaminen ei ollut tuntematonta asetusta ennenkään. Asetus astui voimaan vuonna 1898 eli samana vuonna, jolloin Voikkaan tehdas aloitti toimintansa.

Vuonna 1904 Kuusankoski Osakeyhtiön ja Voikkaan tehtaan liittyttyä Kymiyhtiöön ryhdyttiin uudessa yhtiössä pitämään tapaturmarekisteriä. Avustukset sairastapauksissa maksettiin sairaskassojen kautta.

Vuoden 1898 laki velvoitti työnantajan tapaturmavakuuttamaan työntekijänsä josakin hyväksytyssä vakuutuslaitoksessa. Korvauksen suorittamisen ohimenevistä vähäisemmistä ruumiinvammoista työnantaja sai järjestää joko vakuuttamalla vapaaehtoisesti työläisensä tai käyttämällä maksajana tehtaan työväen omaa sairaskassaa, mikäli työnantajan osuus kassan vuosimaksuista oli vähintään kolmannes, kuten oli laita Kymintehtaalla ja Kuusankoskella ennen tapaturmalain voimaantuloa.

Vuosina 1900-1915 Kymintehtaalla sattui 306 ja Kuusankosken tehtaalta 245 työtapaturmaa, joista Kymintehtaalla aiheutti kuoleman 10 ja Kuusankoskella 12 tapaturmaa. Loukkaantuneista noin neljäsosa sai vakuutusyhtiön kertakaikkisen korvauksen. Yli puolet vamma saaneista sai tapaturman aiheuttamalta sairausajalta korvauksen sairaskassaltaan ja palasi vammasta

Maisteri Margit Borg-Sundman, jonka 1930-luvulla tekemä työ tapaturmansuojelun edistämiseksi vaikutti voimakkaasti työsuojelun kehittymiseen Kymiyhtiössä.

ta toivuttuaan takaisin työhönsä.

Kymin ja Kuusankosken tapaturmatilastot olivat hieman parempia kuin paperiteollisuudessa yleensä. Sen sijaan Voikkaan tehtaalla tapahtui enemmän tapaturmia.

Vuonna 1898 annettua tapaturmavakuutuslakia ryhdyttiin uudistamaan vuonna 1906. Eduskunnan vuonna 1912 hyväksymälle uudistukselle saatiin kuitenkin vahvistus vasta 1917. Tuolloin annettu asetus työväen tapaturmavakuutuksesta laajensi vakuutusvelvollisuutta huomattavasti.

Uudistuksesta oli seurauksena, että aiemmin perustetut keskinäiset vakuutusyhtiöt eivät enää vastanneet tarkoitustaan. Heräsi ajatus, että eri teollisuuden alojen vakuutuslaitokset yhdistyisivät keskinäiseksi yhtiöksi. Virikkeen antaja oli Kymin Osakeyhtiön silloinen toimitusjohtaja, kauppaneuvos **Gösta Björkenheim**.

Vakuutusvelvollisuuden laajentaminen aiheutti sen, että ilmoitettujen tapaturmien määrä kasvoi voimakkaasti. Vuoteen 1918 saakka oli tapaturmien määrä ollut 1,5–2,0 prosenttia vuosityöläisten keskimääräisestä luvusta. Vuonna 1920 luku oli kohonnut 24,4 prosenttiin. Suhdeluku laski vuonna 1925 15,6 prosenttiin, mutta nousi sitten vuonna 1929 jälleen 20,9 prosenttiin.

Vakuutusmaksuja jouduttiin myös Kymiyhtiössä maksamaan sillä perusteella, miten paljon tapaturmia sattui. Tapaturmien määrän kasvaessa siis vakuutusmaksut nousivat.

Jo vuosisadan alussa oli Amerikassa huomattu tapaturmien ehkäisytöiden tarpeellisuus. Järjestäytynyt turvallisuusliike, *Safety First Movement*, painotti, että työsuojelun onnistumiseksi oli työnantajien ja työntekijöiden taisteltava yhdessä tapaturmien ehkäisemiseksi.

Tapaturmien voimakas lisääntyminen ja huomio turvallisuustyön merkityksestä olivat syynä siihen, että Kymi-yhtiön Kuusankosken tehtailla vuonna 1930 pantiin alulle järjestelmällinen työ tapaturmien ehkäisemiseksi.

Margit Borg työhuoneessaan, jonka hän kertoo olleen "keskellä Kuusankosken puoleista paperitehdasta". Pienessä konttorissa puhuttiin niin asunto- kuin eläkekysymyksistä, työpaikan asioista kuin kasvatuksen ongelmistakin.

Margit Borgin aika

Työtä tekemään palkattiin 22.11.1930 alkaen neiti Margit Borg. Hän oli Columbian yliopistossa Amerikassa opiskellessaan perehtynyt mm. teollisuuden henkilösuhteisiin ja sitä kautta myös Safety First-liikkeeseen.

Margit Borgin toimen nimi oli huoltotarkastaja. Tapaturmien ja ammattitautien ehkäisyn organisoiminen oli yksi osa hänen työstään. Tehdassalien lisäksi hän tarkasti myös työväestön asunto-oloja, ohjasi työntekijöiden vapaa-ajan viettoa ym. eli hoiti niitä tehtäviä, joita varten yhtiön perustettiin sittemmin sosiaaliosasto.

Margit Borg oli maamme toinen huoltotarkastaja. Vähää ennen oli nimittäin samantyyppinen toiminta aloitettu Serlachius Oy:n paperitehtaalla Mäntässä.

Suunnatakseen toimenpiteensä oikein huoltotarkastaja Borg ryhtyi tutkimaan eri tehdasosastojen tapaturmatilastoja. Yhtäpitävästi ulkomaisten tilastojen kanssa kertoivat Kymin tehtaiden tapaturmatilasto ja Borgin haastattelemat työnjohtajat ja työntekijät, että vain pieni osa työtapaturmista johtui koneista ja suurin osa, noin 80 prosenttia muista syistä: työpaikan epäjärjes-

tyksestä, viallisista työkaluista tai vääristä työtavoista, piittaamattomuudesta, tietämättömyydestä ym. inhimillisistä syistä.

Tekniikkaa ja valistusta

Tämän vuoksi työsuojelua lähdettiin kehittämään kahta linjaa. Teknisellä linjalla oli pääpaino koneiden suojaamisessa ja suojavarusteiden hankinnassa, psykologisella linjalla ryhdyttiin työpaikan siisteyteen, turvallisiin työtapoihin, määräysten kunnioittamiseen ja yhteisvastuun kehit-

tämiseen tähtäävään kasvatus- ja valistus-työhön.

Tehtailla järjestettiin "tapaturmasuojelun" tunnetuksi tekemiseksi suurille joukoille yhteisiä elokuvaesityksiä. Pieniä erikokisryhmiä kutsuttiin neuvottelutilaisuuksiin oman alansa vaaroista. Ammattikoulun oppilaille käytiin luennoimassa, tilipuseihin painatettiin selostuksia tapaturmista ja niiden syistä sekä miten tapaturmat olisi voitu ehkäistä. Seinille ja tehtaan porteille kiinnitettiin varoitustauluja, jotka usein olivat itse piirrettyjä ja kuvasivat tehtaan

Neiti Margit Borg järjesti Kuusankosken aikanaan myös naisten työpukukampanjan, jossa housupuvuista tehtiin muotivaatteita. Kuvassa "uranuurtajamannekiinit" ja miehen rokkaisija.

Maisteri Margit Borg tutkimassa 1930-luvun alussa pahvihylsyjen katkaisusahan suojusta.

oloja. Eri osastojen välillä järjestettiin kilpailuja vähimmäistä tapaturmista ja poissaolopäivistä. Työn mielekkyyttä pyrittiin lisäämään mm. näyttämällä elokuva, jossa kuvattiin puun matkaa metsistä paperina maailmalle.

Tapaturmien ehkäisytoiminnan ytimeksi nykyisin 78-vuotias maisteri Margit Borg-Sundman kuitenkin luonnehtii perustetut yhdeksän turvallisuustoimikuntaa. Ensimmäisessä, paperiosaston turvallisuustoimikunnassa oli mukana seitsemän työntekijää, mestari, insinööri ja huoltotarkastaja. Sittemmin työntekijöiden edustuksen suuruus vaihteli viidestä seitsemään osaston suuruuden mukaan.

Maisteri Borg-Sundman kertoo, että kokouksessa käytiin lävitse viimeisen kuukauden aikana tapahtuneet tapaturmat syineen ja seurauksineen. Kokouksessa keskusteltiin osastolla ilmenneistä vaarapaikoista ja niiden korjaamisesta, huonosta ilmanvaihdosta jne. Toimikunnan jäsenet olivat osaston "valvovana silmänä" ja omien huomioittensa lisäksi he välittivät työtovereittensa ehdotuksia ja valvoivat, että kokouksessa tehdyt päätökset toteutettiin.

Kokouksissa tehdyt ehdotukset koskivat joskus muutakin kuin tapaturmien ja ammattitautien torjuntaa; työolosuhteista keskusteltiin yleisemminkin. Maisteri Borg-Sundman itse pitää toimikuntia erällä tavalla tuotantokomiteoiden edeltäjinä, antoivathan ne konkreettisen tilaisuuden osallistumiseen tehtaan asioiden hoitoon ja yleensä kuulluksi tulemiseen.

"Lisäksi ne yhdessä muun, tehtaan ulkopuolella tapahtuvan teollisuushuoltotoiminnan kanssa olivat rakentamassa yritysdemokratiaakin — ainakin niiltä osin, kuin tällä tarkoitetaan pyrkimystä työntekijöiden viihtyvyyden lisäämiseen, työn mielekkääksi kokemiseen, työpaikalla esiintyvien epäkohtien poistamiseen sekä yhdessä yrittämisen tahdon viriämiseen."

Margit Borgin aikana kiinnitettiin huomiota myös liikennekulttuurin luomiseen pyrittäessä ehkäisemään työmatkatapaturmia.

Ensiapukurseilla opeteltiin tapaturman uhrien hoitoa aluksi SPR:n, myöhemmin vakuutusyhtiön sairaanhoitajan avustuksella. Ensiapukurssitoiminnalla oli perustavaa laatua oleva merkitys myös myönteisen asenteen luomisessa tapaturmantorjuntatyöhön. Alkuunpantu turvallisuustyö sai arvokasta tukea Teollisuuden Harjoittajain Keskinäisen Tapaturmavakuutusyhtiön eli myöhemmin Teollisuusvakuutuksen insinöörien käynneistä sekä sittemmin myös valtion ammattientarkastajilta.

Margit Borg toteaa Tapaturmasuojelu-lehteen vuonna 1935 kirjoittamassaan artikkelissa, että "viimeisen neljän vuoden kuluessa, jolloin tapaturmasuojelutyö on ollut tehtaallamme järjestettynä, ovat tapaturmat Kymin tehtaalla vähentyneet 30—40 prosenttia."

Tapaturmien lisääntymiseen Voikkaalla lienee ollut yhtenä syynä se, että tehtaalla rakennettiin tuolloin voimakkaasti.

Kun neiti Margit Borg hoiti huoltotarkastajan työtään, hän oli yhtiön konttoripäällikön, johtaja Julius Polinin alainen. Konttoripäällikkö kuului toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajan, teknillisen johtajan ja myyntipäällikön ohella tehtaan johtajistoon, joten turvallisuustarkastaja kohosi organisatorisesti heti melko korkeaan asemaan ja "nautti insinöörin palkkaa", kuten Margit Borg itse totesi.

Turvallisuustyötä oman toimen ohella

Vuonna 1935 Margin Borgin siirrettyä sosiaaliministeriön palvelukseen nimitettiin sekä Kymin että Voikkaan tehtailla omat turvallisuustarkastajansa: Kymin puolella insinööri Nils Strömsten ja Voikkaalla insinööri Erkki Kiviranta. He huolehtivat turvallisuustyöstä oman toimensa ohella.

Työsuojelu kuului 1930-luvun loppupuolella edelleen työvoimasta huolehtivien toimihenkilöiden alaisuuteen ja työturvallisuuksiasiat liittyivät työehto- ja palkkanuotteluihin. Työturvallisuustoimikuntien lukumäärä kasvoi 1930-luvun loppupuolella, jo vuonna 1936 työturvallisuustoimikuntia oli 12 sekä niissä työntekijäjäseniä 80, mestareita 29 sekä insinöörejä 12.

Turvallisuustoimikunnat kokoontuivat tarpeen vaatiessa tai ainakin neljästi vuodessa. Vuorotyöläisten kokoukset pidettiin vuoron vaihdon aikana klo 14 ja ne kestivät tavallisesti noin tunnin. Päivätyöläisten kokoukset alkoivat klo 16. Kokouksessa esitetyt ja hyväksytyt päätökset merkittiin pöytäkirjaan, ja jäljennös pöytäkirjasta lähetettiin osaston johtajalle lähempiä toimenpiteitä varten.

Turvallisuustarkastajien toimenkuvaan kuului käydä osastolla kokouksien välillä

Verrattava tapaturmatilasto Ky. Kuu. ja Wo. tehtailla vuosina 1929 - 1932.

	Työntekijöitä.	Tapaturmat	100 työntekijä kohti	Suuremmat tapaturmat	100 työntekijä kohti	Menetetyt työpäivät	100 työntekijä kohti	O-tapa- uksel	100 työntekijä kohti	O-tapaturmien % ma. Kesk. i. s. s. tapaturmista
1929										
Ky. Kuu.	2693	545	20.2	—	—	3406	126.5	—	—	
Wo.	1606	389	24.2	214	13.3	3942	245	175	10.8	
Summa	4299	934	21.7	—	—	7348	170.8	—	—	
1930										
Ky. Kuu.	2245	320	14.3	155	6.9	2588	116.8	165	7.4	51 %
Wo.	1376	389	28.3	211	15.4	3379	245	178	12.8	46 %
Summa	3591	709	19.7	366	10.2	5967	166.1	343	9.4	48 %
1931										
Ky. Kuu.	2056	274	13.3	143	6.9	2587	126.2	132	6.4	48 %
Wo.	1161	252	21.7	116	9.9	2180	186.5	136	11.7	53 %
Summa	3217	526	16.3	259	8.1	4767	148.1	268	8.2	50 %
1932										
Ky. Kuu.	2136	282	13.2	130	6.1	2028	95	152	7.1	54 %
Wo.	1096	215	19.6	119	10.8	1722	157.2	96	8.7	44 %
Summa	3232	497	15.3	249	7.7	3750	116	248	7.6	49 %

Tapaturmien lukumäärä vähentynyt v. 1929-1932

Ky. Kuu. 35 % (suhteellisesti)
48 % (absoluuttisesti)

Wo. 19 % (suhteellisesti)
46 % (absoluuttisesti)

Ky. Kuu. ja Wo. 30 % (suhteellisesti)
47 % (absoluuttisesti)

Yksinoikeus:

TEOLLISUUDEN HARJOITTAJAIN KESKINÄINEN TAPATURMAVAKUUTUSYHTIÖ

Neiti Borgin työn merkitys näkyy myös tuolloin tehdystä tapaturmayhteenvedosta. Tapaturmat ovat vähentyneet jopa lähes 50 prosentilla.

keskustelemassa turvallisuustoimikuntien jäsenten kanssa ja tarkastaa, että määrätty suojalaitteet tulevat aikanaan hankituiksi ja ettei ”yleinen puhtaus ja järjestys työpaikoilla anna aihetta valituksiin. Jos tarkastuskäynnin aikana on jotakin huomautettavaa, tehdään se sekä suullisesti että myös kirjallisesti osaston johtajalle tai hänen sijaiselleen. Turvallisuustarkastajan tehtäviin kuuluu myös tapaturmien tutkiminen.” Edellä oleva on lainaus **Kyösti Holopaisen** kirjoituksesta Kymiyhtymä-lehdessä 1/1936.

Holopainen huomauttaa, että huomattavaa osaa tapaturmasuojelutyössä esitti Suomen Teollisuudenharjoittajain Keskinäisen Tapaturmavakuutusyhtiön tarkastaja. ”Hän saapuu tarkastusmatkalleen kerran tai useammin vuodessa. Hän tarkastaa, että edellisessä kerralla tehty muutostöitä on täytetty ja toisaalta esittää uusia korjauskohteita.”

Mikäli tapaturmia sattui, teki työosasto ilmoituksen suoraan vakuutusyhtiöön ja antoi kopion ilmoituksesta tehtaan konttoriin tapaturma-asiamiehelle. Vakuutusmaksut maksettiin yhtiön kautta. Kerran kuukaudessa julkistettiin yhtiön ilmoitustaululla niiden henkilöiden nimet, joiden tapaturmakorvaukset olivat nostettavissa yhtiön konttorista.

Teollisuuden Harjoittajain Keskinäisen Tapaturmavakuutusyhtiön tilastojen mukaan tapaturmat vähenivät suhteellisesti vuosittain aina talvisotaan saakka, jolloin olosuhteet muuttuivat. Talvisodan edellisvuosina tapaturmat vähenivät 62 %:lla siitä, mitä ne aikaisempina vuosina olivat. Sotavuodet keskeyttivät hyvään vauhtiin päässeen tapaturmantorjuntatyön Kymiyhtiössä.

Kun vuonna 1945 aloitettiin uudelleen tapaturmantorjuntatyö, muuttui myös organisaatio: aiemmin työvoimaosaston alaisuudessa hoidetut asiat siirrettiin sosiaaliosaston hoidettaviksi.

Päätoiminen turvallisuustarkastaja

Toiminnan koordinoimista varten eri työosastojen kesken perustettiin sosiaaliosastolle päätoiminen turvallisuustarkastajan toimi. Toimeen kuului toiminnan yhtenäistämisen lisäksi toimia eri työosastojen turvallisuustoimikuntien sihteerinä. Tähän tehtävään valittiin vuoden 1945 alussa **Paul Andersen**. Hänen esimieheksensä tuli **Kymin** tehtaan sosiaalipäällikkö **Åke Launikari**, jonka toimenkuvaan liitettiin työturvallisuusasioiden neuvonta ja ohjaaminen. Työosastojen päälliköt ja johtajat vastasivat oman osastonsa työturvallisuustoiminnasta. Sosiaaliosaston osuus oli siis koordinoiva ja neuvoa-antava sekä käytännön toteutus.

Säännöllisesti kokouksia sotien jälkeen

Kymin paperitehtaan turvallisuustoimikunnan puheenjohtaja **Björn Sucksdorff** totesi 31.1.1945 pidetyssä ensimmäisessä so-

VALSSIN pyörteissä voi menettää sydämensä, mutta pyörivässä valssissa kätensä.

Yksi nk. professori-sarjan kuvista. Pienen kokoon painetut kuvat jaettiin tilipussissa palkanmaksun yhteydessä.

dan jälkeisessä kokouksessa: ”Tänä vuonna kiinnitetään enemmän huomiota myös pieniin tapaturmiin sekä tehostetaan kasvatus- ja propagandatoimintaa.” Kokouksessa todettiin myös, että ”toimikunnan kokouksiin osallistumisesta maksetaan palkka tai palkkio sekä ajasta, mikä kuluu matkoihin kotoa kokouspaikkaan, yhden tunnin korvaus, mikäli tulee kysymykseen ylimääräisen matka.”

Sodan aikainen turvallisuustyö luonnodittiin Kymiyhtymä-lehdessä 1/1945 ”vähemmän voimakkaaksi”. Sen takia yhtiö päätti vuoden 1945 tammikuussa ”taas ryhtyä tärkeätä työtä tarmokkaasti jatkamaan. Samalla päätettiin, että kukin tehdas ja osasto muodostaa oman nk. turvallisuustoimikunnan, jonka puheenjohtajana toimii osaston johtaja tai hänen määräämänsä ja sihteerinä yhtiön turvallisuustarkastaja. Toimikuntaan kuuluu 6—15 jäsentä tehtaan ja osaston eri työpaikoista, joten jokainen työmaa on toimikunnassa edustettuna.”

Arvan perusteella vaihtui toimikunnan jäsenistä joka toinen vuosi 50 %. Uusien jäsenten valinnasta eronneiden tilalle keskusteltiin vuoden viimeisessä kokouksessa. Toimikunnan puheenjohtaja tai osastonjohtaja nimitti ehdotetut jäsenet erovuoroisten tilalle.

Yhteensä perustettiin 18 toimikuntaa. Toimintaohjeen mukaan toimikunnan tuli kokoontua varsinaiseen kokoukseen vähintään kerran neljännesvuodessa päivänä, jonka puheenjohtaja turvallisuustarkastajan kanssa yhteisesti määrää. Vakavissa tapauksissa toimikunta kokoontui viipymättä.

Kymiyhtiön tuolloinen toimitusjohtaja **K.E. Ekholm** suhtautui aluksi asiallisen varovaisesti työsuojelutoiminnan kehittämiseen, mutta antoi sittemmin työlle tukensa. Hän vaikutti vahvasti siihen, että yhtiön muilla tehtailla ryhdyttiin harjoittamaan määrätietoista tapaturmien torjuntatyötä niiden periaatteiden ja toimintamallien mukaan mitä Kuusankoskella oli vuodesta

1945 alkaen järjestelmällisesti kehitetty. Turvallisuustarkastajan nimittämistä yhtiön muille tehtalle ajoi voimakkaasti tuoloinen sosiaalijohtaja Eino Wallenius. Hallaan ja Juantehtaalalle perustettiin turvallisuustoimikunnat ja nimitettiin turvallisuustarkastajat vuonna 1945.

Metallin Karkkilan tehtaalla kokoontui turvallisuuskomitean nimen saanut toimikunta ensimmäisen kerran helmikuussa 1947. Nelijäsenisen komitean nimesi tehtaan johto. Puheenjohtajana toimi konttoripäällikkö, jäsenenä konekorjaamon vastaavat työnjohtajat ja päälähtämismies sekä sihteerinä oman toimensa ohella toimiva turvallisuustarkastaja.

Vuonna 1949 perustettiin Karkkilan tehtaan työturvallisuuskomitean alaisuuteen kolme alajaostoa: valimo- ja huolto-osastoille sekä konepajalle omat jaostot. Vuodesta 1951 lähtien toimivat alajaostot varsinaisina alueittensa itsenäisinä turvallisuustoimikuntina. Vuonna 1968 jakautui tehdas viiteen toimikunta-alueeseen ja vuodesta 1972 lähtien on voimassa ollut nykyinen toimikuntaorganisaatio.

Ensimmäisenä, oman toimensa ohella toimivana turvallisuustarkastajana toimi Karkkilassa vuosina 1947–1955 teknikko A. Marjakangas.

Vuoden 1946 kokoussarjan aikana muistutti turvallisuustarkastaja, että vakavista tapaturmista ilmoitettaisiin hänelle välittömästi, jotta tapaturmaa koskevat seikat voitaisiin välittömästi selvittää paikan päällä. Toisaalta huomautettiin tärkeästä seikasta: suuret puutteet on korjattava heti, pienet voivat jäädä odottamaan kokouksen päätöstä.

Lääkärien osuus 1940-luvulla ei ollut työsuojelun kannalta merkittävä, lähinnä he puuttuivat asioihin vasta sitten, kun tapaturma oli jo sattunut. Poikkeuksena oli Voikkaalle vuonna 1921 lääkäriksi tullut Göran Waenerberg, joka oli kiinnostunut ennalta ehkäisevästä toiminnasta ja yleensä työolojen vaikutuksesta terveydentilaan.

Vuonna 1946 otettiin esille mm. mahdollisuus järjestää lämmin ateria tiettyjen osastojen työntekijöille, käsiteltiin karbiditehtaalalla sattunut tapaturma opiksi ja ojenukseksi ja kuunneltiin paikallisen lääkärin selostusta silmävammoista.

Vuoden 1946 lopulla oli lämpimän aterian jakelu aloitettu Kymin paperitehtaalla. Pöytäkirjan mukaan aterioiden laatuun ja järjestelyyn oltiin tyytyväisiä. Hyväkseen ruokailua käytti keskimäärin 60 työläistä. Kokeiluna luvattiin järjestää lämpimän aterian tarjoilu myös työaikana.

Vuonna 1947 Raumalla sattunut kloorikaasumyrkytys herätti kyselyjä myös turvallisuustoimikunnissa. Mm. Kuusaan paperitehtaan turvallisuustoimikunnan kokouksessa 26.11. toivottiin kunnollista hälytysjärjestelmää sekä kaasunaamareita. Kymin paperitehtaan vastaavassa kokouksessa toivottiin, että Kymiyhtymä-lehteen saataisiin asiaa valaiseva kirjoitus.

Oman värinsä toimintaan toi pula-aika. Mm. Kymin sähköosaston turvallisuustoimikunnan kokouksessa 2.1.1948 toivottiin, että yhtiö kääntyisi kansanhuoltoministe-

riön puoleen pyynnöllä, että moottorinhoitajat Kymin ja Voikkaan puolella saisivat kumijalkineet, koska tämä turvallisuusmielessä on ensiarvoisen tärkeää.

Teollisuudenharjoittajain Keskinäinen Tapaturmavakuutusyhtiö oli sodan jälkeen taas tiiviisti mukana turvallisuustyössä. Vuonna 1945 järjestettiin normaalien tarkastuskäyntien lisäksi ”diaesitys tietokilpailun muodossa ammattikoululla”. Vuonna 1948 TKT:n edustajat esittivät kantojaan em. Rauman kloorionnettomuudesta.

Harry Varhomaan aikana työturvallisuusviikko venyi kahdeksi viikoksi, järjestettiin kirjeopiskelua, toteutettiin kypäräpakko rakennustyömailla ja perustettiin työsuojelun palvelupisteet.

Vuonna 1948 ryhdyttiin turvallisuustyön vertailukohtia etsimään muitten yritysten laitoksista. Voikkaan paperitehtaan ja puuhiomon turvallisuustoimikunnan kokouksessa 1.4. toivoi edustaja Pekka Kyllönen, että päästäisiin tekemään opinto- ja tutustumismatka Kymenlaakson teollisuuslaitoksiin.

Myös Karkkilan tehtaalla tulivat vuonna 1948 esille retkeilyt eri tehdaslaitoksiin. Muita asioita olivat silikoositkimukset työntekijöille ja mm. nostovälineiden tarkastukset.

Kokouksille tietty kaava

Turvallisuustoimikunnille oli 1950-luvun alkuun mennessä muotoutunut tietty toimintakaava. Se muistutti toimikunnan kokousta, jota Kymiyhtymä-lehdessä 6/1951 kuvataan.

”Kokouspöydän ääreen kertyi parisenkymmentä osanottajaa, toimikunnan jäsenen lisäksi eräitä sosiaalivirkailijoita. Myös luottamusmiehet osallistuivat näihin kokouksiin. Toimikunta, johon kuului myös yksi nainen, oli kokoonpantu kokeneista, vastuuntuntoisista työntekijöistä.

Toimikunnan puheenjohtaja, teknillinen johtaja dipl.ins. T.Z. Wiklund lausui kokouksen osanottajat tervetulleiksi. Turvallisuustarkastaja Andersen luki edellisen kokouksen paksunpuoleisen pöytäkirjan. Seuraavan asian käsittely osoitti, ettei turvallisuustyö jää ainoastaan toteamukseksi, vaan epäkohdat pyritään todella poistamaan.

Tämän jälkeen käytiin yksityiskohtaisesti läpi jokainen viimeisen vuosineljänneksen aikana sattunut tapaturma, pohdittiin syitä ja suoritettiin luokittelu.

Toimikunnan jäsenet esittivät eräitä toivomuksia, jotka todettiin asiallisiksi ja puutteet päätettiin korjata. Lopuksi turvallisuustarkastaja jakoi alan aikakauslehtiä kokouksen osanottajille.

Välittömästi kokouksen jälkeen lähdettiin kiertokäynnille ja kohdistettiin huomio varsinkin niihin kohtiin, missä tapaturmapeikko on pahiten vaanimassa.”

Myös 1950-luvulla oli vakuutusyhtiö Teollisuus-Tapaturman osuus turvallisuustyössä merkittävä. Tarkastuskäynneillä oli vakuutusyhtiön edustajien laajasta kokemuksesta käytännön hyötyä, mutta heidän panoksensa oli merkittävä myös työsuojeluaatteen kohottajana.

Työturvallisuusviikot suosittuja

Työsuojelun propagandatilaisuuksiksi järjestettiin 1950-luvulla useita työturvallisuusviikkoja. Teollisuus-Tapaturman, sittemmin Teollisuusvakuutuksen lisäksi viikon järjestelyihin ottivat osaa työnantajien ja työntekijöiden edustajat sekä ammattientarkastajat. Mm. vuonna 1955 järjestetyn työturvallisuusviikon ohjelmaksi oli vakuutusyhtiö järjestänyt työsuojelunäyttelyn. Näyttelyn yhteydessä esitettiin tapaturmantorjunta-aiheisia elokuvia.

Työturvallisuusviikon avajaisten lisäksi järjestettiin toisen päivän iltana työturvallisuusjuhla, jossa ohjelman pääosan muodostivat asiantuntijoiden esitelmät. Mm. ammattienylitarkastaja Allen Järvenpää totesi ”työturvallisuuslain määrittämän työnantajan velvollisuudet. Valvonta kuuluu ammattientarkastusorganisaatiolle. Tarkastuksissa on tavallisesti mukana joko työturvallisuusinsinööri tai turvallisuustarkastaja sekä luottamusmies tai turvallisuustoimikunnan jäsen.”

Työturvallisuusviikkoon kuului myös työturvallisuusaiheinen kilpailu, työturvallisuustoimikuntien tehdaskäynnit sekä liikennetarkkailua ja -ohjausta. Yhteistoimin koulujen kanssa järjestettiin oppilaille myös liikennekilpailuja.

Vuoden 1958 työturvallisuuspäivien yhteydessä kokeiltiin hyvällä menestyksellä työpaikkatilaisuuksien järjestämistä yhdeksällä osastolla. 800 osallistuneen henkilön määrää pidettiin hyvänä tuloksena. Omakohtaisen sävyn työpaikkatilaisuuksille antoi jonkin omalla osastolla sattuneen työtapaturman selostus.

Vuonna 1960 muodostivat työpaikkatilaisuudet jo päivien rungon, lisäksi järjes-

tettiin valistustilaisuuksia ammattikoululaisille, elokuvaesityksiä, mestareiden ja työnjohtajien työturvallisuuskokouksia ym. Suurimman helteen päivien onnistumisesta kantoi Teollisuus-Tapaturman tarkastaja, dipl.ins. **Olavi Saarinen**, joka oli osallistunut useampaan aikaisempaankin työsuoja-luttilaisuuteen.

Vuoden 1962 työturvallisuuspäivien ohjelma oli laajempi kuin koskaan aikaisemmin. Työpaikkatilaisuuksia järjestettiin kaikkiaan 18, lisäksi oli iltajuhla turvallisuuskysymyksen merkeissä. Yhteensä osallistui tilaisuuksiin noin 1800 henkilöä. Tällä kertaa ohjelmaan sisällytettiin myös ensiapukurssit Kymintehtaalla ja Voikkaalla.

Vuonna 1960 vaihtui Kymiyhtiön Kuusankosken tehtailta turvallisuustarkastaja. Paul Andersenin siirryttyä eläkkeelle tuli hänen seuraajakseen **Harry Varhomaan**. Organisatorisesti työsuojaelu säilyi vuoteen 1968 saakka sosiaaliosaston alaisuudessa.

Normaalin kokousrutiinin lisäksi työturvallisuuspäivät ja -viikot jatkuivat myös Varhomaan aikana. Ne laajenivat entisestään, jonka vuoksi niiden kesto aika pitenei yhdestä kahteen viikkoon. Joka toinen vuosi järjestettävien työturvallisuuspäivien lisäksi mukaan tulivat myös lähes kaikilla tehdasosastoilla järjestetyt työpaikkatilai-

vallisuustarkastajan nimitys muutettiin työturvallisuuspäälliköksi. Sitten työsuojaelu kuului Kuusankoskella vuoden ajan henkilöstöosastoon, vuonna 1975 jälleen tehdaspalveluun, kunnes työsuojaelu vuonna 1976 siirrettiin Perustuotannon johtajan alaisuuteen. Koko yhtiön työturvallisuustoiminnan koordinoiti ja ohjauksa kuului vuodesta 1954 vuoteen 1971 yhtiön sosiaalipäällikkö **Åke Launikarille**.

Uusia menetelmiä otettiin käyttöön

Harry Varhomaan toimiessa turvallisuustarkastajana järjestettiin vuonna 1965 ensimmäisen kerran työnjohtoon työturvallisuuskurssi kirjeopiskeluna. Viisi kirjettä käsittävän kurssin laati dipl.ins. **Tahto Hietikko** Teollisuusvakuutuksesta. Rasti ruutuun -menetelmällä annetut vastaukset tarkisti turvallisuustarkastaja Varhomaan. Kurssin suoritti loppuun yli 400 työnjohtajaa ja turvallisuustoimikunnan jäsentä.

Vuonna 1968 järjestettiin samanlainen kirjekurssi työntekijöille. Voikkaalla turvallisuuskurssille osallistui 81 henkilöä ja Kymintehtaan puolella 153. Yhteensä suoritettiin vuoden 1968 aikana turvallisuusmie-

Vuonna 1968 järjestetyn turvallisuusmiehen kirjekurssin päätöksenä järjestettiin korokekustelu, johon ottivat osaa vaslta päälouattamusmies Pentti Halinen, turvallisuustarkastaja Harry Varhomaan, sosiaalipäällikkö Åke Launikari, dipl.ins. Olavi Saarinen Teollisuusvakuutuksesta ja neuvotteleva luottamusmies Jorma Vahter.

suudet, joiden kesto oli yleensä puolisen tuntia. Aluksi työpaikkatilaisuudet järjestettiin työntekijöiden ajalla, sitten työntekijäin ja työnantajan ajalla. Kymintehtaalla, Voikkaalla ja Kuusankoskella järjestetyissä työturvallisuuspäivien päättäjätalaisuuksissa olivat mukana työturvallisuustoimikuntien jäsenet ja työnjohtoon edustajat.

Vuoteen 1967 mennessä turvallisuustoimikuntien lukumäärä oli kohonnut jo 24:ään, yhteensä niissä oli noin 250 jäsentä. Tosin 1960-luvun alussa toimikuntia oli muutamana vuotena 21 kappaletta.

Vuonna 1968 työturvallisuus siirrettiin Kuusankoskella tehdaspalvelun alaisuuteen. Tässä yhteydessä se muuttui myös toiminnallisesti omaksi osastoksi ja työtur-

hen kirjekurssin 346 yhtiöläistä: Kuusankoskella 240, Hallassa 27, Juantehtaalla 12, Karkkilassa 40, Heinolassa 17 ja Salossa 10.

Koska työmatkatapaturmien määrä oli kohonnut 1960-luvun alussa, ryhdyttiin liikennetietoutta jakamaan tehostetusti yhtiöläisille. Osastoilla järjestettiin luentoja poliisiviranomaisten ja autokouluväen avustuksella, yhtiössä toimi liikennetoimikunta, järjestettiin liikennekilpailuja ym.

Kymiyhtiö työsuojaelun edelläkävijänä

Kypärän käytön yleistäminen 1960-luvulla rakennustöissä oli Kymiyhtiöstä läh-

töisin. Kypäräpakkoon päädyttiin mm. siksi, että rakennusaikaisia onnettomuuksia analysoitaessa huomattiin päähän sattuneet vammat hyvin yleisiksi. Ensimmäisen kerran kypäräpakko toteutettiin PK 11:n rakennustöissä Voikkaalla vuosina 1961—1962.

Koska mm. työsuojaelua kuvaava diama-teriaali oli riittämätön, ryhdyttiin Kymiyhtiössä vuonna 1967 tuottamaan työsuojaelua aiheisia elokuvia. Ensimmäisenä valmistui *Ritiläralli*-niminen elokuva, vuonna 1970 *Tela* ja 1971 *Pelastusliivit*. Kaikkiin filmeihin saatiin aihe yleisökilpailun perusteella. Elokuvat kuvasi **Kalevi Pihkala**, käsikirjoituksen teossa olivat mukana Harry Varhomaan ja silloinen tiedotussihteeri **Eero Niinikoski**.

Työturvallisuuden keskustuimikunnan perustaminen tapahtui Kuusankosken tehtailta v. 1972, jo ennen kuin se alakohtaisten sopimusten perusteella tuli pakolliseksi. Perustamisen tärkein syy oli se, että osastojen toimikunnissa ei voitu käsitellä ns. yleisiä asioita. Kun työsuojaelun keskustuimikunnat määrättiin yleisesti perustettavaksi, olivat niiden säännöt lähes yhteneväiset Kymiyhtiössä jo käytössä olleiden sääntöjen kanssa.

1960-luvun suurien investointien aikana työturvallisuuspäällikkö Varhomaan joutui monesti puuttumaan rakennustyömaiden asioihin turvallisuusmielessä. Yhtiön piirissä toimivat rakennus- ja asennusalan yritykset veloitettiin perustamaan omat työturvallisuustoimikuntansa. Näissä toimikunnissa oli puheenjohtajana ao. yrityksen vastuullinen henkilö ja sihteerinä työturvallisuuspäällikkö tai -teknikko.

Koska toimikuntien jäsenistö muodostui sekä urakoitsijan että oman yhtiön edustajista, voitiin sen puitteissa jo rakennus- ja asennusvaiheessa tehdä monia työturvallisuuden kannalta tärkeitä ratkaisuja.

1970-luvun alussa perustettiin turvallisuustarkastaja Varhomaan aloitteesta Kymintehtaalle, Kuusankoskelle ja Voikkaalle työturvallisuuden palvelupisteet, joissa henkilökohtaisten turvavälineiden lisäksi oli nähtävillä erilaisia työturvallisuusjulkaisuja ja kirjallisuutta. Palvelupisteiden perustamiselle antoi voimakkaasti tukea Voikkaan tehtaan isännöitsijä **Magnus Wangel**, joka muutenkin suhtautui myönteisesti työturvallisuustoimintaan.

Työsuojaelu tehostui Kuusankoskella vuodesta 1971 lähtien, jolloin palkattiin työturvallisuusteknikko hoitamaan aikaisemmin pelkästään turvallisuustarkastajan ja hänen apulaisensa tekemiä töitä.

Samana vuonna perustettiin yhtiöön myös työsuojaelupäällikön toimi koordinoimaan keskitetysti työsuojaeluasioita. Tähän tehtävään valittiin dipl.ins. **Teuvo Karhu**. Toimenpide oli merkittävä edistysaskel koko yhtiön työsuojaelutoiminnan kehittämisen kannalta. Vuonna 1974, Harry Varhomaan siirryttyä eläkkeelle, nimettiin ins. **Harri Vertanen** Kuusankosken tehtaiden työsuojaelupäälliköksi. Nykyinen organisaatio työsuojaeluun muodostettiin vuonna 1976.

Työsuojelun kehitys 70-luvulla

Koulutus tehostunut — järjestelmä vakiintunut

Vuonna 1969 syntyi keskeisten työmarkkinajärjestöjen yhteistyönä työturvallisuutta koskevia sopimuksia, joiden pohjalta myös Kymiyhtiön eri työpaikkojen työturvallisuustoimintaa tarkistettiin.

Kullakin paikkakunta-kohtaisella tuotantolaitoksella oli nimetty työturvallisuuspäällikkö ja yhteistoimintamuotona yksi tai useampia työturvallisuustoimikuntia. Pääasiassa työturvallisuuspäälliköt toimivat oman toimensa ohella paitsi Kuusankoskella, jossa toimi päätoimisena työturvallisuuspäällikkönä **Harry Varhoma** apulaisenaan samoin päätoiminen työturvallisuusteknikko **Pentti Pasanen**.

Yhtiön sosiaalipäällikkö **Ake Launikari** koordinoi koko yhtiön työturvallisuustoimintaan liittyviä kysymyksiä. Muun muassa yhtenäiset tapaturma- ja ammattitautilastot vakuutustoimintaseuraintoimen antoivat vankan pohjan yhtiön johdolle kehitettäessä toimintaa edelleen.

Kymiyhtiön suurimmilla työpaikoilla oli myös työturvallisuusasiamiehiä työturvallisuustoimikuntien lisäksi. Samoin oli myös keskustyturvallisuustoimikuntia.

1970-luvun alussa yhtiön johto katsoi aiheelliseksi perustaa vakanssin nimikkeellä yhtiön työturvallisuuspäällikkö. Tähän vakanssiin kuului mm. työturvallisuustoimintojen ohjaaminen ja kehittäminen Kymiyhtiössä silmällä pitäen myös valtakunnalliset kehitysnäkymät.

Syyskuun 1. p:nä 1971 nimitettiin hallinto-osastolle yhtiön ulkopuolelta yhtiön työturvallisuuspäälliköksi dipl.ins. **Teuvo Karhu**.

Vuoden 1972 keväällä aloitettiin Verlassa, yhtiön loma- ja kurssikeskuksessa, viikon kestävä peruskurssi esimieskunnalle yhtiön työturvallisuuspäällikön vetäminä.

Peruskursseja oli vuodessa neljä siten, että kaksi oli metsä- ja kemian teollisuudelle ja kaksi metalliteollisuudelle. Jo seuraavana vuonna kyseiset peruskurssit laajennettiin yhteisiksi eri henkilöstöryhmille.

Alkuvuosina luentoapua antoivat sekä viranomaiset että Työturvallisuuskeskuksen, työmarkkinajärjestöjen, Tapaturmantorjunta ry:n ja Teollisuusvakuutuksen

Teuvo Karhu

edustajat. Viime vuosien kurssit on pidetty valtaosin omin voimin.

Vuoden 1975 keväästä lähtien on peruskurssin käyneille pidetty vuosittain vastaavasti neljä kolmen päivän pituista täydennyskursseja.

Kesään 1980 mennessä oli yhtiön omilla työsuojelukursseilla Verlassa käynyt kaikkiaan 712 henkeä peruskursseilla ja 314 henkeä täydennyskursseilla.

Tällä hetkellä koulutustilannetta on pidettävä kiitettävänä yhtiön henkilöstömäärän ollessa vuoden 1979 lopussa noin 7000.

Verlan kurssituksen lisäksi on yhtiössä työsuojelutietoutta annettu eri muodoissaan mm. yhtiön ammattikoululaisille, suunnittelijoille, osto- ja projektihenkilö-

kunnalle, kunnossapitohenkilöille ja eri henkilöstöryhmille. Lisäksi on pidetty aihekohtaisia kampanjoita.

Erityinen paino koulutuksessa on mm. kuluvaan vuonna kohdistunut esimieskuntaan. Jokaisen työpaikan esimieskunta saa puolen päivän mittaisen koulutuksen työsuojeluosaston vetämänä aiheena Esimiehen työsuojelutehtävät ja -vastuu.

Yhtiön työturvallisuuspäällikkö alkoi v. 1972 pitää vuosittain neuvottelupäiviä Kymiyhtiön työpaikkojen työturvallisuuspäälliköille, joihin osallistui aikaa myöten myös yhtiön työterveyshenkilöstöä.

Työturvallisuuslain (vuodelta 1958) ja eri asetusten hengen mukaisesti katsottiin yhtiössä aiheelliseksi ja ennen kaikkea Kuusankoskea silmällä pitäen nimetä henkilö päätoimisesti valmistelevaan teollisuuskeskustaloon liittyviä käyttöturvallisuusohjeita. Kuusankoskella tutkimusosastolle nimettiin vuonna 1972 tällaiseksi henkilökseksi laborantti **Marjo Anttila**, joka myöhemmin siirtyi toimintoihin työsuojeluosastolle.

Tällä hetkellä kyseinen mittava työ on ajan tasalla ottaen huomioon myös jo kehittyneen lainsäädännön hengen.

Työolosuhteiden kartoittamista ja kehittämistä silmällä pitäen perustettiin yhtiön työturvallisuuspäällikön alaisuuteen työhygieenikon vakanssi. Vuonna 1974 nimitettiin yhtiön ulkopuolelta työhygieenikoksi kemian maisteri **Erkki Haarto**. Mittaustoimintoja ja -kalustoja kehitettiin niin, että tällä hetkellä yhtiöllä on mm. työsuojeluhallituksen myöntämä pätevyys tärkeimpiin työhygieenisiin mittauksiin.

Vuosi 1974 oli valtakunnallisesti ja työpaikkakohtaisesti merkittävä, sillä vapaaehtoinen ja järjestäytyneillä työpaikoilla sopimusperustainen työturvallisuustoiminta muodostui lakisääteiseksi työsuojelutoiminnaiksi. Lisäksi tarkistettiin järjestyneiden työpaikkojen sopimuksia vastaamaan lain ja asetuksen henkeä.

Kymiyhtiössä työturvallisuusnimikkeet muutettiin työsuojelunimikkeiksi ja tarkistettiin työpaikka-käsite. Tällä hetkellä Kymiyhtiössä on kaikkiaan 13 työsuojelun

1970-luvulla lisääntyi työnantajan työ-

Yhteistoiminta eri henkilöstöryhmien, organisaatiotasojen ja toimintojen kesken on moninaista ja tiivistä.

Työsuojaelu on osa jokapäiväistä toimintaa työpaikoillamme; se ei ole mikään irrallinen toiminta eikä yksin kenenkään omaa, vaan jokaisen yhteinen asia yhteistoimintana eri muodoissaan. Sellaisena toivomme sen säilyvän edelleen Kymivhtiössä. □

Tapaturma- ja ammattitautitilanne Kymiyhtiössä 1970-luvulla

Vuonna 1972 tarkistettiin Kymiyhtiössä yhtenäinen tapaturmien ja ammattitautien selvityskäytäntö (sisäinen tapaturmailmoituslomake ja tilastointilomakkeet).

Tapaturmien yhteistilastointi käsittää kaikki työterveyshoitajan tai lääkärin hoitoa vaatineet tapaturmat ja työpaikat henkilöstöryhmineen paitsi metsäosaston erilisine työskentelypisteineen.

Vaikkakin vuosien aikana työpaikkojen ja henkilöstön lukumäärät ovat muuttuneet, niin olennaisia tilastointiin vaikuttavia muutoksia ei ole niin paljon tapahtu-

Tapaturmatilastoa 60 vuoden

Tapaturmat/100 työntekijää

vuosilta 1919—32 oma tilasto

vuosilta 1933—62 Teollisuusvakuutuksen tilasto

vuosilta 1963—79 oma tilasto

nut, jotta tulosten suuntaa-antavuus olennaisesti kärsisi.

Taulukossa I on esitetty koko yhtiön tapaturmatiheys tehtyyn työmäärään nähden. Vuoden 1979 lopussa henkilöstömäärä oli lähes 7000.

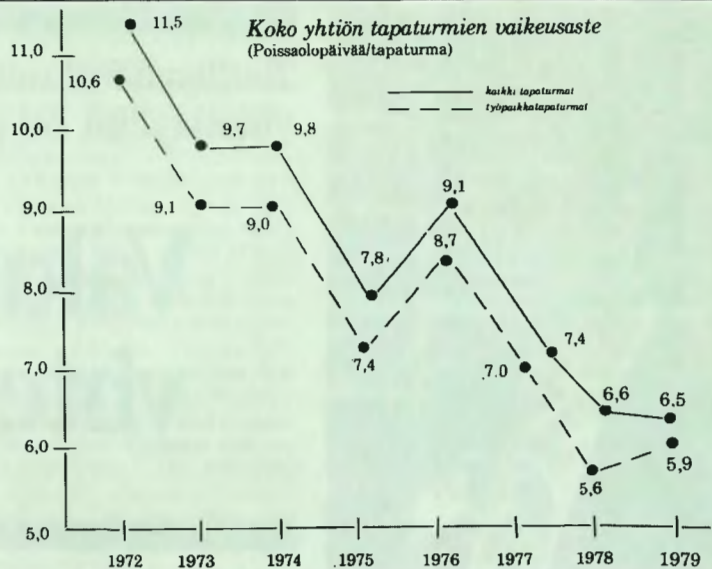
Taulukoista I ja II voidaan todeta ilahduttavana tosiasiana tapaturmien jatkuvasti lieventyneen vuosien kuluessa.

Tapaturmayhteenvetoissa ei ole otettu laskennallisesti mukaan kuolemantapauksia eikä todettuja (ei poissaoloa vaatineita) ammattitautia (meluvammoja). Todettakoon, että vuosien 1975—79 aikana ei yhtiön piirissä sattunut yhtään kuolemaan johtanutta työ- tai työmatkatapaturmaa. Samana viisivuotisjaksona todettiin lähes 250 ammattitautia, joista valtaosa oli juuri meluvammoja.

Todettakoon lisäksi ilahduttavana piirteenä, että lakisääteisen tapaturmavakuutusmaksun kehitys Kymiyhtiössä on ollut suotuisa noudattaen omaa tapaturma- ja ammattitautitilannettamme ja erityisesti vaikeusasteen lievenevää kehityssuuntaa.

Taulukko II

Koko yhtiön tapaturmien vaikeusaste
(Poissaolopäivää/tapaturma)

ajalta

Tilaston arvostelu

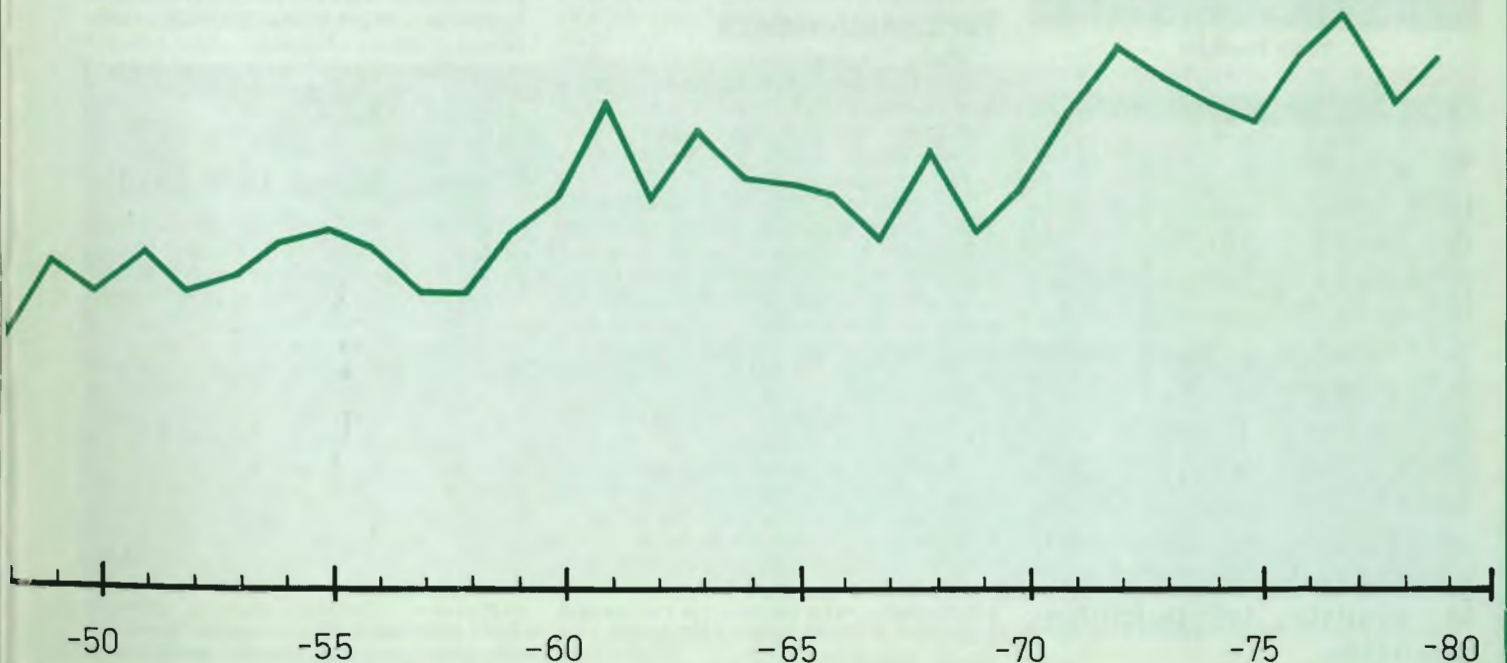
Vuodelta 1895 olevan työturvallisuutta käsittelevän asetuksen 18.8.1918 tapahtunut muutos aiheutti 1910-luvulla tilastoihin valtavan nousun. Tällöin jouduttiin tilastoimaan myös ns. 0-tapaturmat. Tiheys nousi 2 %:sta yli 20 %:n. Myös vakuutusmaksut nousivat 60—100 %.

Vuosilta 1919—1932 oheisessa käyrässä näkyy Kymiyhtiön oma tilasto. Vuosilta 1933—1961 näkyy Teollisuusvakuutuksen tilasto, joka tilastoi vain yli kolme päivää kestävät tapaturmat ja on sen takia ”alhaisempi”.

Vuodesta 1962 eteenpäin on taas yhtiön oma tilasto. Ns. 0-tapaturmat ovat tilastossa mukana.

Vuodesta 1930 tilastoissa näkyy selvästi Margit Borg-Sundmanin työn merkitys. Vuodet 1936—1944 olivat lama- ja sota-aikaa. Vuodet 1944—1955 sodan jälkeistä rakentamiskautta. Vuosi 1961 puolestaan oli laaja rakennusvuosi Kymiyhtiössä.

Meluvammojen ja ammattitautien lisääntyminen sekä selkävammojen saaminen korvattavien piiriin lisäsi tilastoa jonkin verran 1970-luvun alkupuolella. Myös tämä vuosi oli suurien investointien aikaa.

Tahto Hietikko

● Aikojen kuluessa ovat toimenpiteet työturvallisuuden hyväksi vaihdelleet. Eri aikoina tässä työssä käytettyjä toimintamuotoja selostaa oheisena dipl.ins. **Tahto Hietikko**, joka yli vuosikymmenen ajan on pääasiallisesti vastannut Teollisuusvakuutuksesta Kymiyhtiön metsäteollisuuteen suuntautuneesta tarkastus- ja muusta työsuojelutoiminnasta.

Teollisuusvakuutuksen ja Kymiyhtiön yhteistyöllä on pitkät perinteet

Vakuuttavaa yhteistoimintaa

Päivää myöhemmin kun Suomi julistettiin itsenäiseksi valtioksi eli 7.12.1917 perustettiin Suomen Teollisuudenharjoittajain Keskinäinen Tapaturmavakuutusyhdistys. Perustamistilaisuudessa esitettiin toivomus, että yhtiö harjoittaisi vakuutuksenottajiensa keskuudessa mahdollisimman tehokasta tapaturmien ehkäisytöimintää.

Käytännön tuloksiin tämä toivomus johdi vuoden 1923 alussa, jolloin yhtiölle palkattiin ensimmäinen tekninen tarkastaja. Työsuojelutoimintansa 50-vuotisjuhlaa on nykyinen Teollisuusvakuutus siten viettänyt jo muutamia vuosia sitten.

Toiminta on tietysti tuon yhden miehen alun jälkeen laajentunut ja monipuolistunut. Tällä hetkellä työsuojeluosaston vahvuus on yhdeksän varsinaista teknistä tarkastajaa, yksi kouluttaja, kaksi työterveyshoitajaa ja viisi sihteerää.

Tarkastustoiminta

Alussa työpaikkatarkastukset muodostivat vakuutusyhtiön tarkastajien tärkeimmän toimintahaaran; olihan noina aikoina teollisuuslaitoksissa todella paljon työsuojelullisia puutteita ja koneet yleensä alkeellisesti suojattuja.

Kymiyhtiön kanssa sujui tarkastustoiminta alusta alkaen täydellisen yhteisymmärryksen merkeissä. Yleensä tarkastus koski luonnollisesti tehdaslaitoksen koneita ja laitteita, mutta jo 1930-luvullakin todettiin liikenteen vaarat. Sitä osoittaa katkelma Tapaturmasuojelu-lehden numerosta 3/1931, jonka artikkelissa "Kymmene A.B. ja työturvallisuustyö. Kuvia ja vaikutteita tarkastuskäynniltä" dipl.ins. E. Carlborg kertoo mm. seuraavaa:

"Pysähdyn ja tarkastin näkemääni työturvallisuustarkastajan uteliain ja arvostelevin silmin. Huhu Kymin hyvästä liikennejärjestyksestä oli ehtinyt kuuluvuini ja osoittautui todeksi. Ei ainoakaan kohtaamistani työläisistä ajanut huolimattomasti, kukaan ei kuljettanut toveria edessään ja useimmissa pyöriässä oli takana niin välttämättömäksi käynyt kissansilmä.

Portilla lausui Kymmene A.B.:n työturvallisuustyön sielu, huoltotarkastaja neiti **Margit Borg** minut tervetulleeksi. Neiti Borg on myös huolehtinut liikennejärjestyksestä Kymin tehtaalla. Viime vuoden aikana on esim. 1—3 kuukauden väliajoin kaikkien työläisten tilipusseihin pantu pieniä painettuja propagandalappuja. Kahdessa tällaisessa lapussa on käsitelty liikennejärjestystä etupäässä polkupyöriä silmälläpitäen..."

Kautta aikojen on Kymiyhtiön järjestystä pidetty mallikelpoisena. Myös ins. Carlborg on tämän todennut yllämainitussa kirjoituksessaan: "...Ei kukaan voi epäillä, ettei järjestys loisi turvallisuutta, ja Kymmene A.B. harrastaa todella hyvää järjestystä. Esim. paperitehtaitten lattialla olevan öljyn, joka usein aiheuttaa liukastumisia ja kaatumisia, ovat komiteat saaneet kokonaan poistetuksi. Edellisen Voikan konepajalla tehdyn tarkastuksen pöytäkirjassa mainittiin: järjestys mallikelpoinen. Olin tietenkin utelias näkemään, oliko järjestys silloin ollut vain tilapäinen, mutta ilokseni saatoin siellä käytyäni täydellisesti yhtyä edeltäjäni mielipiteeseen..."

Yhteistoimintaa 1930-luvulla

Kun Kymiyhtiössä oli käynnistynyt vireä työturvallisuustoiminta 1930-luvun alussa, pyrki Teollisuusvakuutus alusta alkaen kaikin mahdollisin tavoin auttamaan tässä toiminnassa. Työpaikalla pidetyissä *työpaikkakokouksissa* pidettiin esitelmää, ja niin kuin siihen aikaan sanottiin, varjokuvaesityksiä. Kokouksiin liittyi tavallisesti myös *elokuvaesityksiä*; jotkut katsojista näkivät elokuvia silloin ensimmäistä kertaa eläessään ja katsoivat mielellään kuvan useaankin kertaan. Vakuutusyhtiön välityksellä Kymiyhtiö liittyi amerikkalaiseen työturvallisuusjärjestöön National Safety Counciliin ja sai sieltä paljon materiaalia, mm. *varoituskuvia* tehdasosastojen seinille pantavaksi. Teollisuusvakuutus valmisti myös omia varoituskuvia vakuutuksenottajilleen. Erään erikoismuodon muodostivat

mm. Kymiyhtiön käyttämät *tilipussilipukeet*, joista esimerkkinä nk. professori-sarja 1940-luvulta.

Tuohon aikaan Teollisuusvakuutus julkaisi *Tapaturmasuojelu*-nimistä työsuojelu-lehteä, jossa nimenomaan käsiteltiin teollisuuden tapaturmatorjuntaa. Eräitä suurimpia yhtiöitä varten ilmestyi oma erikoisnumerosi; niinpä Kymiyhtiölle oli omistettu vuoden 1935 ensimmäinen numero. Lehteä varten oli saatu hämmästyttävän paljon materiaalia Kymiyhtiöltä. Johtaja **Julius Polinin** pääkirjoituksen jälkeen lehteä on avustanut peräti viisitoista insinööriä, metsänhoitajaa, huoltotarkastajaa, kaksi työnjohtajaa, puuseppä ja ammattikoulun rehtori.

Yhteistoimintaa oli toki myös toisin päin: vakuutusyhtiö käytti Kymiyhtiön asiantuntemusta hyväkseen monellakin eri tavalla. Niinpä vuonna 1936 neuvoteltiin nestemäisen kloorin kuljetuksessa, varastoinnissa ja käsittelyssä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä. Pääalustuksen tässä kokouksessa piti ins. **Runar Örnholm** Kymiyhtiöstä. Kokouksen pöytäkirjaa käytettiin paljonkin hyväksi kloorilaitoksien turvallisuustoimenpiteitä suunniteltaessa.

Aika sotien jälkeen

Ymmärrettävistä syistä lähti työsuojelutoiminta niin maamme teollisuudessa kuin vakuutusyhtiöissäkkin sotien jälkeen hyvin verkalleen liikkeelle. Vuonna 1944 jatkettiin vakuutusyhtiössä kuitenkin työsuojelu-lehden julkaisemista, nyt nimellä *Ehkäise tapaturmia* ja vaatimattomana neljän sivun lehdykäsena kaksi kertaa vuodessa. 1950-luvulla tulivat työsuojelutoimintaan mukaan kuvaan *työturvallisuuskäytännöt*. Niitä oli kaksi: nk. esinenäyttelyyn oli koottu satuneisiin tapaturmiin liittyneitä esineitä, kuvia ja kaavioita ja toisaalta hyviä henkilökohtaisia suojaimia ja muuta nimenomaan tapaturmien ehkäisyyn tarkoitettua

materiaalia. Nk. varoituskuvanäyttely taas muodostui eri puolilta maailmaa saaduista varoituskuvista. Kumpikin näyttelyistä kiersi mm. Kymiyhtiön tehtailla ja saavutti suuren menestyksen. Näyttelyihin liittyi aina myös esitelmä- ja elokuvatilaisuuksia.

Turvallisuustarkastukset Teollisuusvakuutuksen tarkastajien toimesta jatkuivat Kymiyhtiöllä entiseen tapaan. Työturvallisuustarkastaja **Paul Andersen** ja myöhemmin **Harry Varhomaa** olivat näissä tarkastuksissa Kymiyhtiöstä mukana ja paljolti aloitteentekijöinä niissä monilukuisissa työmaakokouksissa, joita tänä aikakautena yhteistoiminnassa pidettiin. Huomattava tuki ja kannustus Ehkäise tapaturmia -lehden toimittamisessa saatiin juuri Kymiyhtiön taholta; toimiessaan Teollisuusvakuutuksen ison työsuojelukokouksen puheenjohtajana sosiaalipäällikkö **Åke Launikari** mm. ehdotti, että lehti ilmestyisi kuutena numerona vuodessa. Ehdotus toteutettiin; kerran vuodessa lehti tosin ilmestyi paksuna kaksoisnumerona.

Työsuojelukoulutus tehostuu

Vaikka eräät suurimmat yritykset maassamme — mm. Kymiyhtiö — olivat pitäneet 1—2-päiväisiä työturvallisuuskursseja tehtaillaan, supistui varsinaisen suunniteltu työturvallisuuskoulutus vielä 1960-luvun alussa Tapaturmatorjunta ry:n viikon mittaisiin, työnjohdolle tarkoitettuihin työturvallisuuskursseihin 5—6 kertaa vuodessa. Kun niidenkin osanottajamäärä oli kurssia kohti vain 20, ei koulutuksen laajuudesta voinut valtakunnallisesti paljon puhua. Varsinaisen laajamittaisen koulutuksen aloitti vasta Teollisuusvakuutuksen toimesta laadittu työsuojelun kirjekurssi, joka vuosikymmenen keskivaiheilla saavutti erittäin suuren suosion teollisuusyritysten keskuudessa. Kurssi erosi tavanomaisista kirjekouluista siten, että sillä oli kurssin vetäjä tehtaitten omasta piiristä ja hänen tu-

kanaan vakuutusyhtiön tarkastaja. Työnjohdolle tarkoitettu kurssi sai myöhemmin jatkoa vielä turvallisuusmiehen kirjekurssista. Kurssimuoto toteutettiin myös Kymiyhtiössä.

Kun vapaaehtoiset turvallisuustoimikunnat 1970-luvulla tulivat lakisääteiksi, muodostui koulutuksen antaminen niiden jäsenille valtakunnallisesti suureksi kysymykseksi, josta sovittiin sekä lainsäädäntöteitse että työmarkkinajärjestöjen välisillä sopimuksilla. Koulutus perustui suullisiin kursseihin, joita tällä hetkellä mm. Kymiyhtiössä annetaan yhtiön omin voimin. Kirjekurssit on sen vuoksi v. 1980 alussa lopetettu, mutta niiden avulla ehti koulutuksen saada yli 30 000 kurssilaista.

Toimintamuodot viime vuosina

Kun viimeisen vuosikymmenen ajan sekä valtion työsuojelutarkastajien että teollisuuslaitoksien omaan työsuojeluhenkilöstöön tai työsuojelun yhteistoimintaelimiin kuuluvien henkilöiden määrä on suuresti lisääntynyt, voidaan kysyä, millaista roolia vakuutusyhtiön työsuojelutoiminta tällä hetkellä esittää.

On totta, että yleisessä työsuojelutoiminnassa tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet myös vakuutusyhtiön turvallisuustarkastajan tehtäväkuvaan. Tuo äsken kysytty rooli on entistä korostetummin muodostunut asiantuntijan rooliksi, samalla kun siitä on entistä selvemmin kehittynyt vakuutusyhtiön vakuutuksenottajilleen tarjoama palvelumuoto. Työpaikan korkea turvallisuustaso on eduksi työntekijälle ja työnantajalle, vakuutusyhtiö yrittää omasta puolestaan tehdä parhaansa, jotta tuo taso mahdollisimman monella työpaikalla sekä saavutettaisiin että säilytettäisiin. □

Työturvallisuuskäytännöt järjestettiin 1950-luvulla. Näissä näyttelyissä oli esillä julisteita ja tapaturmien ehkäisemiseksi tarkoitettuja suojaimia. Kuva Kuusankosken seuralatolla olleesta näyttelystä.

Lakisääteinen luottamusmies oli yhteydessä ammattientarkastajiin

Kymiyhtiössä 1930 toimintansa aloittaneet turvallisuustoimikunnat pystyivät yleensä vaikuttamaan niin voimakkaasti työsuojeluasioihin, että vuonna 1927 annetun ammattientarkastuslain edellyttämät ns. lakisääteiset luottamusmiehet eivät nousseet vahvoiksi vaikuttajiksi työsuojeluasioissa.

Lain säännösten mukaan "lakisääteisen" luottamusmiehen tehtävä oli edustaa työntekijöitä ammattientarkastajan toimituksessa työpaikalla tarkastusta ja muulloinkin, jolloin työntekijöillä lain mukaan oli oikeus saada nähtäväksi tai lausuntoa varten yrityksen työoloja koskeva asiakirja.

Lakisääteiset luottamusmiehet edustivat kaikkia työpaikan työntekijöitä työsuojelulainsäädännön soveltamista koskevista kysymyksissä, kun taas työehtosopimuksissa edellytetyt luottamusmiehet olivat paikallisten ammattiosastojen luottamusmiehiä ja edustivat niitä työehtosopimuksen soveltamiseen liittyvissä asioissa.

Useasti sama henkilö valittiin sekä lakisääteiseksi luottamusmieheksi että työehtosopimusten edellyttämän luottamusmiehen tehtävään. Eräs näistä henkilöistä oli pääluottamusmies **Pentti Halinen** Paperiliiton Kuusankosken osasto 19:stä.

Pentti Halinen oli vuodesta 1958 toiminut turvallisuustoimikunnan jäsenenä Kymin paperitehtaalla, joten kokemusta työsuojelusta kertyi jo ennen kuin hänet vuonna 1962 valittiin pääluottamusmieheksi. Vuoden 1964 tuotantokomiteavaalien yhteydessä Halisesta tuli myös lakisääteinen luottamusmies.

Halinen muistelee, että yleensä ammattientarkastajien normaalit käynnit riittivät, ylimääräisille tarkastuskäynneille heitä ei tarvittu.

Myöskään työnantajan puolelta ei tullut kovin paljoa toimeksiantoja, 2–3 vuositain.

Pentti Halisella on pitkäaikainen kokemus työsuojeluasioissa. Hän oli Kymin paperitehtaan turvallisuustoimikunnan jäsen vuodesta 1958. Hänet valittiin Paperiliiton Kuusankosken os. 19:n pääluottamusmieheksi v. 1962 ja v:sta 1964 hänestä tuli myös lakisääteinen luottamusmies. Tässä tehtävässään hän osallistui mm. työsuojelun koulutustilaisuuksiin, jonka hän uskoo vaikuttaneen siihen, että työntekijäin suhtautuminen työsuojeluun muuttui myönteiseksi.

"Kun otin työsuojeluasioissa työnantajaan yhteyttä, huomautettiin useasti mitä kautta asiat on parempi tuoda esille, eli käyttää turvallisuustoimikuntaa."

"Sen vuoksi myös yleensä kysyin, onko asia ollut esillä turvallisuustoimikunnassa, kun työntekijät kääntyivät puoleeni työsuojelua koskevista asioista. Pienet korjaukset saattoivat onnistua myös minun kauttani, suuremmat hoidettiin toimikuntien kautta."

"Alkuaikoina työntekijät suhtautuivat tylästi työturvallisuusasiaan. Saattoi jopa käydä niin, että mikäli turvallisuustoimikunnan jäsen jostakin huomautti hyvää tarkoittaen, hän saattoi saada haukkuja asiaan puuttumisestaan", muistelee Halinen.

Osittain tästä syystä Pentti Halinen pitää tärkeänä sitä työtä, jota mm. **Harry Varhoma** teki työsuojeluajattelun eteenpäinviemiseksi.

"Koska olin työturvallisuuden koulutustilaisuuksissa mukana sekä pääluottamusmiehenä että lakisääteisenä luottamusmiehenä, uskoisin toisaalta sen osittain vaikuttaneen työturvallisuusasian omaksumiseen työntekijäpuolella. Omasta mielestäni suhtauduin Varhomaan taholta tulleisiin ideoihin yleensä myönteisesti."

Halisen mielestä työntekijöiden joskus yliollainen suhtautuminen työturvallisuuteen teki ymmärrettäväksi sen, että työnantajakaan ei selvästi suostunut kertomaan "oliko turvallisuus tärkeämpää kuin työ".

Pentti Halisen edeltäjiä lakisääteisinä luottamusmiehinä olivat mm. **Lauri Nurminen**, **Viljo Hinkkuri** ja **Vilho Aalto**. Työsuojelun valvontalain tultua voimaan siirtyivät lakisääteisen luottamusmiehen tehtävät työsuojeluvaltuutetuille, Kymin paperitehtaalla työsuojeluvaltuutettu **Erkki Mukkilalle**.

Karkkilan tehtaan työsuojelupäällikkö Antti Valosen mukaan valimopölyn lisäksi meluhaitat ovat tämän hetken pulma valimossa.

● Valimopölyn torjunta on Kymin Metallin Karkkilan valimossa ollut viime vuosikymmenen suurin työsuojellinen ongelma ja työkohde. Valimon uudistuminen ja uusien työmenetelmien käyttöönotto on osaltaan vähentänyt pölyisyyttä tehtaalla, mutta viime vuosina on myös investoitu varsinaisiin pölyä poistaviin laitteisiin.

Työsuojelupäällikkö Antti Valonen kertoo, että jo 60-luvun lopulla tehdyt investoinnit automaattivalimoon merkitsivät pölyntorjunnan tehostumista, koska hiekanvalmistamon rakentamisen yhteydessä kiinnitettiin huomiota pölyn pääsyn estämiseen valimon muihin osiin, samoin pyrittiin osittamaan kaavausmuuttien tyhjennyspaikka muista työtiloista.

Kaavaamoiden tiloista poistettava pöly johdettiin vielä 1960-luvun alkupuolella suoraan ulkoilmaan, mutta vuonna 1969 saatiin ensimmäiset poistoilman puhdistuslaitteet.

Erittäin pulmallinen kohta valimohiekan käsittelyssä on sen siirto kuljetushihnoilla. Erityisesti kuljetinten yhtymäkohtien suojaaminen on osoittautunut hankalaksi. Myös tämän epäkohdan ja yleensä vuoto-kohtien korjaamiseen on jouduttu kiinnittämään erityistä huomiota automaattikaavaamon hiekanvalmistamossa.

Valimopölyjen poisto — työsuojelun suururakka

Uudistukset auttaneet

Merkittävää saastuttavan työprosessin poistamisen kannalta on työsuojelupäällikkö Valosen mielestä ollut konekaavaamo 3:n lopettaminen. Myös ammevalmistuksen lakkaaminen ja maakaavaamon muuttaminen kylmähartsihiekkaa käyttäviksi kaavauslinjoiksi on ollut myös työsuojelullisesti edullista.

Siirtyminen tuorehiekkakaavauksesta kylmähartsihiekan käyttöön ei ole poistanut kokonaan pölyhaittoja, mutta helpottanut niiden torjuntaa.

Hiekan lisäaineet sekoitetaan kaavauksen tuntumassa, joten kuljettamisesta ei aiheudu lisähankaluuksia. Työkohteessa syntyvät kaasut pyritään poistamaan suunnattujen kohdepoistojen avulla.

Muotin kovettumisen yhteydessä syntyvien kaasujen poisto on ratkaistu siirtämällä muotti kaavauksen jälkeen tunneliin, jossa epäpuhtaudet imetään pois. Uuden hiekan siirtojen muuttaminen pneumaatti-

sesti tapahtuvaksi putkissa on osaltaan vähentänyt epäpuhtauksien syntyä.

Huolto kehittynyt

Hygienian säilymiseksi on tiloja jatkuvasti huollettava; myös tämä puoli on Karkkilan valimossa parantunut.

Vuonna 1975 tehtaalle hankittiin ensimmäinen kiinteä pölyn keskusimulaitteisto automaattivalimoon ja Zimmermann-linjaa varten ja vuonna 1979 toinen kylmähartsilinjalle ja osalle puhdistamoa.

"Keskusimulaitteistojen, siirrettävien imulaitteiden sekä käytävillä liikkuvien lakaisukoneiden käytön ja huollon tehostaminen olisi ratkaisevaa pölyntorjunnan kannalta", toteaa työsuojelupäällikkö Valonen.

Valonen huomauttaa, että valimopöly ei hankaluudestaan huolimatta ole yksin valimon suurin työterveydellinen pulma, vaan että tällä hetkellä meluhaitat ovat myös merkittävät. □

Kymin Metallin Karkkilan valimon uudella poistoilman puhdistajalla eli pölynerottimella saadaan talteen aiemmin ympäristöä likaamaan päässeet aineet. Laite on ns. kuivaerotin, joka huollon kannalta on aikaisempaa lietettä tuottanutta edullisempi.

Jaakko Riikonen

Pääjohtaja

Työsuojeluhallitus

Se on tiedosta kiinni

Kaikille meille on tuttu lause: "Se on rahasta kiinni." Kun on kysymys työsuojelusta, joutuu tuon tuostakin tekemisiin tämän sanonnan kanssa. Usein onkin niin, että jokin työolojen parannus, jota esim. työsuojelutoimikunta on ehdottanut, jää toteuttamatta sen vuoksi, että uudistus vaatii liian suuria kustannuksia. Näin voi käydä siitä huolimatta, että asenteet muutoin sekä työntekijöiden että työnantajien taholla ovat työsuojelulle myönteisiä.

Pienet ja vähän kustannuksia aiheuttavat parannukset toteutetaan varsin nopeasti, mutta suurempia uudistuksia saadaan odottaa vuosikausia. Samaa ryhmään kuuluvat myös sellaiset uudistukset, joilla kyllä saattaa olla merkitystä työntekijöiden viihtyisyyden kannalta, mutta joiden välittömän työsuojelullinen merkitys on vähäinen ainakin niiden aiheuttamiin kustannuksiin verrattuna. Se on rahasta kiinni.

Kuitenkin väite, että työympäristön parantaminen olisi aina nimenomaan rahasta kiinni, on väärä. Useimmiten on nimittäin niin, että työsuojeluinvestointeja on vaikea erottaa muista välittömästi tuottavuutta parantavista investoinneista. Sitä paitsi työolosuhteita voidaan parantaa varsin vähäisin kustannuksin esim. koneiden ja laitteiden oikealla sijoittelulla, materiaalivirtojen ohjauksella, työpaikan järjestystä parantamalla jne., kunhan vain tiedetään, miten se pitäisi tehdä. Kun on kysymyksessä esim. ilman epäpuhtauksien poistaminen, lämpöolosuhteiden järjestely, työpaikkamelumun torjunta jne., on pääongelmana usein oikean ratkaisun löytäminen. Kiellettyä edellä mainittuja tarkoituksia palvelevat investoinnit ovat usein myös kalliita, mutta käytännön työsuojeluhallitukset tietävät, että pääongelmana on useimmiten epävarmuus ratkaisun onnistumisesta, vaikka teoreettiset laskelmat ja suunnitelmat näyttäisivät kuinka hyviltä. Tarvitaan siis lisää sekä tutkimukseen että kokemukseen perustuvaa tietoa.

Myös työsuojeluviranomaiset ovat valvontatoimintaa harjoittaessaan joutuneet toteamaan, että työsuojelumääräysten rikkomiseen on syynä usein ollut tietämättömyys säännösten olemassaolosta ja niiden

Työsuojelutiedon tuottaminen tai levittäminen ei onnistu viranomaispäätöksin tai pakkokeinoin. Tarvitaan kaikkien työelämässä mukana olevien tahojen elävää mielenkiintoa ja vapaaehtoista toimintaa, sanoo Työsuojeluhallituksen pääjohtaja Jaakko Riikonen.

sisällöstä. Varsinkin pienyrityksen kohdalla, jolla ei ole käytettävissään työsuojeluasioihin erikoistunutta henkilökuntaa, juuri tiedon puute on usein syynä sattuneisiin rikkomuksiin.

Työsuojelutiedon puuttumisen ongelma on verraten helposti ratkaistu, jos tieto yleensä on olemassa ja hankittavissa. Pulmana usein onkin se, että tarvittavaa tietoa tai ongelman ratkaisumallia ei ole olemassakaan. Näin on asianlaita varsinkin sellaisten työsuojeluriskien osalta, jotka eivät ole ihmisaistein havaittavissa, kuten esim. tuotannossa käytettävien erilaisten kemiallisten yhdisteiden vaikutukset ihmiseen, ilman epäpuhtaudet, säteily jne. Usein tällaisten tekijöiden haittavaikutukset tulevat esiin vasta monien vuosien kuluttua, jolloin jo voi olla liian myöhäistä korjata tilannetta.

USA:n työsuojelututkimusinstituutin arvion mukaan markkinoilla on tällä hetkellä 500 000–600 000 erilaista kemiallista yhdistettä. Näistä vain noin 13 000 on tutkittu niin hyvin, että niiden vaikutukset ihmiseen tunnetaan. Joka vuosi tulee teollisen valmistuksen piiriin tuhansia uusia kemiallisia tuotteita ja toisia poistuu käytöstä, minkä vuoksi syy- ja seuraussuhteita on vuosien kuluttua erittäin vaikea havaita. Täten työsuojelun olennaisin tavoite — työympäristön haittailmiöiden torjuminen jo ennakolta — jää toteutumatta.

Myös työtapaaturmien torjunnassa on suorastaan pääsääntönä, että opitaan ja tietoa hankitaan jo tapahtuneista — usein kohtalokkaistakin — virheistä. Tarpeellista tietoa saadaan, kun tutkitaan jälkikäteen, mitkä olivat työtapaaturmaan johtaneet syy-yhteydet ja miten vastaisuudessa voidaan välttää samankaltaiset tapaukset. Kuitenkin työsuojelun tavoitteena on pyrkiä selvittämään nämä syy-yhteydet ja vaara-analyysit jo ennakolta niin, että tapaturmaa ei sattuisi.

Jonkinlaisena yhteenvetona edellä sanottu todettakoon, että kaikilla työsuojelun osa-alueilla törmätään samaan toteamukseen: se on enemmän tiedosta kuin rahasta kiinni. Näin ollen meidän kaikkien työsuojelutoiminnassa mukana olevien tulee kiinnittää entistä suurempi huomio työsuojelutiedon tuottamiseen sekä sen edelleen levittämiseen. Kaikkien niiden keinojen esittely, millä tämä voi tapahtua, ottaisi tässä yhteydessä liian paljon tilaa. Keinot ovat kaikille tutut. Ensimmäinen on kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota työsuojeluun kohdistuvan tutkimustoiminnan tukemiseen. Toiseksi: työsuojelutiedon jakamista on tehostettava systemaattisen koulutuksen sekä aktiivisen julkaisu- ja tiedotustoiminnan kautta. Kolmanneksi: kansainvälistä yhteistyötä kaikilla näillä aloilla on lisättävä.

Viranomaispäätöksin tai pakkokeinoin työsuojelutiedon tuottaminen tai levittäminen ei onnistu. Siihen tarvitaan kaikkien työelämässä mukana olevien tahojen elävää mielenkiintoa ja vapaaehtoista toimintaa. □

Työsuojelua ja työterveyshuoltoa kehitettävä yhteistyössä

Työsuojelun kehitystä ja nykyistä tasoa maassamme voidaan pitää minkä tahansa mittapuun kannalta tarkasteltuna tyydyttävänä. Eräissä viime aikoina esitetyissä puheenvuoroissa on tästä huolimatta esitetty työturvallisuuslain olevan "auttamattomasti vanhentunut". On myös väitetty, että maassamme ei ole riittävästi valtioneuvoston päätöksiä ja muuta alemman asteista lainsäädäntöä täsmentämässä työturvallisuuslakia ja tämän johdosta työpaikkojen turvallisuustaso on puutteellinen.

Väitteissä unohdetaan, että myös muun lainsäädännön kuin työturvallisuuslain perusteella annetaan jatkuvasti työpaikkojen turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavia normeja. Tällaisia on annettu esimerkiksi räjähdysaineista, sähköturvallisuudesta, palavista nesteistä, paineastioista, vaarallisten aineiden kuljettamisesta ja kaivostyöstä. Kaikkiaan maassamme onkin voimassa lähes 400 erilaista työpaikkojen turvallisuuteen vaikuttavaa säädöstä.

Uusien normien tarpeesta keskusteltaessa on muistettava, että lainsäädännön tai normien kattavuus ei suinkaan voi olla perimmäinen työsuojelutavoite. Tavoitteena on luonnollisesti pidettävä työolosuhteiden parantamista ja tapaturmien vähentämistä. Näihin voidaan vaikuttaa monilla muillakin keinoilla. Ennen lainsäädäntöuudistuksiin ryhtymistä tulisi selvittää miten tarkoituksenmukaista on nykyinen normistomme. Sen tulisi kohdistua tapaturmariskien kannalta olennaisiin seikkoihin ja olla sisältyänsä sellaista, että se ei tarpeettomasti kahlehti teknologista kehitystä. Esimerkiksi tapaturmatilastojen avulla lieenee selvitettävissä kuinka tuloksellista maassamme tähän mennessä harjoitettu normitus on ollut.

Työsuojeluhallituksen piirissä on valmisteltu selvitys maamme työoloista ja siihen liittyen on valmisteilla kartoitus työsuojelutoimintojen painopistealueista. Suunnittelutyö voi onnistua ainoastaan, mikäli sen tuloksena syntyy riittävän konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Ensiarvoisen tärkeää on myös, että toimenpiteet soveltuvat yritysten käytännön toimintaan ja niiden sisällöstä ja suuntaamisesta vallitsee eri osa-

puolten välillä yksimielisyys. Ainoastaan tällaiselta pohjalta voidaan olettaa toteutamisvaiheen muodostuvan hedelmälliseksi.

Työsuojelu tapahtuu työpaikoilla. Tämä tulisi valmistelutyöhön osallistuvien virkamiesten ja etujärjestöjen edustajien aina muistaa. Normeja, ohjeita ja neuvoja on voitava käytännössä myös noudattaa. Sen pitäisi sujua vaikeuksista, jos työpaikoilla sekä työnantajat että työntekijät havaitsevat huomiota kiinnitetyn oikeisiin asioihin

Johtaja Seppo Riski STK:sta toteaa, että maassamme on voimassa kaikkiaan lähes 400 erilaista työpaikkojen turvallisuuteen vaikuttavaa säädöstä. Lainsäädännön tai normien kattavuus ei kuitenkaan saa olla perimmäinen tavoite, vaan tavoitteena on pidettävä työolosuhteiden parantamista ja tapaturmien vähentämistä.

ja annettujen menettelyohjeiden olevan realistisia. Liika virkavaltaisuus ja 'kirjoitus-pöytäajattelu' hidastavat asioiden kulkua.

Olemme varsin keskeisesti ulkomaankaupastamme riippuva kansakunta. Yritysten käytännön toiminnan kannalta on edellytettävä, että Suomessa noudatetaan niitä linjoja, jotka on hyväksytty kilpailijamaisammekin toteutettavaksi. Tällöin ei yrityksen tarvitse valmistaa eri tuoteversioita kotimaahan ja ulkomaille. Riippuvuutemme kansainvälisestä vaihdannasta kasvaa yhä edelleen. Tämän vuoksi tulee kilpailukykyyn vaikuttavat tekijät pitää mahdollisimman samantasoisina ja yhdenmukaisina kilpailijamaidemme kanssa. Lisäksi on otettava huomioon kansalliset voimavaramme.

Työterveys on osa terveydenhuoltoa

Työnantajapuolella pidetään työpaikkaterveydenhuollon järjestämistä tärkeänä osana yleistä terveydenhuoltoa. Toiminnan tarkoituksena tulee olla kiinteässä yhteistoiminnassa yrityksen kanssa, toimia työstä johtuvien terveysvaarojen ehkäisemiseksi ja tarvittaessa myös hoitavan toiminnan aikaansaamiseksi.

Toiminnan järkevä toteuttaminen edellyttää ammattitaitoisia terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotka koulutuksensa ja asiantuntemuksensa pohjalta pystyvät asiallisesti toimimaan yrityksen palveluksessa olevien henkilöiden terveyden suojelemiseksi. Yrityksissä toteutettava sekä lakisääteinen että sopimusperustainen yhteistoiminta pyrkivät lisäämään yhteisymmärrystä myös terveydenhuoltoon liittyvien asioiden hoitamisessa.

Suomen Työnantajain Keskusliitto antaa erityisen suuren arvon sille pioneereityölle, jota työsuojelun ja työpaikkaterveydenhuollon uranuurtajat ovat kuluneiden vuosikymmenien aikana tehneet. Kymiyhtiö kuuluu näihin pioneereihin. Tällä työllä on saatu merkittävien tulosten lisäksi hallinnollisten päätösten tekemiselle välttämättömyyden käytännön kokemusta. □

Uudelleenarvioinnin aika

● Viime vuosikymmenellä uudistettiin Suomen työsuojelua hyvin perusteellisesti. Vuosikymmenen alussa rakennettiin kaikille työpaikoille työsuojeluorganisaatio. Samoin valtion viranomaiset uudistivat oman toimintansa nykyaikaiseksi. Toiveet olivat korkealla, että vihdoinkin myös Suomessa työsuojelu saadaan vastaamaan muiden kehittyneiden maiden tasoa. Lähinnä tällöin katsottiin esimerkkiä muista pohjoismaista. Kehitys kuitenkin pysähtyi varsin nopeasti, koska erityisesti työnantajapuoli ryhtyi erilaisilla juridisilla kikoilla estämään työsuojelun kehittymistä. Oikeuskanslerin virastosta tuli keskeisempi työsuojeluviranomainen kuin työsuojeluhallituksesta. Tässä tilanteessa olemme käytännössä edelleenkin.

Työsuojeluhallinnon piirissä on työsuojelun kehittämistä varten tehty laajaa selvitystyötä, jonka tavoitteena on pyrkiä löytämään keskeisimmät painopistealueet tälle vuosikymmenelle. Tällainen painopisteajattelu on hyvin tärkeää, koska näin voidaan päähuomio keskittää niihin ongelmiin, jotka ovat kaikkein tärkeimmät. Luonnollisesti aikaisemminkin on painopisteajattelua noudatettu, mutta uudet ajat edellyttävät aina uusia arviointeja tärkeysjärjestyksestä.

Ammattiyhdistysliikkeen painotukset

On luonnollisesti hyvin vaikeaa asettaa yksiselitteisen tärkeysjärjestyksen työsuojelun keskeisimpiä ongelmia. Kiistatonta on kuitenkin se, että työpaikoilla tapahtuu työtapaturmia hyvin runsaasti. Erilaisten tutkimusten perusteella on myös selvää, että huomattava osa tapaturmista voitaisiin poistaa. Vakavimmat työtapaturmat ovat vähentyneet noin puoleen siitä, mitä niitä pahimmillaan tapahtui Suomessa. 1960-luvun alkupuolella kuoli työtapaturmissa yli 400 henkilöä vuosittain. Viime vuosina kuolemaan johtaneiden työtapaturmien lukumäärä on vakiintunut noin 200 kuolemaksi. Lukumäärä on edelleen korkea, mistä syystä sen vähentämiseen tulisi pyrkiä kaikin mahdollisin keinoin. Myös mui-

den työtapaturmien lukumäärää on vähennettävä ainakin puoleen nykyisestä määrästä.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien merkitys työelämässä kasvaa vuosi vuodelta. Erityisesti sairauspoissaoloihin ja työkyvyttömyyseläkkeisiin tuki- ja liikuntaelinsairauksilla on hyvin huomattava merkitys. Näistä sairauksista erityisesti selkäsairaudet ovat vaikeita ja johtavat pitkäaikaiseen työstä poissaoloon. Työolosuhteiden kehittäminen selkää ja muita tuki- ja liikuntaelimia vähemmän rasittavaksi on hyvin keskeinen työsuojelun päämäärä 1980-luvulla. Toistaiseksi työpaikoilla ergonomiasta on puhuttu varsin paljon, mutta käytännössä toimenpiteet jäävät usein varsin vähäisiksi.

Yhteiskunnan kehittymisen mukana elämämme kemiallisoituu hyvin voimakkaasti. Maailmassa on syntetisoitu jo useita miljoonia kemiallisia yhdisteitä, joista käytetään erilaisissa yhteyksissä työelämässä noin 60 000 ainetta. Näistä tunnetaan riittävän hyvin työsuojelumielessä ainoastaan muutama sata ainetta. Useiden aineiden osalta erityisesti pitkäaikaisvaikutukset ovat hyvin huonosti selvitettyjä, mistä syystä työntekijät käytännössä itse joutuvat testaamaan oman terveytensä uhalla aineiden vaikutuksia. Erityisesti ammattisyöpä on noussut viime aikoina hyvin suuren mielenkiinnon kohteeksi. Yhdysvalloissa on epäilty, että kaikista syöpätapauksista

Suomi on jäänyt työsuojelussa selvästi jälkeen muista pohjoismaista, sanoo tri Markku Toropainen.

20—40 prosenttia johtuu työperäisistä syistä. Jos Yhdysvaltain esimerkki olisi suoraan johdettavissa Suomeen, niin meillä tulisi 2000—4000 ammattisyöpää vuosittain.

Työelämään liittyvät mielenterveyskysymykset ovat myös uusi ja nykyistä entistä enemmän tulevaisuudessa esille tuleva työsuojelukysymys. Työelämän muutos tulee vähentämään työn ruumiillista rasitusta samanaikaisesti lisäten henkistä rasitusta. Työtehtävät ovat usein hyvin yksinkertaisia, toistuvia ja jatkuvaa tarkkailua vaativia. Vuorotyö lisääntyy, jolloin erityisesti yövuorossa työskentelevien työntekijöiden ongelmat myös lisääntyvät. Koneiden taloudellinen arvo kasvaa, tuotannon määrä lisääntyy, jolloin työntekijöiltä edellytetään huomattavasti suurempaa vastuuta kuin aikaisemmin.

Työpaikoilla tilanne ennallaan

Työpaikkatasolla ei kovin paljon muutoksia ole tapahtunut viime vuosikymmenen alun jälkeen. Organisaatiot on perustettu työpaikoille, tehtävät sovittu sekä työmarkkinajärjestöjen välillä että lainsäädäntöteitse. Vaalit suoritetaan uskollisesti joka toinen vuosi, jollei sopuvaaleihin työpaikkatasolla päädytä. Suuremmilla työpaikoilla työsuojelutehtävissä olevat henkilöt ovat käyneet ainakin työsuojelun peruskurssin. Erityisesti suuremmilla työpaikoilla työsuojeluvaltuutetuista on tullut korkeatasoisia oman alansa ja työpaikkansa työsuojeluasiantuntijoita. On kuitenkin ollut havaittavissa selvästi tietyn turhau-

Työhygienian osuus työsuojelu- ja työterveystoiminnassa

Työhygieeninen mittaustoiminta vauhtiin 1960-luvulla

Ammattitautien lääketieteellisen tutkimuksen ohella on niiden torjunta kehittänyt omaksi alakseen, työhygieniaksi. Sen tehtävänä on etsiä työpaikoilla terveyteen haitallisesti vaikuttavat tekijät, mitata todettujen haitallisten tekijöiden pitoisuus tai voimakkuus sekä arvioida olosuhteiden haitallisuus. Työhygienian tehtävä on myös suunnitella ja ehdottaa torjuntakeinoja todettujen haittojen poistamiseksi.

Työhygieniatoiminta jakaantuu työpaikan kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten ympäristötekijöiden tutkimuksiin.

Työhygieenistä asiantuntemusta edustivat 1920-luvulle asti lähes yksinomaan ammattientarkastusviranomaiset. Muutamat tapaturmavakuutuslaitokset aloittivat tehostetun työsuojeluteknisen neuvonnan, koulutuksen ja tarkastustoiminnan 1930-luvun alusta lähtien. Myös 1935 perustettu Tapaturmantorjuntayhdistys teki työhygieniaan liittyvää valistustoimintaa. Työterveyslaitos on perustamisestaan lähtien toiminut työhygienian asiantuntijalaitoksena Suomessa.

tumisen syntymistä, koska eräät tärkeät tavoitteet ovat jääneet toteutumatta. Työpaikoilla ei edelleenkaan työntekijöiden edustajilla ole riittäviä vaikutusmahdollisuuksia työsuojeluongelmien poistamiseen. Työnantaja vetoaa omaan vastuuseensa lainsäätäjän ja viranomaisten edessä, mutta käytännössä vastuuta joudutaan testaamaan varsin harvoin. Viranomaisia ei ole tarpeeksi, mistä syystä työpaikkojen tarkastaminen on sattumanvaraista ja puutteellista. Suomi on jäänyt työsuojelussa selvästi jälkeen muita pohjoismaita. Samoin muualla Länsi-Euroopassa työsuojelu etenee tällä hetkellä aivan eri tavalla kuin Suomessa. Suomessa on nähdäkseni tärkeää saada piristysruisketta sekä työpaikoille että myös keskushallintoon. Muussa tapauksessa työsuojelun uudistuminen tapahtuu tyypilliseen suomalaiseen tapaan suurena rysäyksenä eteenpäin, kun taas muissa maissa kehitys etenee pienemmin askelin, mutta niitä otetaan jatkuvasti. □

Työhygienia — ammattitautien torjuntaa

Työpaikoilla suoritettujen haittatekijöiden mittaukset olivat satunnaisia aina 1930-luvulle asti, jolloin ensimmäiset enimmäispitoisuussuosituksot maailmassa julkaistiin. Työhygieniaan liittyvä tutkimustyö alkoi laajentua vasta Työterveyslaitoksen käynnistettyä toimintansa 1950-luvun alusta.

Kymiyhtiössä alkoivat työhygieeniset mittaukset yleistyä 1950-luvulla. Mittauksia suoritettiin sekä omin voimin että Teollisuusvakuutuksen ja lähinnä Työterveyslaitoksen avulla. Selvitystyö keskittyi alussa vain muutamien kemiallisten haittatekijöiden sekä melun mittauksiin.

Säännöllinen ja jatkuva mittaustoiminta alkoi vasta 1960-luvulla ensin klooritehtaalla, jossa elohopeahöyryjen pitoisuuksia alettiin seurata ja sitten sulfaattiselutehtaalla, jossa sovittiin kaasupitoisuusmittausten suorittamiskäytännöstä tehtaan

käynnistäessä toimintansa.

Työpaikkojen tarkempi kartoitus alkoi vuonna 1971 työmarkkinajärjestöjen tekemän työterveyshuoltosopimuksen mukaisesti. Tämä ns. työpaikankuvausten laadintatyö tehostui vielä vuonna 1974, kun yhtiöön palkattiin päätoiminen työhygieenikko.

Suoritettuja mittauksia ja muita selvityksiä apuna käyttäen työterveysosasto arvioi vakanssikohtaisen lääkärintarkastustarpeen.

Kehitysnäkymiä

Työhygieeninen toiminta suuntautuneen entistä enemmän suunnittelutoiminnan yhteydessä tapahtuvaksi. Mittaustoiminta laajentuneen ja monipuolistuneen vielä entisestään laitetekniikan nopean kehittymisen ansiosta ja sen avulla. Työterveyshuoltolain mukaiset työpaikkaselvitykset voidaan suorittaa entistäkin perinpohjaisemmin. □

Työhygieenikko Erkki Haarton (oikealla) asiantuntemusta tarvitaan mm. neuvotellessa työympäristön haittatekijöiden poistamisesta sellutehtaalla. Kokouksessa olivat läsnä myös johtava työsuojelupäällikkö Teuvo Karhu, työsuojeluteknikko Lasse Koivikko, työsuojeluvaltuutettu Paavo Toivonen ja vastaava työterveyslääkäri Pekka Kiviluoto.

Kymiyhtiön työsuojelutietous korkealla tasolla

Yleisesti hyväksytty tosiasia on, että aikuisten ihmisten asenteet — myös työsuojelussa — muuttuvat hyvin hitaasti. Toinen ilmeisesti yhtä hyväksytty fakta on, että työpaikan ihmisten omaehtoinen aktiivinen toiminta on tuloksellisen työsuojelutyön kannalta tärkein tekijä.

Kymiyhtiön ammattikoulussa tapahtuvalla työsuojelukoulutuksella on pitkät perinteet; 1930-luvulta nykyaikaan. Perinteen merkityksen työsuojeluasioissa tuo esille toiminnanjohtaja Kalevi Ilmonen oheisessa kirjoituksessaan. Ammattikoululaisia työsuojeluun ohjaamassa työsuojeluteknikko Pentti Pasanen.

Kymiyhtiössä ja eräissä muissa suurissa puunjalostustehtaissa työsuojelun ja työterveyden hyväksi on tehty työtä 50—100 vuotta. Näitä työpaikkoja on kuitenkin kovin vähän. Vasta yksitoista vuotta sitten työmarkkinajärjestöt solmivat ensimmäiset

valtakunnalliset työsuojelusopimukset, joilla luotiin kaikille työpaikoille säännöt järjestelmällisen työsuojelutyön aloittamiseksi.

Edellä sanotusta mielestäni vääjäämättömästi seuraa, että eräillä suurtyöpaikoilla, Kymiyhtiö niiden eturivissä, on työsuojeluasioissa toisiin työpaikkoihin verrattuna niin suuri etumatka, että sen kiinniotaminen näillä näkymillä kestää vuosikymmeniä. Tämä etumatka on luonteeltaan sekä aineellista että aineetonta. Aineeton puoli asiassa on juuri pitkä työsuojeluperinne sekä sen vaikutus ihmisten asenteisiin.

Luulen, että monet niistä Kymiyhtiön palveluksessa olevista henkilöistä, joilla on kokemusta muidenkin työpaikkojen olosuhteista ovat kanssani samaa mieltä siitä, että kymiyhtiöläiset ovat työsuojelumieles-

sä etuoikeutetussa asemassa. Harvalla työpaikalla on mahdollisuuksia sellaisiin työterveys- ja työturvallisuuspalveluihin kuin Kymiyhtiöllä. Harvalla työpaikalla on eri henkilöstöryhmissä edustettuna sellaista määrää työsuojelutietoa kuin Kymiyhtiössä. Olen verrannut Kymiyhtiön työsuojelukoulutustietoja muihin valtakunnallisiin työsuojelukoulutuslukuihin.

Edellä sanomallani en tarkoita, että olosuhteet Kymiyhtiön työpaikoilla olisivat täydelliset; eri työpisteissä saattaa olla pahojakin työsuojeluongelmia. Luulen kuitenkin, että te selviätte niistä suureksi osaksi omin avuin. Kun voimavarat myös työsuojelussa ovat rajalliset, tulisikin työsuojeluviranomaisten ja työmarkkinajärjestöjen mielestäni kiinnittää kaikki huomionsa niihin työpaikkoihin, joissa työsuojelusta tuskin mitään vielä tiedetään. □

Jorma Torkkeli

Piiripäällikkö

Kymen työsuojelupiiri

Tarkastavan viranomaisen ja Kymiyhtiön kitkatonta yhteistoimintaa

Työsuojelun hallintoa säätelevä lainsäädäntö tuli koko laajuudessaan voimaan 1.10.1973. Työsuojelun piirihallinto muutettiin lääninjakopohjaiseksi. Tällöin valvontatehtävät siirtyivät Lahden työsuojelupiiristä Kymen työsuojelupiiriin tehtäväksi.

Työsuojelun valvontaa koskeva laki ja asetus tulivat puolestaan voimaan vuoden 1974 alussa. Se aiheutti jo melkoisia muutoksia valvonnan suorittamisessa. Tämänkin jälkeen on valvontakeinoja pyritty kehittämään.

Tarkastustoiminta

Työpaikat jaettiin Kymen työsuojelupiirin käynnistyttyä toimialoittain eri tarkastajille, jotta tarkastaja voisi erikoistua alalaan mahdollisimman pitkälle. Tarkastaja on opittu myös paremmin tuntemaan ja tutun kanssa yhteistyö on luonnollisesti helpompaa.

Laajoista yleistarkastuksista on siirrytty yhä enemmän suunnattuihin tai määrätyn ongelman selvittämiseen tähtääviin tarkastuksiin. Tällöin tarkastaja on joutunut työpaikan työsuojeluhenkilöstön lisäksi pitämään yhteyttä myös työpaikan muihin asiantuntijoihin. Tämäkin yhteistyö on Kuusankoskella ollut tuloksia tuottavaa.

Tämä on edellyttänyt sekä työpaikan linjaorganisaatiolta että työsuojelun yhteistyöorganisaatiolta tehokasta työskentelyä ja tarkastajalta taitoa käsittää asioiden oikea tärkeysjärjestys sekä työpaikan käytettävissä olevat mahdollisuudet.

Vaikka yhteistyö tarkastuksilla onkin toiminut melko mukavasti, aina on kuitenkin parantamisen varaa. Tarkastaja ei parhaassakaan tapauksessa voi havaita kaikkia niitä epäkohtia, jotka työpaikalla voidaan itse selvittää. Työpaikan omalle työsuojeluorganisaatiolle pitäisi luoda niin hyvät toimintaedellytykset, että sen aloitteesta voitaisiin toteuttaa kaikki ns. tavanomainen työsuojelutyö. Tämä on otettu piiriin erääksi vuoden 1980 keskeiseksi hankkeeksi.

Piiripäällikkö Jorma Torkkeli sanoo, että Kymen työsuojelupiiri on saanut Kymiyhtiön Kuusankosken tehtailta tarpeeksi aikaisien tiedon mm. suunnitelluista uudisprojekteista. Näin työsuojelu saadaan toteutumaan suunnitellun rakentamisen normaalina osana.

Ennakoiva työsuojelu

Työsuojelutoimintaa on laajennettu ja laajennetaan yhä enemmän ennalta ehkäisevään suuntaan.

Työsuojelun valvontalain perusteella tarkastajalla on oikeus saada nähtäväkseen työhuoneistoa tai sellaisen rakentamista koskeva rakennus- tai muutossuunnitelma piirustuksineen samoin kuin suunnitelma työ- tai valmistusmenetelmästä. Tällöin kuitenkin tehtyä suunnitelmaa on toteutettu jo niin pitkälle, että muutokset ovat lähes mahdottomia suorittaa. Täten tieto uusista tai saneerattavista työkohteista tulee

työsuojeluviranomaiselle liian myöhään, jos toimitaan vain lain edellyttämällä tavalla. Siksi onkin tärkeää, että työnantaja pyrkii hyvään vapaaehtoiseen yhteistyöhön työsuojeluviranomaisen kanssa jo uudisprojekteja suunnitellessaan.

Jotta työsuojeluongelmiin voitaisiin puuttua jo suunnitteluvaiheessa, työsuojelupiiriin pitää saada tieto suunnitelluista uudisprojekteista. Kuusankosken tehtailta tämä tieto on tullut riittävän aikaisessa vaiheessa. Työsuojelupiiriin edustajat on kutsuttu perustettuihin yhteistyöryhmiin. Työsuojelupiiri on seurannut tilannetta projektien edistyessä. Näin menetellen työsuojelu toteutuu suunnittelun ja rakentamisen normaalina osana, eikä aiheuta kohtuuttomia kustannuksia.

Ennakoiva työsuojelu on otettu Kymen työsuojelupiiriin vuoden 1980 kehittämishankkeeksi. Tämä merkitsee sitä, että haluaisimme jatkuvasti olla hyvässä yhteistyössä työpaikan kanssa sen suunnitelluissa uudisprojekteissa.

Työterveyshuolto

Viranomaisilta tahtoo unohtua yhteydenpito työpaikan työterveyshenkilöstöön. Kuusankoskelta käsin yhteydenpitoa on hoidettu kuitenkin työsuojelupiiriin päin. On ollut useitakin neuvonpitoja terveystarkastuksiin liittyvistä asioista. Työsuojelupiiriin kanssa on haluttu keskustella esim. tarpeettomiksi käyneistä terveystarkastuksista ennen näiden lopettamista.

Koulutustoiminta

Kymiyhtiön koulutustoimintaan on pyydetty työsuojelupiiriltä luennoitsijaa työsuojelun peruskursseille. On hyvä, että valvovan viranomaisen edustaja itse selvittelee omaa työtään ja menettelytapojaan. Työsuojelua säätelevä lainsäädäntö on sanonaltaan melko väljää ja alempiasteista normistoa on niukalti. Näin monista asioista tulkinnat on suoritettava työsuojelupiirissä. □

Turvallisuus huomioitava uusissa tehtaissa, koneissa ja laitteissa

Jokainen työsuojelukysymysten parissa kauemmin työskennellyt on työssään joutunut tilanteeseen, jossa voimattomana toteaa, että samat työturvallisuutta heikentävät puutteellisuudet toistuvat uusissa tehtaissa, koneissa ja laitteissa. Erällä tehtaila on kiitettävän tehokkaasti suoritettu ns. käyttöönottotarkastuksia, joilla pyritään korjaamaan uusissa laitteissa mahdollisesti olevat työturvallisuuteen vaikuttavat puutteellisuudet, ennen kuin kone tai laite otetaan käyttöön. Valitettavasti vain tulee mieleen vanha vertaus tallin oven sulkemisesta, kun hevonen on jo karannut. Ei tunnu oikein järkevältä, että suunnitellaan työpaikkoja, jotka eivät täytä työturvallisuuden asettamia vaatimuksia, ja vasta kun laitos on valmis, tulevat työsuojelun asiantuntijat kertomaan, miten sen oikeastaan olisi pitänyt olla ja miten se olisi korjattava.

Työsuojelu on otettava huomioon jo suunnitteluvaiheessa, koska siten saadaan työsuojelun kannalta parempi lopputulos. Kustannukset ovat usein pienemmät kuin jos olosuhteita joudutaan jälkeinpäin korjaamaan. Valmiin laitoksen korjaaminen on hankalaa, jopa mahdotontakin. Lisäksi työpaikka on alusta alkaen turvallisempi.

Säästöjä vakuutusmaksuissa

Nykyään on lähes poikkeuksetta sääntönä, että rakennussuunnitelmat esitetään palovakuuttajalle. Tässä näyttelee palovakuutustariffi merkittävää osaa, sillä sopivilla rakennevalinnoilla voidaan aikaansaada säästöjä palovakuutusmaksuissa ja näin kuolettaa ehkä hyvinkin lyhyessä ajassa mahdollisesti kalliimpi rakennusratkaisu.

Tapaturmavakuutustariffi ei anna yhtä hyviä mahdollisuuksia työsuojeluratkaisujen läpiviemiseksi jo suunnitteluvaiheessa. On kuitenkin otettava huomioon, että suurille teollisuuslaitoksille käytetään työtapaturmavakuutuksissa ns. yksilöllistä vakuutusmaksua, joka merkitsee, että kunkin tehtaan tapaturmavakuutusmaksu on yksinomaan riippuvainen kyseisellä tehtaalla sattuneiden tapaturmien johdosta maksettavista korvauksista. Onnistuneet työsuojelutoimenpiteet säästävät näin ollen kustannuksia, sillä maksukerroin pienenee, jos tapaturmista maksettavat korvaukset vähenvät. Käytännössä voi työsuojelunsa hy-

vin hoitaneen tehdaslaitoksen tapaturmavakuutusmaksu olla vain puolet siitä mikä se on vastaavankokoisessa ja samanlaista toimintaa harjoittavassa yrityksessä, jossa työsuojelu ehkä on hoidettu keskinkertaisella huonommin.

Määrätietoiset pyrkimykset työsuojelun huomioonottamiseksi jo suunnitteluvaiheessa alkoivat 1970-luvun puolivälissä. Tällä hetkellä otetaankin työsuojelu yleensä jollain tavoin mukaan investoinnin suunnitteluvaiheessa ja niinpä esim. Teollisuusvakuutuksen työsuojeluasiantuntijat ovat mukana lähes kaikissa asiakaspiirissä tapahtuvissa merkittävimmässä investoinneissa.

"Minun asioihini eivät muut nokkaansa pistä"

Myönteisestä kehityksestä huolimatta löytyy vieläkin tapauksia, joissa merkittävästi investoinneissa ei millään tavoin oteta työsuojelua huomioon. Usein on tällöin kysymys unohtuksesta. Asiaa ei yksinkertaisesti tulla ajatelleeksi ennen kuin se on jo myöhäistä. Työsuojelun huomioonottamiselle löytyy kuitenkin aktiivistakin vastustusta, joka yleensä perustuu virheellisiin mielipiteisiin ja käsityksiin. Seuraavassa esimerkkejä kielteisistä reaktioista, kuten: "Työsuojelusta puhuminen tässä vaiheessa viivyyttää suunnittelua," tai "Minun asioihini eivät muut nokkaansa pistä."

Useimmissa tapauksissa pelko siitä, että työsuojelun huomioonottamisesta suunnitteluvaiheessa olisi haittaa on täysin aiheetonta ja perustuu pelkästään vanhentuneisiin ennakkoluuloihin.

Toteutus käytännössä

Työsuojelun huomioonottamisessa suunnittelussa ja konehankinnoissa on paljolti kysymys siitä, miten saada aikaan riittävän tehokas yhteistyö työsuojeluasiantuntijoiden sekä projektin vetäjien ja suunnittelijoiden kesken. Perusedellytyksenä tällöin on, että projektin vetäjillä on halua käyttää hyväkseen työsuojeluasiantuntijoita.

Työsuojelun huomioonottaminen suu-
rehkossa tehdasinvestoinnissa voidaan to-

Tallin oven sulkemiseen vasta sitten kun hevonen on jo karannut vertaa dipl.ins. Kai Lindberg tilannetta, jossa suunnitellaan työpaikkoja, jotka eivät täytä työturvallisuuden vaatimuksia.

teuttaa esim. siten, että mahdollisimman aikaisessa vaiheessa pidetään projektipäällikön aloitteesta ensimmäinen neuvottelu, jossa plaani- ja leikkausluonnosten perusteella käsitellään mm. kulku- ja liikenneväylät, vähimmäisetäisyydet rakennuksiin, prosessin pääpiirteet, rakenteellinen meluntorjunta, ilmastoinnin ja pölyntorjunnan tavoitteet sekä suuret kone- ja laitehankinnat.

Ensimmäistä neuvottelua voidaan investoinnin laajuudesta riippuen täydentää tarpeellisella määrällä jatkoneuvotteluja, joissa päätyö- ja osapiirustusten perusteella voidaan käsitellä yksityiskohtaisesti mm. tehdasrakennus, prosessi, kone- ja laitesuojaus, ilmastointi ja meluntorjunta.

Neuvottelujen perusteella annetaan suunnittelijoille ja mahdollisesti ostajille yksityiskohtaiset ohjeet.

Teollisuusvakuutuksen toimesta on laadittu Suunnittelijan Suojeluopas, johon on koottu lähdeviittaukset lähes kaikesta aineistosta, jota suunnittelija voi tai jota hänen tulee käyttää työ- ja palosuojelun huomioonottamiseksi investoinnin suunnitteluvaiheessa. □

Pentti Pasanen

Työsuojeluteknikko
Kymiyhtiön työsuojeluosasto

Näkökohtia uudisprojektien työsuojelusta

Tässä lehdessä olevissa kirjoituksissaan ovat dipl.ins. **Kai Lindberg** Teollisuusvakuutuksesta ja päällikkö **Jorma Torkkeli** Kymen työsuojelupiiristä esittäneet mielipiteitään myös ennakoivasta työsuojelusta.

Uudisprojektiansa yhteydessä on ennakkoiva työsuojelu otettu Kymiyhtiössä huomioon jo vuodesta 1974 lähtien. Coater 2 -laitosta suunniteltaessa paneuduttiin ensimmäisen kerran myös työsuojelukysymyksiin aikaisempaa perusteellisemmin ja jälki oli myös sen mukainen. Melutaso on alle 85 dB(A):n, ilmastointi ja teknillinen suojaus on hyvin toteutettu. Valvomot ovat erinomaista tasoa. Tätä samaa linjaa noudatettiin myös Kuusanniemi III:ssa sekä kaikissa pienemmissäkin projekteissa.

Miksi tälle linjalle on lähdetty

Lait, asetukset, valtioneuvoston päätökset sekä monet alempiasteiset määräykset ja standardit velvoittavat ottamaan huomioon myös turvallisuuteen liittyviä asioita kone- ja laitehankinnoissa.

Laeista ja asetuksista ei voida edes tin kiä. Periaatteena on pidettävä, että kone tai laite työpaikalle asennettuna täyttää Suomessa voimassa olevat lait ja asetukset.

Taloudellisesti työsuojelumääräysten noudattaminen tulee suunnitellusti toteutuksen varmasti halvemmaksi kuin toteutettaessa ne jälkikäteen pieninä osaratkaisuin, korjauksina ja muutoksina.

Monissa laitteistoratkaisuissa voidaan nykyisiä työsuojeluteknologian näkökohtia toteuttaa ilman erikoistoimenpiteitä ja -kustannuksia. Jälkikäteen tuotannon jo käynnistettyä töitä on hankala suorittaa. Uusia laitteita on vaikea sijoittaa. Ratkaisut ovat kalliita toteuttaa.

Miten toimitaan

Suuren projektin perussuunnittelun jälkeen on syytä pitää yhteispalaveri, johon kutsutaan asiantuntijoiden ja viranomais-ten edustajat.

Tämä työryhmä käy läpi projektien työsuojelukysymykset. Työryhmän asiantuntijat antavat omia ohjeitaan toimittajille ja tällä tavoin keskinäisesti neuvotellen päästään parhaaseen ratkaisuun. Tämä neuvot-

telu ja sen nojalla tehtävät päätökset luovat projektin työsuojelutason.

Tässä kokouksessa pääsevät myös työsuojeluviranomainen sekä vakuutuslaitos ensi kerran vaikuttamaan suunnitellun projektin työsuojelullisiin näkökohtiin.

Työsuojelun valvonta käytännössä

Työsuojelu projektissa jakaantuu kahden sektoriin: toimintaan suunnittelu- ja päätösten toteuttamisvaiheessa sekä rakennus- ja asennustöiden aikaiseen joka-päiväiseen valvontaan.

Projektissa urakoitsijaliikkeiden työsuojelutase on hyvinkin erilainen ja monella-kin luvattoman alhainen.

Koska Kymiyhtiössä on olemassa tiettyjä ohjeita ja normeja omia työntekijöitä varten, emme voi sallia että vieraat huseeraavat täällä miten tahtovat.

Vieraan työvoiman valvonta on usein hankalaa. Valvonta lankeaa hyvin suurelta osalta myös asennusvalvojimmme harteille.

Heidän normaaleihin valvontatehtäviinsä kuuluu myös puuttua väärin työtapoihin, huonoihin telineisiin, viallisiin työkaluihin yms. Näissä asioissa on rimaa korotettava aikaisempiin kokemuksiin verrattuna.

Valvontaa auttaa tutustuminen valtioneuvoston päätökseen 274/69 "Järjestys-ohjeet rakennustöitä varten" ja Kymiyhtiön julkaisemaan "Rakennus- ja asennus-työpaikkojen yleisiin työsuojelumääräyk- siin". Nämä viimeksi mainitut on työt- lauksen mukana jaettu urakoitsijoillekin. Lisäksi valvontaa auttaa työsuojeluviran- omaisen suorittamat tarkastuskäynnit rakennus- ja asennustyömailla.

Turhauttavia kokemuksia on saatu niistä yrityksistä, joissa työsuojelun hyväksi ei haluta tehdä mitään. Lähdetään ajatukses- ta, että tuotanto ensin käyntiin ja katsotaan sitten mitä on pakko tehdä. Tällä tavalla menetellen kirjeenvaihtoa työsuojeluviran- omaisten kanssa kyllä riittää vuosiksi eteenpäin. Johdon työsuojelutavoitteen tule- lee olla kyllin korkea, jotta päästäisiin kaikkia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun. □

Työsuojeluteknikko Pentti Pasanen sanoo työsuojelumääräysten tulevan suunnitellusti toteut- taen halvemmaksi kuin toteutettaessa ne jälkikäteen pieninä osaratkaisuin, korjauksina ja muutoksina.

Työterveysasiat järjestyksessä — työsuojelun ongelmissa riittää ratkomista

- Työtä turvallisemman työympäristön hyväksi tehdään Kymiyhtiön kaikilla tehtailla ja kaikissa henkilöstöryhmissä.
- Yhteistoimintaan työsuojelun piirissä ottaa vuosittain osaa viitisensataa henkilöä.
- Työsuojelutoimikunnissa on päästy vaikuttamaan omaa työpaikkaa koskevissa asioissa, mutta monia epäkohtia on vielä selvittämättäkin, kävi ilmi kiertohaastattelussa, jonka Kymiyhtiö-lehti työsuojeluvaltuutettujen ja -päälliköiden parissa eri tehdaspaikkakunnilla suoritti.
- Kysymykset, joita haastateltaville esitettiin, käsittelivät yleensä työpaikan erityispulmia.
- Kysyimme myös, mitä mieltä yhtiöläisten piirissä ollaan työterveyspalveluista ja saimme pelkästään myönteisiä vastauksia.

Nosturien pettäessä syntyy huomattavia aineellisia vahinkoja ja usein tulee myös ihmisuhreja, sanoo työsuojeluvaltuutettu Markku Vanhala Voikkaalta.

Vähältä piti -tapaukset mietityttäneet

● Viime aikoina Voikkaan tehtaanöntekijöiden työsuojeluvaltuutettua Markku Vanhalaa ovat mietityttäneet monet nostureilla sattuneet 'vähältä piti' -tapaukset. Hyvällä onnella on kuitenkin selvitty ilman henkilövahinkoja.

"Paperiteollisuudessa nosturit ovat ratkaisevassa osassa työnteossa. Jos nosturi pettää pahassa paikassa, tulee huomattavia aineellisia vahinkoja ja ihmisuhreja."

"Viime vuosina taakat ovat suurentuneet. Sattuneet vahingot pistävät pohtimaan, onko nostureiden tekninen kehitys jäänyt jollain tavalla jälkeen", Markku Vanhala tuumii. Sattuneissa vahingoissa on ollut kysymys aineen väsymisestä jossain kohdassa nosturia. Määräaikaistarkastuksesaakaan tällaista metallin väsymistä ei silmämääräisesti nähdä.

"Työsuojeluun ovat viime vuosina syntyneet tietyt melko vankat systeemit. Pelkät organisaatiot eivät kuitenkaan vielä turvaa mitään. Työsuojelu tulisi olla jokapäiväinen, erottamaton osa normaalia linjaorganisaatiota. Se ei saisi jäädä pelkästään työsuojeluihmisten varaan."

Asioista voidaan Vanhalan mukaan nykyään keskustella asiallisesti. Työturvallisuustyössä on myönteinen ilmapiiri. Toisaalta työpaikan viihtyvyyteen, kuten meluun ja ilmastointiin, ei ole saatu ratkaisevaa parannusaskelta. "Viihtyvyyden lisääminen parantaisi asenteita ja hyvää työhenkeä."

Verlassa järjestettyyn työsuojelukoulutukseen Vanhala on tyytyväinen. "Kun vain löydetäisiin keinot, joilla ihmiset saataisiin käyttämään tietojaan hyväksi."

Uuteen ajanmukaiseen työterveyskeskukseen ollaan Vanhalan mukaan tyytyväisiä. Pienemmissä asioissa voikkaalaiset voivat kääntyä oman työterveyshoitajan puoleen. Oman työterveyshoitajan olemassaolo koetaan erittäin tärkeäksi.

Yhteistyö työterveyspuolen kanssa on toiminut hyvin. "Sieltä on saatu asiantuntija-apua, kun on ollut epäilystä jonkin työpaikan terveydellisistä haitoista."

Yhteistyö henkilöstöryhmien kanssa parantunut

● Kuusanniemen toimihenkilöiden työsuojeluvaltuutettu **Kauko Hassinen** on tyytyväinen työsuojelun nykytilaan. Suurempia puutteita ei ole ollut ja asiat on hoidettu hyvässä järjestyksessä esimiesten kanssa.

Konttoreiden ilmasto on saatu ojen-
nukseen. Sellun ja PK 7:n konttorit ovat uusia, siinä suhteessa työsuojelupuolen hoitaminen onkin helpompaa.

Viime aikoina on Hassisen mukaan alettu sekä toimihenkilöiden itsensä että esimiesten keskuudessa oivaltaa, että myös työnjohtajat työskentelevät olosuhteissa, joissa he ovat vaarassa altistukselle. Altistusajat tosin ovat pienempiä.

Toinen huomio viime vuosilta on se, että työnjohtokunnassa on alettu ymmärtää vastuun merkitys. "Kunnia siitä lankeaa koulutukselle. Työnjohtokunta on lähes kokonaisuudessaan käynyt peruskurssin."

Kuusanniemen toimihenkilöiden työsuojeluvaltuutettu **Kauko Hassinen** on tyytyväinen työsuojelun nykytilaan. Myös yhteistyö eri henkilöstöryhmien kesken on hänen mukaansa parantunut.

Toimistossa työskentelevät ihmiset ovat huomanneet, että työsuojeluun voi ottaa yhteyttä, kun halutaan parantaa työolosuhteita.

Yhteistyö eri henkilöstöryhmien kesken on Hassisen mukaan parantunut. "Yhteistoiminta työntekijöiden valtuutetun sekä työsuojeluosaston kanssa on minun käsitykseni mukaan ollut reilua ja rakentavaa", Hassinen sanoo.

Työterveyspalvelut on Hassisen mukaan hoidettu Kuusankoskella erittäin hienosti. Kuulotarkastuksissa työnjohtajat käyvät samalla lailla kuin työntekijät. Kerran vuodessa työsuojelukierroksella keskustellaan toimihenkilöiden asemasta työterveydellisessä mielessä.

Metsäosaston työpaikoilla ei työskennellä yksin, joten auttaja on yleensä aina lähellä, toteaa osastonsa työsuojeluasioista metsänhoitaja **Jussi Seppälä**.

Raskaista taakoista tapaturmariskejä

● "Työ metsäosastolla poikkeaa niin oleellisesti tehdas- ja tuotantotyöstä, että yhdistyminen paikallisiin työsuojelutoimikuntiin ei ole luontevaa", perustelee metsäosaston oman työsuojelutoimikunnan perustamista metsäosaston työsuojelupäällikkö, metsänhoitaja **Jussi Seppälä**.

Metsäosastolla työpaikat ovat hajallaan: Nynäsin taimitarhalla, Voikkaan ylinostossa ja uittos- ja puutavaran vastaanotossa Voikkaalla, Kuusanniemessä, Saksanaholla ja Hallassa, maataloustöissä Eerolassa sekä uittokaluston huollossa. Yhteensä työntekijöitä on 80–100 ja toimihenkilöitä noin 50. Hetkittäin taimitarhalla on sesonkiaikana jopa 200 henkilöä.

"Työsuojelun kannalta positiivinen seikka on se, että näillä hajallaan olevilla työpaikoilla ei yleensä työskennellä yksin. Työhön mennään yleensä aamuisin jollakin kulkuneuvolla, ja prosessityöstä poiketen työn äärestä voi esimerkiksi loukkaantumisen sattuessa poistua myös auttaja.

Uittotyössä ollaan tekemisissä vesielementin kanssa, jota vaaratekijänä on vaikea eliminoida. Myös raskaiden taakkojen kanssa työskentely luo vakavan tapaturmariskin. Usein työ on erittäin rasittavaa.

Ulkotöissä lähes ainoa mahdollisuus vaurautaa tapaturmiin on henkilökohtaisten suojainten käyttö. Näiden käytössä on asennemuutoksen myötä viime vuosina tapahtunut edistystä", toteaa Seppälä.

Seppälä toteaa, että pahoja myrkkyyä ei ole käytössä ja että kemikaaleita levittävät työntekijät tarkastetaan määräajoin.

"Ammattitaitoisen ja harkitsevan työntekijäkunnan ansiosta on metsäosastolla viime aikoina selvitty ilman vakavia onnettomuuksia. Vuosittain tapaturmia sattuu toistakymmentä, useimmat niistä lieviä."

Työsuojelua metsäosastolla valvoo Etelä-Suomen metsä- ja maatalouden työsuojelupiirin työsuojelutoimisto. Vain Voikkaan allasuitossa työskentelevät kuuluvat Kymen työsuojelupiirin alaisuuteen.

Työterveysasioissa metsäosasto käyttää Kuusankoskella työterveyskeskuksen sekä Heinolassa ja Hallassa paikallisten työterveysasemien palveluja. Seppälän mukaan yhteistoiminta työterveysasioissa on sujunut hyvin. □

Raskaan työn vaarojen tilalle kemikaalit

● Työntekijöiden työsuojeluvaltuutettu **Kari Alhonoja** kertoi Kymiyhtiön Karkkilan tehtailla valimotyön luonteen viime vuosina osittain muuttuneen. Syynä on ammevalimon ja konekaavaamojen lopettaminen. "Ruumiillisesti raskas työ on vähentynyt,

Huoltojen ja korjauksien viivästyminen henkilökunnan vähyyden vuoksi huolestuttaa **Kymin Metallin Karkkilan** tehtaan työsuojeluvaltuutettua **Kari Alhonojaa**.

mutta toisaalta uusi tekniikka on tuonut käyttöön kemikaaleja, joista tulee oma ongelmansa." Suurin ongelma on Alhonojan mukaan se, ettei niitä ole aina tarpeeksi tutkittu. Vaikutuksista ollaan epävarmoja.

Uusia kemikaaleja työssä ovat mm. erilaiset hartsit ja niiden kovettimet.

Eräänä ongelmana työsuojelun kannalta Alhonoja näkee viime vuosien henkilökuntajestelyt. "Ei ole riittävästi henkilökuntaa hoitamaan huoltoja ja korjauksia. Kun esimerkiksi ilmastointilaitte hajoaa ja korjaamista joudutaan odottamaan, se näkyy heti pölyn määrässä."

Kuulosuojaimien käyttö on Alhonojan mukaan lisääntynyt kaiken aikaa. "Luonnollisesti melulähteet tulisi ensin poistaa teknisillä ratkaisuilla. Henkilökohtaiset suojaimet ovat toisella sijalla."

Työsuojelu- ja työterveysorganisaatiot toimivat Karkkilassa hyvässä yhteistyössä. Tästä esimerkkinä on kysymys lääkintävoimistelijan palkkaamisesta. "Kun edellinen lääkintävoimistelija lähti, uutta ei ole saatu vaatimuksista huolimatta tilalle, vaikka työsuojelu- ja työterveysorganisaatiot ovat olleet tarpeesta täysin yksimielisiä. Aseman tiloissa seisovat uudet täydelliset laitteet tyhjän panttina. Niiden hinnasta 60 % on yhteiskunnan rahaa. Se raha ei nyt tuota terveyspalveluja, vaikka se on siihen tarkoitettu."

Muilta osin asema on Alhonojan mielestä toiminut hyvin, vaikka sitä nykyään käytetään useampi yritys. □

Erikoisteräksen hitsauksen mukanaan uusia ongelmia on Heinolan tehtaan toimihenkilöiden työsuojeluvaltuutetun mukaan ratkottu tarkistamalla ilmastointia ja lisäämällä suojainten käyttöä.

Erikoisteräksien hitsaus teettänyt uusia ongelmia

● Päivänkohtainen asia Kymin Metallin Heinolan tehtaalla on se, että on alettu hitata erikoisteräksiä. "Siinä syntyy herkistäviä höyryjä ja haikuja", toimihenkilöiden työsuojeluvaltuutettu Veli Nissinen kertoo. Ongelmaan on puututtu tarkistamalla työtilojen yleisilmastointia sekä lisäämällä henkilökohtaisten suojainten käyttöä. Suhautuminen on ollut asiallista. "Tilanne on nyt hallinnassa", Nissinen sanoo. Tarkastuksissa hitsaajissa todetut otsonipitoisuudet ovat viime aikoina laskeneet.

Asenteissa työsuojeluun olisi Nissisen mukaan parantamisen varaa linjaorganisaation kaikilla eri tasoilla. Esimerkiksi työpaikkavoiroistelu on naisten keskuudessa toiminut jo monta vuotta. Miehet eivät kuitenkaan ota siihen osaa. Samoin nuoret ihmiset ovat omaksuneet kuulonsa suojajksen paremmin kuin vanhat.

Koska Heinolan tehdas suunnittelee ja tekee suuria urakoita muualle Suomeen ja ulkomaille, Nissinen toivoisi, että suunnittelijat ottaisivat työsuojelun paremmin huomioon jo etukäteen. Tämä edellyttäisi, että he tuntisivat hyvin asennustyömaan olosuhteet.

Veli Nissinen on työsuojeluvaltuutettuna toista kautta. "Muutosta parempaan päin on tänä aikana tapahtunut. Toimihenkilöiden ergonomisiin ongelmiin on kiinnitetty huomiota. On kehitetty parannettuja työvälineitä, kuten konseptitelineitä konekirjoittajille."

Työterveysaseman palvelukset, määräraikaistarkastukset ja työpaikkakohtaiset tarkastukset ovat Nissisen mukaan toimineet asiallisesti. Henkilökuntaa tosin vähennettiin laman aikana yhdellä työterveyshoitajalla. "Se tunnettiin yleisesti tason alenemisena", Nissinen kertoo. Tällä hetkellä asemalla on osapäiväinen lääkäri ja yksi kokopäiväinen terveyshoitaja. □

Melu Salossa pahin ongelma

● Kymiyhtiön Salon tehtaiden työntekijöiden työsuojeluvaltuutettu Leo Suominen sanoo melun aiheuttavan Salossa kuulovaurioita. Se on yleisin ammattitauti.

Mutterinkiristäjät altistavat tärinäsaurelulle. Tärinää on pyritty vähentämään nostamalla paineilmalla toimivan laitteen painoa. Tämän parannuksen salolaiset kehittivät itse.

Työpaikkana epämiellyttävän Salon tehtailla on Suominen mukaan painevalu. "Se on kuuma ja likainen. Epäkohta on myös se, ettei työvaatteita saa työvuorojen välillä kuivattua."

Kuuman ja likaisen painevalun sanoo työsuojeluvaltuutettu Leo Suominen olevan Salon tehtaan epämiellyttävimmän työpaikan.

Maalauspaikalta leviävää liuotinhajua voitaisiin Suominen mukaan vähentää paremmalla tunneloinnilla. "Aukoissa tulisi olla ilmaverho ja tunnelissa tehokkaampi imu. Kun kasaus- ja maalauspaikat muutetaan, tätä voisi samalla parantaa."

Valurautapöly ei ole Salossa aiheuttanut ammattisairauksia, mutta se on voimakasti likaavaa. Runkolinjalle onkin myönnetty ilmastointivarat, joten tilanne paranee.

Työntekijöiden edustajat ovat Salossa mukana uusia tuotantolinjoja suunniteltaessa. Uuden koneen ominaisuudet on selos-

tettu työntekijöille ennen koneiden ja laitteiden tilaamista. Työsuojelutoimikunnalle Suominen toivoisi kuitenkin enemmän valtuuksia.

"Alussa sai melkein käyttää kyynärpäitään, että sai paikkansa tunnetuksi", Suominen sanoo työsuojeluvaltuutetun asemasta, jossa hän on ollut heti lain voimaantulosta 1974 lähtien. "Nyt siinä suhteessa ei ole mitään valittamista."

Työterveysaseman palveluksiin Suominen on tyytyväinen. Työterveyshoitaja hoitaa lievät tapaukset tai tilaa ajan lääkäriltä. Terveystarkastukset tekee lääkäri Kuusankoskelta. □

Työtaturmia vähän — riski kemikaaleista

Kymin Kemian Porvoon laitoksella tarkkailaan työntekijöiden terveydentilaa säännöllisillä kausitarkastuksilla, sanoo työsuojelupäällikkö Juhani Vanhanen.

● "Kemian teollisuudessa tärkeimpiä asioita työsuojelussa on terveydenhoito", Kymin Kemian Porvoon tehtaan työsuojelupäällikkö Juhani Vanhanen sanoo. Tämä johtuu siitä, että varsinaisia työtaturmia sattuu vähän. Riskin työntekijöille muodostavat työssä käsiteltävät kemikaalit. Säännöllisillä kausitarkastuksilla tarkkailaan työntekijöiden terveydentilaa. Työterveyskeskuksen palveluksiin ollaan Vanhasen mukaan tyytyväisiä.

Yhteistoiminta työsuojelulla on Vanhasen mukaan ollut hyvää. "Työsuojelutoimikunnassa asiat on käsitelty, eikä ole tarvittu lisäselvityksiä ulospäin."

"Tällainen petrokemian teollisuus on ollut alkujaan suurelta osin lisenssiteollisuutta", Vanhanen kertoo. "Tieto ja taito tarvittavista työsuojelutoimenpiteistä on saatu lisenssin valmistajalta. Siihen on sovellettu omat kokemukset ja ulkopuolinen tieto."

Työsuojelutoiminta on Vanhasen mukaan saanut määrätyn kaavan ja päässyt hyvin alkuun. On opittu ymmärtämään, miten suhtautua työssä käytettäviin kemikaaleihin.

Vanhanen toivoisi, että tietoisuus työsuojelutoiminnasta lisääntyisi. "Asennekasvatusta tarvittaisiin edelleen. Työhygienian alalla olisi vielä paljon tehtävää. Siis-

teyttä ja puhtautta tulee lisätä. Suojainten käyttöä on myös osittain laiminlyöty.”

Kymiyhtiön kemiantehdas on Juhani Vanhasen mukaan rauhallinen. Ympäristön teollisuus on joskus aiheuttanut vaaratilanteita. Tämä seikka iskostetaan mieliin jo työympäristöön tutustumisen yhteydessä ja myöhemmin koulutuksen aikana. □

Vanhasta laitoksesta erityispuolma Hallassa

● Hallan Sahan työsuojelupäällikön Risto Ollikaisen mielessä päällimmäisenä ovat vanhentuneesta laitoksesta johtuvat erityisongelmat. ”Jatkuvista samankaltaisista liikkeistä syntyy työperäisiä sairauksia”, Ollikainen sanoo. ”Tosin samoja ongelmia on uusillakin sahoilla.”

Määrätyissä tehtävissä ongelmaa on pyritty poistamaan työkierrolla. Esimerkiksi lajittelija-tasaajat vaihtavat kahden tunnin välein tehtäviä.

Vanhentuneen sahalaistoksen uudistamisessa työsuojelullisesti paremmaksi on vaikeutensa, jotka työsuojelupiirikin on ymmärtänyt. Joitain parannuksia on kuitenkin saatu aikaan. Esimerkiksi sahuri ei enää istu tukkivaunussa vaan valvomossa poissa melusta ja tärinästä.

Yhteistyötä työsuojeluvaltuutettujen kanssa Ollikainen pitää hyvänä. Työsuojelu on ylipäätään ymmärretty yhteiseksi asiaksi. Työntekijöiden työsuojeluvaltuutettu vaihtui vuoden alussa.

Samankaltaisten liikkeiden tekemistä on Hallassa pyritty vähentämään järjestämällä työkiertoa, sanoo työsuojelupäällikkö Risto Ollikainen.

”Uuden miehen aktiviteetti on tietysti toisenlainen. Meillä on kuitenkin mennyt kohtalaisen mukavasti”, Ollikainen sanoo.

Hallassa on oma työterveysasema. Työterveyshoitaja on tavattavissa joka päivä ja lääkäri kerran viikossa. ”Asema on toiminnut ja toimii aika hyvin. Näin voidaan kai sanoa, kun ei keneltäkään juuri muuta ole kuulunut”, Risto Ollikainen sanoo.

Kartonkikoneella ongelmia melu ja lämpö

● Juankosken kartonkitehtaan työntekijöiden työsuojeluvaltuutettu Pentti Kukkonen on toimesta toista kauttaan. Tehtävää hän luonnehtii sanomalla, että toisinaan se on kuin kivirenen vetoa, mutta painostamalla saadaan uudistuksia aikaan.

Juankosken kartonkitehtaan työsuojeluvaltuutettu Pentti Kukkonen sanoo, että yhteistyöllä on muutoksia saatu aikaan.

Kartonkikoneelta saatiin ilmastointimelua vähennettyä eristämällä ilmastointiputket. Tämä toimenpide pudotti korkeat äänet pois. Lämpöä saatiin myös pudotettua kuivasta päästä 6—7 astetta parantamalla ilmanvaihtoa.

Työsuojelun kannalta vaikeimmat ongelmat kartonkikoneella ovatkin Kukkonen mukaan juuri melu ja lämpö.

Viime aikoina työsuojeluvaltuutettua on työllistänyt rakennettavana oleva viimeistelyosaston laajennusosa. Rakennustyömaalla ei ole omaa työsuojeluorganisaatiota, vaan se on tehtaan organisaation alainen. Kukkonen on myös ollut jo suunnitteluvaiheessa mukana uuden osan tekemisessä työsuojelullisessa mielessä mahdollisimman hyväksi.

”Yhteistyöstä ei ole sanomista. Meiltä on kysytty ja olemme sanoneet mielipiteemme, onko jokin järjestely oikea. Muutoksiakin on saatu aikaan.”

Juantehtaan työterveyshuoltoon Pentti Kukkonen on tyytyväinen. Yhtiöllä on yhteinen työterveysasema Viira Oy:n kanssa.

”En minä pysty työterveystoimintaa moittimaan. Kausitarkastukset järjestetään ajallaan, kuten laki määrää.”

Uusi saha rakennettiin liian kiireellisesti

● Soinlahden sahan työntekijöiden työsuojeluvaltuutettu Erkki Kettunen antaa uudelle sahalle työsuojelulliselta kannalta arvosanan välttävän ja tyydyttävän rajamailta. Näin siitä syystä, että laitos rakennettiin kiireesti.

Suurimpia ongelmia uudessakin sahasa ovat meluisuus sekä työn pakkotahtisuus ja yksitoikkisuus. Vanhaan sahaan verrattuna voittiin Kettusen mukaan siinä, että uusi on lämpimämpi. Vanha oli myös paljon vetoisampi. Myös sahaajien ja särmäajien työolosuhteisiin tuli helpotuksia.

”Myös siinä voittiin, että se yleensä tehtiin, työpaikat säilytettiin”, Kettunen painottaa.

Rakennusmateriaalin valinta ei Kettusen mielestä uudessa sahalaistoksessa ollut paras mahdollinen. Teräsbetoniyhdistelmä vaikuttaa suuresti meluisuuteen. ”Sisäpin-tamateriaali olisi voinut olla parempi.”

Jälkikäteen melua on pystytty vähentämään koteloinnilla kuuden desibelin verran, särmäsahojen osalta.

Paikkojen tuntemattomuus, äkkinäisyys ja laitteiston vaivallisuus aiheutti alussa työtapaaturmia. Nyt tapaturmien määrä on alkanut laskea, miehet ovat tottuneet laitokseen.

Tasauspöydän työolosuhteisiin Kettunen ei ole tyytyväinen. Syynä on työn pakkotahtisuus. Aikamäärä tavarakappaletta kohti jää pieneksi. Joissakin yksilinjaisissa sahoissa tasauspöytiä on kaksi. Soinlahdella on tehty systeemiehdotus yhden ylimääräisen miehen saamisesta ketjuun. Näillä näkymin tilanteeseen ei Kettusen mukaan

Vaikka sahan nopea rakentaminen aiheutti-kin työsuojelullisia pulmia myöntää Soinlahden työsuojeluvaltuutettu Erkki Kettunen voitoksi sahan uudelleenrakentamisen.

ole kuitenkaan odotettavissa parannusta. Yleinen suuntaus on, että työntekijämäärä on mahdollisimman pieni.

Kokonaisuutena Erkki Kettunen katsoo kuitenkin, että 15 vuoden takaiseen verrattuna on tapahtunut huomattava parannus. ”Silloin olivat työsuojelu ja työterveys lapsenkengissä.”

Työterveyshuoltoon Kettunen onkin tyytyväinen. Asema on yritysten yhteinen. Työntekijöiden käytettävissä on ”puolitois-ta” lääkärä ja 2—3 hoitajaa. ”Suurempia murinoita ei ole kuulunut”, Kettunen luonnehtii. ”Joskus, kun ei saa lääkärä kiinni, pitää mennä terveyskeskukseen.” □

Eristämällä Voikkaan ns. Tampella-hiomon ohjaamo muista rakenteista ja lisäämällä seinien ja ikkunoiden äänieristystä voitiin ohjaamon melua vähentää 14 dB(A):lla.

Voikkaan höyryvoimalaitoksen kattila K13:n ilmanottoaukon päälle rakennettu meluloukku vähensi melua alueella 12 dB(A).

Laminointityössä syntyvien kaasujen poistamiseksi työtiloista on Kymin muovipajalla otettu käyttöön kaksi kohdeimuria. Imurin suutin voidaan vapaasti siirtää laminoitavan kappaleen kohdalle. Aiemmin työturvallisuutta on parannettu siirtämällä komponenttien sekoitus erilliseen ilmastoituun huoneeseen.

Turvallisuuden hyväksi

Kuusanniemen sellutehtaan valvomossa on sekä tilaa että valoa. Automatiikka on pitkälle vietyä ja prosessin kaaviokuvat ovat selkeitä. Valvomo on esimerkki työsuojelun merkityksestä tehtaan suunnitteluvaiheessa.

Yksityiskohta Kuusanniemen sellutehtaan kuitulinjan valvomosta. Paineilmalaitteiden lisäksi valvomossa on kaappi, jossa tiivistysvarusteiden lisäksi on mm. työpaikan henkilöluettelon sisältävä vihko. Kaasuhälytyksen sattuessa ensimmäiseksi kaasusuojapaikaksi valittuun valvomoon tullut merkitsee vihkoon muut huoneeseen saapuvat henkilöt.

Voikkaan höyryvoimalaitoksella vaihdettiin kattila K13:een maakaasua johtavan putken venttiilit ajanmukaisemmiksi. Toimenpiteellä voitiin hoitotasolla sijaitsevien venttiilien aiheuttamaa melua vähentää 16 dB(A).

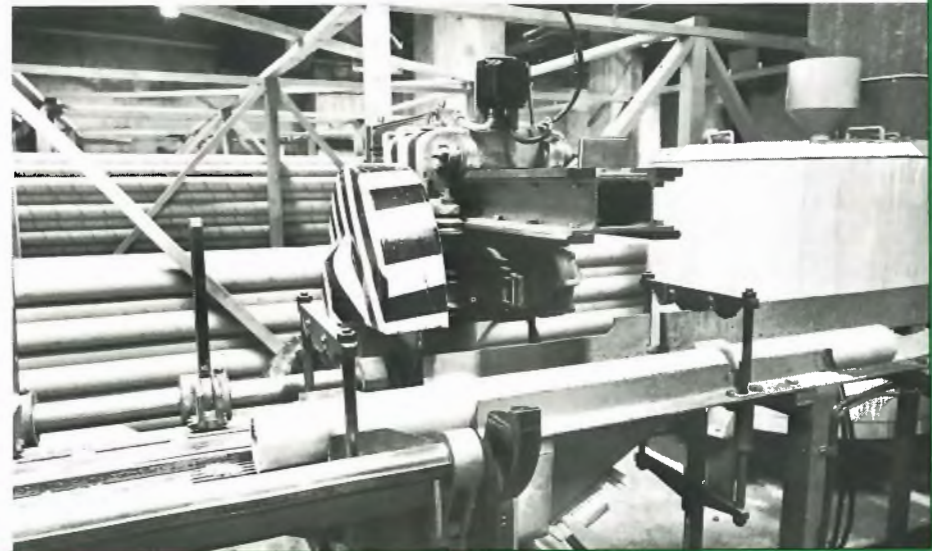
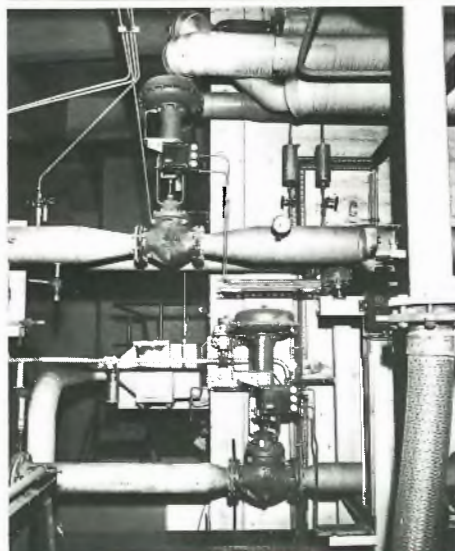
Sellutehtaan kuorimon aiheuttama melu on alle 100 dB(A), koska hakku on sijoitettu omaan betonibunkkeriin ja irralleen muusta lattiasta.

Kuljetushäikeissä asiakkailta tulleet happipulot jouduttiin aiemmin yksitellen vierittämään sekä täytettäväksi että täytön jälkeen lastattavaksi. Tällä hetkellä voidaan kuvassa olevan sähkötrukin avulla siirtää koko kehikko uudelle täyttöpaikalle. Tapaturmariskejä aiheuttanut pullojen vierittäminen on näin vähentynyt Voikkaalla sijaitsevalla ilmatehtaalla.

PK 11:n hylsäsirkkelin melua voitiin vähentää huomattavasti uusimalla terän suojakuvut. Laajennettuun suojakuppuun laitettu eristys vähensi kuvassa olevan sirkkelin melua 22 dB(A):lla.

Työterveyshuollon kehitys Suomessa

● Mikään ei ole uutta auringon alla, ei myöskään meidän nykyinen työterveyshuoltomme. Sekin on tulos monisatavuotisesta kansainvälisestä ja kansallisesta kehityksestä osana laajempaa koko väestön kattavaa terveydenhuoltoa, joka vuorostaan on kiinteästi liittynyt koko yhteiskuntamme muutosprosessiin.

Jo vanhalla ajalla olivat tunnettuja monet työlääketieteen ongelmat, kuten ammattitaudit. Oman ammattikuntalaitoksemme synnyttyä sen piirissä esiintyi tietynlaista yhteistoimintaa sairaiden työtoverien auttamiseksi ns. *tehtaankirstujen* muodossa. Tämä oli tavallaan nykyaikaisen sairaus- ja muunkin sosiaalivakuutuksen vaatimatonta alkua.

Vuoden 1805 palkka-asetuksessa taapaamme sen toisessa artiklassa mielenkiintoisen säännöksen:

"Jos Palkollinen sairastuu palveluksessa, pitää Isännän häntä katsoa ja korjata, mutta saapi, jos tahtoo palkasta ottaa maksun lääkärin palkasta ja lääkityksestä ainoastaan jos Palkollinen ei palveluksen kautta ja ilman omaa syytä ole vahingoitettu".

Työnantaja oli siis vastuussa palveluksen, työn aiheuttamista sairauksista ja vammoista.

Työntekijäin terveydenhuolto, jonka sataavuotista perinnettä yrityksessään Kymi-yhtiö nyt juhlii, on meilläkin syntynyt ja kehittynyt muun terveydenhuollon mukana. Kun Suomenlinnaa rakennettiin 1750-luvulla, saatiin maahamme vuonna 1754 ensimmäinen työterveyslääkäri tri **Carl Zandt** Tukholmasta huolehtimaan sotaväen lisäksi myös rakennustyöväen terveydestä.

Teollisuudessa ei vielä siihen aikaan lääkäreitä ollut. Ensimmäinen lasarettisairaalakin satiin maahan vasta vuonna 1756. Mutta välskäri nimeltään **Brosell** oli palkattu jo 1755 Fiskarsin tehtaille.

Uudet opit tulivat ulkomailta

1800-luku oli nykyisen teollisuutemme synnyn ja kehityksen aikaa. Uudet opit

työntekijöiden terveydenhuollosta ja suojelusta levisivät suuresta maailmasta, erityisesti Englannista meillekin. Säännöksiä työväen terveydenhuollosta ja suojelusta annettiin mm. terveydenhoito- ja elinkeinoasetuksissa. Huomattavin 1800-luvun tapahtuma oli *Furuhjelm*in komitean mietintö (10.5.1884). Siinä tehtiin ensimmäiset ehdotukset työturvallisuus- ja terveyslain-säädäntömme, työsuojelutarkastuksemme ja tapaturmavakuutuksemme perustaksi. Sen jälkeen onkin viimeisten sadan vuoden aikana tapahtunut valtava kehitys näillä aloilla.

Esimmäisten työterveyslääkärien työ oli tavanomaista sairaanhoitoa, jonka piiriin kuuluivat myös työntekijäin perheet. Muuta sairaanhoitoa ei varsinkaan maaseudulla ollut saatavilla. Vähitellen tuli tautien ja tapaturmien ehkäisytyökin mukaan.

Tässä mielessä on erityisesti muistettava Kymin ja alueen muiden tehtaiden ensimmäinen lääkäri tri **Konrad Relander** (*Reijowaara*), joka vuodesta 1880 harjoitti monipuolista terveydenhuoltotyötä toimipaikassaan. Tavanomaisen sairaanhoidon lisäksi siihen sisältyi koko maassa uudentyyppistä tauteja ennakolta ehkäisevää työ-, asunto- ja ravintohygieniaa sekä terveyskasvatusta. Hänen aloitteestaan perustettu tehtaansairaala (1881) oli maamme ensimmäisiä ja samanaikainen ensimmäisen kunnansairaalamme kanssa.

Maamme lääkariseura, *Finska Läkarsällskapet* otti kokouksessaan 19.—21.9.1887 työntekijäin terveydenhuollon perusteelliseen käsittelyyn. Kokouksen laajassa raportissa esitettiin tilannekatsaus ongelmiin sekä ehdotukset työterveyshuollon järjestämiseksi. Kesti kuitenkin lähes sata vuotta ennenkuin monet jo silloin esitetyt ajatukset toteutettiin hiljattain voimaan tullessa työterveyslainsäädännössämme.

Ripeä kehitys sotien jälkeen

Työterveyshuollon kehitys pääsi todella vauhtiin vasta 1940-luvulla sotien jälkeen. Terveydenhuollon/työvoiman lisääntyessä ja kuntien sekä valtion ottaessa hoidettavakseen lasten- ja äitiyshuollon, sairaalalaitoksen sekä tuberkuloosi- ja mielenterveyshuollon, vapautui jo teollisuudessa työskentelevä lääkintöhenkilökunta hoitamaan yhä enemmän varsinaisia työterveysongelmia ja tautien ehkäisyä sairaanhoitotyön lisäksi. Tärkeinä työlääketieteen kehityksen merkkipaaluina on mainittava *Työterveys-säätiön* (alunperin Ammattilääketieteen tutkimussäätiön 1945), *Teollisuuslääketieteellisen* (1946) ja *Teollisuusterveysjärjestö* (1948) perustamiset sekä *Työterveyslaitoksen* toiminnan alkaminen (1951). Sadassa vuodessa on työterveyshuollosta vastaavien lääkäreiden ja työterveyshoitajien lukumäärä noussut muutamasta kymmenestä yli kahteen tuhanteen. Yli puolet työvoimastamme on jo nykyisin lakisääteisen työterveyshuollon piirissä.

Terveydenhuolto teollisuudessa on pääosiltaan ollut ensimmäisen 100 vuoden aikana vapaaehtoisella pohjalla. Sen kustannuksista ovat huolehtineet työnantajat tai työpaikkojen sairaskassat, joissa mukana ovat olleet työmarkkinoiden molemmat osapuolet.

1960-luvulla yleinen sairausvakuutus ja Kela tulivat mukaan osamaksajina. Työterveyshuollon leviäminen sai uutta vauhtia, kunnes siitä säädettiin vuonna 1978 laki. Samana vuonna sai myös Työterveyslaitos oman lakinsa ja näin 30 vuotta yksityisoikeudellisenä toiminut laitos siirtyi valtion käsiin.

Rokotus

Koska isorokko jo melkoisessa määrässä on levinnyt maassamme ja on peloteltavissa että tämä ehtii tarttuvien ja vaarallisen leikkauksen kautta leviämään meidän mekin, katsoo tehtaan hallinto tarpeelliseksi ottaa tähän lasten rokotus tänä vuonna tai joulukuun tullen alkaissakin. Rokotustilaisuus ottaa erimalliset lauset. Tapahtuman mukaisesti kaikki ennen rokottamista saapuvat, joimpeennäpään yleinen Nelin puen kuin tarpeelliset kaikki ne henkilöt saapumaan, jotka viime 5 vuoden aikana rokotusta, joihin kehoitetaan kaikki ne henkilöt saapumaan, jotka viime 5 vuoden aikana eivät ole tulleet rokotteiksi.

rokotus tapahtuu

18. joulukuuta 1917

en rokotus tapahtuu
Ky:nin tehtäville:
Kuvastambien seurustelu
15 päivänä, alkaen k'to 9 l. pp.
Kuvastambien seurustelu
9 l. pp.
...n, alkaen k'to

**Tiedonanto Kymin Osakeyhtiön
Työläisille.**

[illegible]

Kymin Osakeyhtiö.

Espanjan kuume,

jolla nimellä tänä vuonna yli Euroopan levinnyt influensa on yleisesti tunnettu ja joka jo kesän aikana ilmestyi maahanamme, on syksyn tultua nopeasti levinnyt ja nähtävästi entistä ankarammassa muodossa.

Taudin syy ja leviämistapa:

Influenssa on tarttuvia ja laudin syynä on
n k. influenssibasilii, joka sairissa määrin löy-
tyy sairaan hengityselinten, nenän ja nielen
limakalvojen erityksissä. Yskissä, pärskeyssä
ja niistässä voivat nämät basillit joutua joka
silmäalalle tai käsiin, esiinnettä y. m. välittämällä
toisten ihmisten hengityselimiin ja siten aiheut-
taa tarttunutta

Taudin laatu:

Noin 2-6 vuorokautta tartunnan saamisen jälkeen alkaa tauti tavallisesti äkkä viiluvuorokautta ja mitkä seuraavalla kuumeella sekä pöhinä ja jäsenen kolotutuksella. Usein tähän piikkiin liittyy kunkuntulehdus, nuha ja yskä, toisissa tapauksissa taas ruuanvatsatulehdus tai hermoston häiriöitä. Kuume, joka voi kohota 40 asteen vaiheille, kestää tavallisesti 3-5 päivää.

Kuusankoskella, 15 p. Lokakuuta 1918.

Kymin Osakeyhtiön

Terveystieteiden osasto.

Taudin hoito ja välttäminen:

väs, jonka jälkeen muutkin taudin oireet vähitellen paranevat. Muutt. useinkin aiheuttaa tauti erillantisia lisätauti ja, joista toiset, kuten varsinkin keuhkokuume, saattavat olla hengenvaarallista laatu. Etenkin vanhoille, muutoin heikentuneille ja sairaaloissa on influensa aina arveluttava tauti.

Taudin alusta kuumeen katoamiseen asti on sairaan pysyttävä vuoteessa ja vielä toipumisen aikankin varottava kaikkea rasittumista ja äkillisiä lämpövaihteluja. Kuumeeseen ja kalotukseen voi käyttää lääkkeitä m. m. kiniiniä, salipyriniä, aspiiriiniä tai antipyriiniä. Varsinkin jos läätteenä ilmenee, on sairaan ajojissa turvaututtava lääkäriin apuun.

Sairas on pidettävä eri vuoteissa; lattialle sytkeminen on ankarasti kiellettävä. Sairaalan lahraamia vaatteita, etenkin nenälinoja, ei saa säilyttää asuinhuoneissa. Sairaan luona käymistä ilman pakottavaa syytä on väljettävä. Asuinhuoneet ovat aina pidettävät puhtaina ja ilma niissä raittaina.

Niinkuin muutkin tarttuvat taudit, ovat kaikki influenssatauditapaukset joko suoraan tai sairaanhoitajan kautta ilmoitettavat asianomaiselle tehtaan lääkärille.

Tohtori Thermanin aikana tehostettiin Kuu-sankoskella rokotusta ja työpaikoille sekä ko-teihin levitettiin terveydenhoito-ohjeita. Vuon-na 1913 järjestettiin sairastuvan yhteyteen vastaanottotilat hammaslääkärille, ostettiin hammaslääkärin tuoli ja hammaspora. Vaki-naista hammaslääkärinä ei palkattu, mutta kuukauden verran vuodessa yhtiöläisiä otti vastaan yhtiön hankkima ja palkkaama ham-maslääkäri.

Tarkasteltaessa työterveyshuollon 100-vuotista kehitystä siinä voidaan havaita erilaisia painopisteitä:

50 ensimmäisenä vuotena jouduttiin antamaan mahdollisimman monipuolista lääkintähuoltoa sekä työntekijöille että heidän perheilleen, jopa joskus koko paikakunnan muullekin väestölle, koska yleinen terveydenhuolto oli vielä perin puutteellista.

1930-luvulta alettiin kiinnittää lisäänty-

vää huomiota työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyyn. 1950-luvulla mukaan tulivat ehkäisevä lääketiede, työn fysiologia ja psykologia, ergonomia, toksikologia jne.

1970-luvulla erikoistuttiin entistä enemmän työn ja terveyden suhteitten selvittämiseen, joskus valitettavasti työntekijöiden kokonaisterveyden ongelmat unohtaen.

1980-luvulle siirryttäessä maassa on tämän pitkän kehityksen tuloksena kansainvälisestikin katsoen erittäin pitkälle ainakin teoriassa viety *Työterveyslainsäädäntö*. On runsaasti varoja sen toteuttamiseksi entisiin aikoihin verrattuna. On tarjolla myös run-

saasti alan työvoimaa, tosin vielä osittain kouluttamaton. On poliittista tahtoa ja työntekijöitä asioiden takana. Toivottavasti työterveyshuoltoa edelleen kehitettäessä valtiovalta ja työmarkkinajärjestöt pystyvät järkevään yhteistyöhön ja asiat hoidetaan realisella pohjalla.

Toivottavasti työpaikkojen terveydenhuolto-ohjelmissa säilyy myös Suomelle ja Ruotsille tunnusomainen työntekijöiden kokonaisterveyden huomioinnattaminen. Työympäristö on vain yksi lukuisista terveytemme vaikuttavista ympäristötekijöistä. □

Kymiyhtiön terveyden- ja

Kolmen yhtiön päätoiminen tehtaanlääkäri

Kolme Kymijokivarren puuhiomoa ja paperitehdasta, Kymin, Kuusankosken ja Inkeröisten tehtaat, jotka olivat aloittaneet toimintansa 1870-luvun alkupuolella, päättivät v. 1880 ottaa palvelukseensa yhteisen päätoimisen tehtaanlääkärin. Tämä oli silloin hyvin poikkeuksellinen toimenpide, sillä nämä kolme keskenään kilpailevaa yritystä eivät onnistuneet keskenään sopimaan edes puutavarahankinnoista eivätkä tuotteidensa markkinoinnista. Nyt saatiin aikaan sopimus sosiaalisella allalla, mikä oli maaseudun oloissa käytännöllisesti katsoen kokonaan järjestämättä. Sitä ennen oli maassamme ainoastaan Fiskarsin tehtaalla päätoiminen tehtaanlääkäri. Ensimmäinen kunnanlääkärin virka perustettiin vasta v. 1881 ja viisi vuotta myöhemmin senaatti myönsi ensimmäisen kerran valti-onavustuksen kunnanlääkärin palkkausta varten.

Maassamme oli kyllä ennestään olemassa piirilääkärijärjestelmä ja 1850-luvulla piirilääkärien lukua oli lisätty 50:een, joista lähes puolet määrättiin maaseudulle. Kymenlaaksossa piirilääkärin virkapaikka oli kuitenkin Haminassa — välillä Kotkassa — ja seuraavaksi lähin Heinolassa. Eikä piirilääkärin pääasiallinen tehtävä ollutkaan hoitaa sairaita. Tämä oli valtion viranomaisen, joka valvoi piirissään rokotuksen täytäntöönpanoa ja kuntien terveysviranomaisen sekä apteekkien toimintaa. Kulikutautien uhatessa oli vastatoimiin ryhdyttävä piirilääkärin antamien määräysten mukaan.

Tehtaanlääkäri Konrad Relander

Kolmen tehtaan lääkäriksi valittiin vastavalmistunut lääketieteen lisensiaatti **Konrad Relander**, Kokkolan apteekkarin poika. Lääkärin vastaanotto sijoitettiin Kymin (Korian) asemalle ja lääkärin käyttöön varustettiin myös sairastupa, josta virallisesti käytettiin nimitystä Kymmene brukslasarett. Relander astui virkaansa kesällä 1880 ja sairaala avattiin puoli vuotta myöhemmin eli samaan aikaan kuin ensimmäinen kunnansairaala Ruovedellä.

Kuusankosken ja Inkeröisten tehtaiden lastausasemasta Kymistä kehittyi nopeasti seudun liikenteellinen keskus, jonne apteekkari **Axel Edvin Ahnger** lääkintöhallituksen luvalla siirsi Iitin kirkonkylästä apteekkinsa v. 1873. Kymin asemalla oli ajoittain ollut lääkärin vastaanottoakin. Tehtaiden rakentamisen aikoihin Kuusankoskelle oli kutsuttu lavantautiin sairastuneita hoitamaan sipoolainen tohtori **Otto Nassokin**, joka oli tarjoutunut vakinaiseksi tehtaanlääkäriksi. Sellainen ehdotus tuntui silloin perin uudelta; eiväthän tehtaat olleet vielä valmiitkaan. Niinpä Nassokinista ei tullut tehtaanlääkäriä, mihin saattoi vaikuttaa myös se, että hänen kerrottiin olleen luonteeltaan sekä tavoiltaan hyvin originelli. Vakinaista lääkärinvirkaa hänellä tuskin olikaan, vaan hän harjoitti yksityispraktiikkaa eri puolilla Uuttamaata käyden toisinaan Kyminkin asemalla.

Tehtaanlääkärin viran perustamiseen vaikutti osaltaan v. 1879 annettu elinkeinoasetus, jossa oli työsuojelua, erityisesti lasten ja nuorten työaikaa rajoittavia määräyksiä. Esimerkiksi alle 18-vuotiaalta kieltettiin työ, paitsi jos holhoojalla oli esitettävänä lääkärintodistus, ettei nuorelle työntekijälle koitunut työystä terveydellistä haittaa. Koska lääkäreitä oli vähän ja terveydelliset olot alkeelliset, jäi asetus tältä kohdin tavallisimmin kuolleeksi kirjaimeksi. Sen sijaan Relander tutki tehtaalaisten lapset ja nuoret ja antoi "valan velvoittamana" lausuntonsa. Tapaturman uhreiksi joutuneet vietiin Relanderin sairastupaan ja tehdaskäynneillään sekä vastaanotollaan hän tutki ilmaiseksi lääkärinapua hakemaan tulleet tehtaalaiset.

Kansanterveystyön uranuurtaja

Tehdaskylät olivat tuohon aikaan vain muutaman sadan asukkaan yhdyskuntia. Kaiken lisäksi Kuusankosken sekä Inkeröisten tehtaita kohtasi suuri onnettomuus. Tulipalo tuhosi ne v. 1881, kumpikin jäi ilman paperitehdasta ja vasta 1880-luvun jälkipuoliskolla alkoi tehtaiden laajentaminen. Sen sijaan Kymintehdas menestyi ja sai v. 1882 toisen paperikoneen.

Tehtaanlääkärin viran ohella Relanderilla jäi aikaa muiden potilaiden hoitamiseen.

Läketiet.lis. Konrad Relander.

Työtä ei häneltä todella puuttunutkaan, sillä olihan hän laajan maaseudun ainoa lääkäri. Hän tunsii lääkärin ammatin kutsu-mukseksen ja kohdisti tarmonsaa sairaiden auttamiseen. Silloin hänelle suorastaan 'herätyksen' tavoin selvisi ennalta ehkäisevän terveydenhoidon merkitys, hänen omien sanojensa mukaan "halu voimiansa takaa koettaa levittää tietoja terveyden ehdoista, niistä vaaroista, joitten avulla Suomen kansa voi pystyssä pysyä taistelussa tauteja vastaan", ja hän jatkoi: "Minne vain tähystelin ympärilläni, kaikkialla huomasin taikauskoista pimeyttä; joka päivä sain kokea, miten luja ja sitkeä maalaiskansa ymmärtämättömyydestä, tietämättömyydestä, useinpa huolimattomuudesta ja välinpitämättömyydestäkin sortui tauteihin, joihin sen ei olisi ollut pakko antautua, riutui olo-suhteissa, joita olisi voinut helposti korjata."

Relander alkoi järjestelmällisesti tarkkailla ja merkitä muistiin maaseudun oloja ja kansan elintapoja sekä ryhtyi opettamaan hygienian perustietoja. Tähän hänelle tarjoutui erinomainen tilaisuus, sillä kun hänen ehdotuksestaan uusi lääkäriseura Duodecim perusti samannimisen kuukausijulkaisun v. 1885, tuli hänestä sen päätoimittaja. Tämän tunnetun julkaisun toimittamisen aloitti siis tehtaanlääkäri Relander Kymin asemalla. Kuusi vuotta kestäneenä päätoimittajakautenaan hän kirjoitti siihen

sairaanhoidon vaihteita

Kuvat: Museovirasto

Lääketiet. ja kirurgian tri Einar Therman.

lähes sata artikkelia, sekä tieteellisluontoisia että kansantajuisia. Kun Duodecimseura alkoi v. 1889 julkaista Terveystoilehtea, tuli Relanderista myös sen päätoimittaja. Sitä ennen kesällä 1887 hän jätti tehtaanolääkärin viran ja siirtyi piirilääkäriksi Keski-Pohjanmaalle ja väitteli tohtoriksi kansanterveystyön alalta. Hänestä tuli lääkintöneuvos ja valtiopäivämies ja senaatti käytti hänen asiantuntemustaan tärkeissä komiteoissa. Suuressa nimenmuutoksessa v. 1906 Relanderista tuli **Reijo Waara** — kirjoitettuna yhdyssanaksi ja isolle W:llä — ja tällä nimellä tämä aikalaistensa suuresti kunnioittama kansanterveystyön uranuurtaja on jäänyt maamme kansanterveystyön historiaan.

Kymintehdas — Valkeala — Kouvola

Relanderin lähdettyä Kymin, Kuusankosken ja Inkeröiden tehtaiden yhteistointiminta terveyden- ja sairaanhoidon alalla katkesi. Kymiyhtiö oli kasvanut naapuritaan suuremmaksi ja juuri tuolloin Kouvola, Kymintehtaan lastausasema, valittiin Kaipiaisten sijasta Savon radan lähtöasemaksi. Kymiyhtiön johto katsoi nyt Kouvolan asemalla olevan edellytyksiä kehittyä Valkealan keskuspaikaksi ja sinne tulisi sijoittaa lääkäri sekä apteekki.

Maassamme toimi silloin jo muutamia kunnanlääkäreitä — lähin Mäntyharjulla — ja niinpä Kymintehtaan isännät ehdottivat Valkealan kunnalle yhteisen kunnan- ja tehtaanolääkärin viran perustamista ja lääkärin vastaanoton sijoittamista Kouvolaan. Valtiolta saataisiin puolet kunnanlääkärin palkasta ja yhtiö lupasi maksaa puolet kunnan osuudesta, minkä lisäksi tehtaalaiset äyriensä mukaisesti osallistuisivat palkkaukseen. Hyvin perusteltu esitys kohtasi kuntakokouksessa kuitenkin niin ankaran vastuksen, että asian oli annettava raueta.

Lääkärikysymys ratkesi sillä kertaa Kymiyhtiön kannalta kuitenkin suotuisasti, sillä Kouvolaan asettui vakinaisesti rautatienlääkäriksi lääketieteen lisensiaatti **Anton Landzett**, joka valittiin myös tehtaanolääkäriksi. Vaikka tehtävä oli sivutoiminen, Landzett luettiin Kymiyhtiön virkailijakuntaan kuuluvaksi. Apteekin saamiseen ei tarvinnut edes ryhtyä, sillä Kymin aseman silloinen apteekkari **Ludvig Åkerstedt** sai luvan siirtää apteekkinsa Kouvolan asemalle 1890-luvun alussa. Siten juuri syntymäisillään olevalla Kouvolan rautatieyhdyskunnalla oli sekä lääkäri että apteekki.

Vaikka Kouvola oli vuosisadan vaihteet-

sa pieni, tuskin tuhannen asukkaan yhdyskunta, houkutteli se puoleensa kaksi lääkäriä, **Arnold Werner Toppeliuksen** ja **Emil Gröhnin**, harjoittamaan yksityispraktiikkaa. Samaan aikaan yritettiin jälleen saada mukaan Valkealan kunta ja ehdotettiin kunnansairaalan perustamista ja sijoittamista Kouvolaan. Siihen tulisi 20 sairaansijaa ja leikkaussali ja myöhemmin myös synnytyslaitos. Esityksen takana olivat tehtaiden isännöitsijät ja Kouvolan säätyläiset. Kymiyhtiö ja Kuusankoski-yhtiö lupasivat lahjoittaa puolet rakennustarvikkeista, mikä olisi huomattavasti keventänyt 38 000 markan suuruisia kustannusarviota.

Suunnitelma esitettiin Valkealan kuntakokoukselle v. 1903 ja jälleen toistui yhtä kiihkeä näytelmä kuin aikanaan kunnanlääkärin virkaa ehdotettaessa. Niinpä yritys raukesi, mutta samaan aikaan tohtori Gröhn asiaa edistääkseen oli avannut vuokratiloissa 13 sairaansijaa ja lääkärin vastaanoton käsittävän yksityissairalan. Hän tarjoutui myös Valkealan kunnanlääkäriksi ja tarjosi sairaalansa palveluksia. Huolimatta tehtaiden johdon tuesta hänen suunnitelmansa eivät toteutuneet. Hän laajensikin vielä sairaalaansa liittämällä siihen syn-

Kymiyhtiön tehtaanolääkärin vastaanotto ja sairastupa sijoitettiin v. 1905 Kuusankoski-yhtiön entiseen konttorirakennukseen, v. 1872 Kuusankosken äärelle siirrettyyn "Aladinin suurempaan pytitinkiin".

nytyssosaston. Potilaita ei hänen sairaalastaan puuttunut, mutta taloudellisten vaikeuksien takia hänen oli luovuttava siitä v. 1910. Sen jälkeen se jäi toimimaan pelkkänä synnytyslaitoksena, ainoana koko Pohjois-Kymenlaaksossa.

Laaja Valkealan talonpoikaispitäjä katsoi syrjäkarein ja epäilevästi sen lounaisrajalle kasvaneita tehdasyhdyskuntia ja pääasiassa rautatieläisistä, virkamiehistä, kauppiaista ja käsityöläisistä koostuvaa Kouvola. Kolmen yhtiön yhtymisen tapahduttua v. 1904 Kymiyhtiö päätti parantaa tehdaskylänsä terveyden- ja sairaanhoitoa yksin yrittämättäkään saada kuntaa mukaan. Myös kiista pitäjän keskustaikasta jäi enemmänkin Valkealan talollisten ja kouvolaalaisten väliseksi. Eräitä yhteisiä laitoksia kuten Valkealan Säästöpankki ja kunnan kulkutautisairaala sijoitettiin Kouvolaan, mutta kunnallishallinnon keskuksena säilyi edelleen Valkealan kirkonkylä. Tämä selvä kolmijakoisuus johti sitten 1920-luvun alussa Kuusankosken sekä Kouvolan itsenäistymiseen.

Tehtaanlääkäri Einar Therman

Kymiyhtiö perusti v. 1905 päätoimisen tehtaanlääkärin viran, johon valittiin lääketieteen ja kirurgian tohtori Einar Therman. Lääkärin vastaanotto ja sairastupa sijoitettiin Kuusankosken tehtaalta vapautuneeseen konttorirakennukseen ns. "Aladin suureen pytinkiin", joka oli siirretty kosken läheisyyteen ensimmäisenä rakennuskesänä 1872. Sairastupaa käytettiin etupäässä vain tapaturmaisesti loukkaantuneiden hoitamiseen. Thermanin työ oli tavomaista lääkärintähtäytteen hoitamista aamuvärhaisesta iltamyöhään, päivän mittaan vastaanotolla ja illalla sairaskierroksella potilaiden kotona. Kahdesti viikossa hän piti vastaanoton Voikkaalla. Apunaan hänellä oli kättilöitä ja kiertäviä sairaanhoitajia.

Kun tiheästi asutuissa tehdaskylissä kulkutaudit saivat helposti epidemian luonteen, päätti yhtiö ottaa vastataakseen tämän kunnalle kuuluvan kulkutautieihin sairastuneiden eristämisen ja hoidon. Kymintehdalle perustettiin 16-paikkainen kulkutautisairaala, joka varustettiin polttouunilla ja desinfiomislaitteilla. Hygieniä koetettiin parantaa jakamalla työpaikoille sekä kohteihin terveydenhoito-ohjeita. Niin ikään tehdaskylät jaettiin 30 katsantopiiriin, joihin kuhunkin valittiin tarkastajiksi yhtiön palveluksessa oleva etumies tai työmies. Nämä kiersivät vähintään kerran viikossa piirinsä, vaativat asukkailta siisteyttä, käymälöiden säännöllistä kalkitsemista ja ilmoittivat epäilyttäviä sairastapauksista joko lääkärille tai sairaanhoitajille. Kulkutaudit saatiinkin vähenemään yksittäisiksi tapauksiksi. Vuosi/vuodelta tohtori Thermanin työtaakka kasvoi, sillä lisääntyneiden tehdaskyläin asukasluvu 1910-luvun puoliväliin mennessä jo n. 11 000:een. Hänen ehdotuksestaan otettiin v. 1916 yh-

tiön palvelukseen apulaislääkäriksi Thure Berghroth, jonka vastaanotto sijoitettiin Voikkaalle. Therman nimitettiin yhtiön ylläkäriksi ja hänen alaisistaan apulaislääkäristä, sairaanhoitajista, kättilöistä ja kassantomiehista muodostettiin erityinen terveydenhoito-osasto. Therman kiinnitti huomiota myös hammashoittoon ja pari kertaa vuodessa kuukauden ajan kerrallaan yhtiön palkkaamalla hammaslääkärillä oli vastaanotto sairastuvan yhteydessä. Hammashoidon tärkeyttä selvitettiin yhtiöläisille muun terveydenhoitovalistuksen yhteydessä.

Kuusankosken kunnan ja Kymiyhtiön yhteisesti perustama 50-paikkainen kunnallinen keuhkotautiparantola valmistui Naukionmäelle vuonna 1933.

Joukkotuberkuloositutkimus v. 1914

Eniten Thermanille tuotti huolta keuhkotautien levinneisyys tehtaalaisten keskuudessa. Jotta tästä salakavalasta vit-sauksesta olisi saatu tarkka kuva, löydetty piilevät tapaukset ja onnistuttu vähentämään tartunnan vaaraa, ehdotti hän yhtiön johdolle joukkotuberkuloositutkimuksen suorittamista.

Taistelu keuhkotautia vastaan oli jo saatu käyntiin. Ensimmäiset parantolat oli perustettu vuosisadan alussa ja tehokkaan valistuskampanjan oli aloittanut v. 1907 perustettu Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys. Varoja saatiin kansan karttuisasta kädessä ja yksityisiltä lahjoittajilta, joista erityisesti mainittakoon miljoonalahjoituksen tekijät "kymiyhtiöläiset" Ernst ja Magnus Dahlström.

Eräissä Pohjanmaan pitäjissä aloitettiin joukkotuberkuloositutkimukset ja ensimmäisenä tehdasseutuna maassamme sellainen suoritettiin Kymiyhtiön tehdaskylissä v. 1914 yhtiön kustantamana. Tutkimuksesta vastasi Tuberkuloosin Vastustamisyhdistyksen lääkäri Yrjö Kajava apunaan tohtori Therman sekä sairaanhoitaja Maria Hytönen.

Valmistelut suoritettiin erittäin huolellisesti keräämällä mahdollisimman tarkat tiedot yhtiöläisperheistä ja valistamalla yhtiöläisiä tutkimuksen hyödyllisyydestä sekä

heidän itsensä että ympäristönsä kannalta. Osallistuminen oli vapaaehtosta, mutta silti päästiin aivan hämmästyttävään tulokseen. Kaikkiaan tarkastettiin 8 246 henkilöä, joista miespuolisia 4 244 ja naispuolisia 4 002. Koska tarkastuksen ulkopuolelle jätettiin sylilapset sekä sängysairaat, osallistuttiin siihen ainakin 90-prosenttisesti.

Sen sijaan tutkimuksen tulokset olivat hälyttäviä, joskaan ei yhtä huonoja kuin Pohjanmaan pitäjissä todetut. Keuhkotautia sairastavia epäiltävät tapaukset mukaan luettuna todettiin 290 eli 3,5 prosentilla tutkituista, naisilla hieman enemmän kuin

miehillä. Sen lisäksi rauhostuberkuloosia ilmeni huolestuttavassa määrin varsinkin nuorilla. Kajava laati laajasta aineistostaan erittäin yksityiskohtaisen tutkielman, mikä julkaistiin Tuberkuloosin Vastustamisyhdistyksen julkaisusarjassa. Siitä voi päätellä Kajavan erinomaiset kyvyt tutkijana ja hänestä tulikin myöhemmin kuuluisa tiedemies, Helsingin yliopiston patologian professori.

Joukkotuberkuloositutkimus ja sen perusteella Kajavan tekemä selvitys johtivat välittömästi suoranaisiin sosiaalisiin uudistuksiin tehdasyhdyskunnissa. Kajava osoitti nimittäin vakuuttavasti, että tuberkuloosin levinneisyys oli ilmeisessä suhteessa asumisahtauteen. Kun yhtiöllä oli lisäksi käytettävänä kaksi vuotta aikaisemmin suoritettua väestönlaskun sekä asumisolojen tarkka selvitys, tultiin vakuuttuneiksi asumisolojen parantamisen tähdellisyydestä. Kymiyhtiö aloittikin välittömästi uusien tilavampien asuntojen rakentamisen ja kansalaissodan aiheuttaman keskeytyksen jälkeen se jatkui entistä laajemmassa mitassa 1920-luvun puoliväliin saakka.

Tohtori Therman suoritti v. 1915 keuhkotautia sairastavien uusintatarkastuksen ja perehtyi Nummelan parantolassa keuhkotautisten hoitoon sekä tuberkuloosin vastustamistyöhön. Koska parantolapaikkojen saaminen oli vaikeata, hoito pitkäaikaista ja taloudellisesti raskasta, oli Kuusankoskella koetettava päästä tuloksiin omin keinoin. Mutta tavoitteeksi asetettiin

jo silloin oman keuhkotautiparantolan saaminen ja yhtiön toimitusjohtaja Gösta Björkenheim teki henkilökohtaisesti 200 000 markan suuruisen lahjoituksen tähän tarkoitukseen. Kansalaissota kohtalokkaine seuraamuksineen hidasti kuitenkin hankeen toteutumista. Kuusankosken kunnan ja yhtiön yhteisesti perustama 50-paikkainen kunnallinen parantola valmistui v. 1933 Naukionmäelle, jonka nimi alkoi vähitellen yleistyä Parantolanmäeksi.

Sairastuneiden tukena avustuskassa

Yhtiön terveyden- ja sairaanhoidon rinnalla ja sen tukena on ollut sairaskassa eli "kipukassa". Ensimmäinen sairas- ja apukassa Kymintehtaalla perustettiin jo v. 1883 eli kolme vuotta sen jälkeen kun Relander tuli päätoimiseksi tehtaaneläköksi. Esi-kuva tehtaalaisten sairaanhoidon samoin sairaskassan järjestämisestä oli peräisin Forssa-yhtiöstä, jonka perustaja ja johtaja kauppaneuvos Axel Wilhelm Wahren, maamme etevimpiä ja aloitekykyisimpiä teollisuusmiehiä viime vuosisadalla, oli myös Kymiyhtiön perustaja. Nimenomaan Wahrenin sekä häneltä vaikutteensa saaneen Kymiyhtiön toimitusjohtajan Ernst Dahlströmin ansiota oli, että Kymiyhtiöstä tuli aikanaan monessa suhteessa edelläkävijä maamme paperiteollisuudessa.

Kymintehtaan sairaskassaan oli jokaisen työntekijän kuuluttava ja maksettava yksi prosentti palkastaan. Sairastuneelle maksettiin toisesta sairausviikosta alkaen puolet palkasta kymmenen viikon ajalta ja sairauden jatkuessa vielä seuraavalta kymmeneltä viikolta neljäsosa.

Kun v. 1897 annettiin asetus työntekijäin apukassoista, uudistettiin Kymintehtaan ensimmäinen kassa v. 1902 sairas- ja hautausapukassaksi, joka sai rinnalleen apukassan eli eläkekassan. Sairaskassan jäsenmaksu korotettiin kahteen prosenttiin palkasta ja yhtiö maksoi vuosittain summan, mikä vastasi puolta kassan osakkaiden jäsenmaksuista. Alkuperäisellä saatiin yhtiön tekemästä huomattavasta lahjoituksesta. Sairasapua maksettiin neljännessä sairauspäivästä alkaen kolme neljännessä keskimääräisestä palkasta ja enintään 120 päivän ajalta. Ylijäämä siirrettiin eläkekassaan, joka maksoi eläkkeitä vanhuksille, työkykyänsä menettäneille, leskille sekä alaikäisille lapsille. Kymintehtaan eläkekassasta tuli maassamme yksi parhaista sosiaaliturvan antajista tehtaalaissäestölle. Erinäisin rajoituksin voitiin säilyttää kassan jäsenyys, vaikka työntekijä erosikin yhtiön palveluksesta. Sekä sairas- että eläkekassaa hoiti sama johtokunta, jossa kassan jäsenillä oli enemmistö. Johtokunta suoritti sairaskassan jäsenistön keskuudessa tiukkaa valvontaa, jotta kassan suomien etuja ei olisi väärinkäytetty. Sairaskassa palkkasi kiertävän sairaanhoitajan, josta niin tehtaalaistilalle kuin tehtaaneläköille oli paljon apua.

Vuodesta 1898 alkaen työnantaja oli vel-

vollinen tapaturmavakuuttamaan työntekijänsä. Sen sijaan sairaskassan ja eläkekassan perustaminen oli vapaaehtoista. Kuusankosken tehtaalle perustettiin sairaskassa v. 1897 ja Voikkaalle vasta 1912, joskin sitä ennen oli Voikkaalla toiminut tehtaasta erillään oleva sairaskassa. Sekä Kuusankosken että Voikkaan sairaskassojen jäsenmaksu oli ainoastaan yksi prosentti palkasta eikä eläkekassaa niillä ollut lainkaan. Kolmen erillisen kassan yhtyminen tapahtui pitkän epäröinnin jälkeen v. 1918. Jotta kymintehtaalaiset eivät olisi menettäneet etujaan ja jotta eläkkeiden maksamiseen olisi eläkekassalla ollut riittävästi pääomaa, teki yhtiö yhteiselle kassalle 1,5 miljoonan markan lahjoituksen.

Yhtiön sairastuvasta tehokas sairaala

Samanaikaisesti v. 1916, jolloin muodostettiin tohtori Thermanin alainen terveydenhoito-osasto, tehtiin periaatepäätös yhtiön sairastuvan muuttamisesta lasarettisairaalaaksi, johon sisätautilääkärin lisäksi otettaisiin kirurgi. Pian levottomat ajat jouduttivat tämän suunnitelman toteuttamista. Kun tilanne syksyllä 1917 alkoi näyttää huolestuttavalta ja pahimmassa tapauksessa oli pelättävissä, ettei välttyttäisi verenvuodatukselta, antoi toimitusjohtaja Björkenheim Thermanin tehtäväksi ryhtyä valmisteluihin sairastuvan muuttamiseksi sairaalaksi. Hänen tulisi sopia myös jonkun kirurgin kanssa, että tämä olisi hädän tullen sairaalan käytettävissä. Tehtävän lupautui ottamaan vastaan lääketieteen kandidaatti Kaarlo Hjelt, joka oli työskennellyt professori Faltinin apulaisena Suomen Punaisen Ristin kenttäsairaалassa ensimmäisessä maailmansodassa.

Pian sairaalaa tarvittiinkin, sillä kansalaissodan alettua se täytyi haavoittuneista ja lisäksi sairaalan käyttöön otettiin Kymintehtaan klubi sekä Mustanvuoren kansakoulu. Tässä yhtiön 100-paikkaisessa sotasairaалassa hoidettiin Etelä-Savon rintamalla haavoittuneita punaisia ja haavoittuneina vangiksi joutuneita valkoisia ja joku paikkakuntalainenkin sai siellä hoitoa. Sodan loppuvaiheet ja jälkiselvittelyt olivat Pohjois-Kymenlaaksossa järkyttävät ja vaativat raskaan veron kummaltakin osapuolelta. Niinpä uhreiksi joutuivat sairaalan perustaja Björkenheim sekä sairaalan kirurgi Hjelt.

Sodan jälkeen sairaalasunnitelma toteutettiin lopullisesti. Vuonna 1919 otettiin Thermanin apulaiseksi toinen tehtaaneläkö J.V. Forss ja Thermanin erottua seuraavana vuonna hänen tilalleen valittiin lääketieteen lisensiaatti N.A. Berner. Therman oli puolentoista vuosikymmenen aikana luonut Kuusankoskelle tehokkaan terveydenhoitojärjestelmän, jota nyt täydensi parikymmenpaikkainen sairaala. Myöhemmin sairaalan tiloja laajennettiin rakentamalla kaksikerroksinen siipiosa. Sairaala varustettiin röntgenkoneella ja

muilla ajanmukaisilla tutkimus- ja hoitovälineillä ja sairaalan valmiutta sekä tehokkuutta lisäsi se, että potilaiden hoidosta vastasi kaksi erikoislääkärinä: sisätaudeista Berner ja kirurgiasta Forss.

Yhtiön sairaalasta tuli koko Pohjois-Kymenlaakson sairaanhoidon keskus, josta ulkopuolisestikin tulivat hakemaan apua. Yhtiön sairaalan lisäksi koko laajalla alueella oli vain kaksi kunnansairaala: v. 1900 perustettu Elimäen sairaala kirkonkylässä ja v. 1915 Kausalaan rakennettu Iitin kunnansairaala.

Sairaalan päällikköeläköärin Bernerin erottua v. 1930 hänen seuraajakseen nimitettiin Forss ja uudeksi sisätautilääkööriksi tuli Jarl Herman Köhler. Forss palveli yhtiötä 27 vuotta ja Berghrothin jälkeen Voikkaan tehtaaneläkööriksi tullut Göran Waenerberg kokonaista 35 vuotta. Hän oli Kymenlaaksossa uranuurtaja neuvolatoiminnan alalla perustamalla vapaaehtoisin voimin toimivan pikkulasten hoidon neuvontatoimiston Voikkaalle v. 1927.

Kuusankoskelle suuri aluesairaala

Kuusankoskella ryhdyttiin v. 1938 suunnittelemaan suurehkon kunnansairaalan perustamista. Kun Kymenlaakson Maakuntaliitto teki samana vuonna ehdotuksen 300-paikkaisen suursairaalan rakentamisesta esikuvana Turun sekä Porin keskussairaalat, päätti Kuusankoski yhtyä tähän hankkeeseen. Usealla taholla oltiin kiinni Kuusankosken kannalla paikkakysymyksessä, mutta kun keskussairaalaalaki tuli hyväksytyksi, määrättiin Kymenlaakson keskussairaalan paikaksi Kotka.

Sen valmistumista ei kuitenkaan voitu jättää odottamaan, eikä se olisi ratkaissutkaan paikallista sairaalatarvetta. Niinpä päätettiinkin perustaa kaksi sairaalayhtymää, toinen Pohjois- ja toinen Keski-Kymenlaaksoon. Sitä ennen sodan vielä jatkussa Kuusankosken kunta oli v. 1943 perustanut naisten sairaalan tyhjäksi jääneen Mälikoulun tiloihin. Kymiyhtiön sairaalalla oli niin ikään tärkeä tehtävä tässä välivaiheessa ja se toimi kirurgisena sairaalana päällikköeläköörinä Mikko Eirto.

Huolimatta suurista taloudellisista vaikeuksista Pohjois-Kymenlaakson kunnat — Iitti tuli mukaan myöhemmin — ja Kymiyhtiö perustivat sairaala-yhtiön, joka rakensi Kuusankoskelle parantolan läheisyyteen 200 sairaansijaa käsittävän sairaalan. Se valmistui v. 1953 ja sairaalan johtavaksi lääkööriksi valittiin tohtori Mikko Eirto. Myöhemmin osakeyhtiö muutettiin kuntaliitoksi ja tämän maamme suurimman aluesairaalan nimeksi tuli Kuusankosken aluesairaala.

Sairaalan vihkiäisissä lääkintöneuvos A. Tähkä lääkintöhallituksen edustajana korosti tehtaiden sairaaloiden suorittamaa suuriarvoista työtä pitäen niitä uranuurtajina alallaan. Erityisen tunnustuksen hän antoi Kymiyhtiön tehtaan sairaalalle asettaen sen ensimmäisten joukkoon. □

Kuusankosken tehtaiden työterv

Tehtaan sairaalan lopettamisen jälkeen sen viimeinen lääkäri **Mikko Eirto** siirtyi Pohjois-Kymen Sairaalan johtavaksi lääkäriksi. Kymintehtaan poliklinikan lääkäriksi valittiin tri **Kaj Linkama** ja hänen jälkeensä tri **Erkki Schoultz**. He olivat kumpikin kiinnostuneita sairaanhoitotyöstä ja toiminta pysyikin heidän aikanaan sairaanhoitovoittoisena. Palveluja annettiin myös muille kuin yhtiössä työssä käyville. Tosin jo silloinkin tehtiin järjestelmällisiä työhöntulotarkastuksia, joiden pohjalta annettiin lausuntoja paitsi työhön soveltuvuudesta myös soveltuvuudesta sairaskassan ja eläkekassan jäseniksi.

Terveydelle vaarallisissa töissä suoritettiin myös jo silloin määräaikaista terveystarkastuksia.

Voikkaa jatkoi entiseen tapaan

Voikkaan poliklinikan toimintaan tehtaan sairaalan lakkauttaminen ei paljonkaan vaikuttanut. Se jatkoi toimintaansa entiseen tapaan tri **G. Wennerbergin** johdolla. Hänen jäätyään eläkkeelle valittiin v. 1957 uudeksi lääkäriksi tri **Karl-Henrik Roschier**, joka sitten toimikin Voikkaan poliklinikan lääkärinä aina sen lakkauttamiseen vuoteen 1975 saakka. Tällöin poliklinikan toiminta ja henkilökunta työterveyshoitajaa lukuunottamatta siirtyivät uuteen työterveyskeskukseen Kuusankoskelle.

Voikkaan poliklinikan tilat uusittiin ja kunnostettiin perusteellisesti v. 1967. Entis-

Voikkaan pitkäaikainen tehtaanlääkäri **G. Wennerberg** tunsu voikkaalaisensa ja he hänet, sillä tuskin oli yhtiöläisperhettä, johon hän ei 35-vuotisen praktiikkansa aikana tutustunut.

● Pohjois-Kymen sairaalan valmistuminen v. 1953 johti vanhan tehtaansairaalan lopettamiseen ja vaikutti näin merkittävästi myös Kymiyhtiön terveydenhuoltoon. Uusi sairaala paransi olennaisesti sairaalapalveluja alueellaan ja toi paikakunnalle uusia lääkäreitä. Avohoidon palveluista oli kuitenkin edelleen kovaa puutetta ja niinpä Kymiyhtiön olemmat poliklinikat Kymintehtaalla ja Voikkaalla jatkoivat toimintaansa.

Yhtiön johtavana lääkärinä on vuodesta 1972 lähtien toiminut tri **Antti Jokinen**.

ten tilojen lisäksi perustettiin fysikaalinen hoito-osasto ja laboratorio sekä hankittiin mm. röntgenlaitteisto ja sydämfilmikone. Samana syksynä palkattiin lääkärin avuksi sairaanhoitaja samoin kuin lääkintävoimisteli ja laboratoriohoitajakin, jotka kaikki,

Lea Mouhu, Marja Uronen ja Hellevi Lantta, ovat edelleenkin samoissa tehtävissä nyt vain uudessa Työterveyskeskuksessa.

Voikkaan poliklinikan perusterveyspalveluilla on ollut suuri merkitys yhtiöläisille ja koko Voikkaan alueelle.

työterveyshuolto vuoden 1953 jälkeen

Suutarisen aika

Voimakas käänös nykyaikaisen, ehkäisevän työterveyshuoltotoiminnan suuntaan tapahtui vuonna 1965, kun tri Hannu Suutarinen valittiin Kymintehtaan poliklinikan lääkäriksi. Hänen nimittämisenä yhtiön johtavaksi lääkäriksi vuonna 1969 johti työterveyshuoltotoiminnan kehittämiseen ja yhdenmukaistamiseen myös Kuusankosken ulkopuolisilla yhtiön tehtailla. 1950- ja 60-luvuilla sosiaaliosastoon kuulunut työterveyshuoltotoiminta erotettiin nimityksen yhteydessä taas omaksi osastokseen hallintojohtajan alaisuuteen.

Ulkomailta saadun mallin mukaan ja Hannu Suutarisen aloitteesta ryhdyttiin kiinnittämään erityistä huomiota työolosuhteisiin ja aloitettiin niiden systemaattinen kartoittaminen. Myöhemmin tähän työpaikkakartoitustyöhön irroitettiin päätoimisesti työvoimaosastolta maisteri Veikko Salander. Hän loi Hannu Suutarisen kanssa kartoitusmenetelmän, jota on käytetty mukaeltuna yhtiön ulkopuolellakin.

Maisteri Salander siirtyi myöhemmin työterveysosastolle yhtiön ergonomiseksi asiantuntijaksi vastaamaan samalla työpaikkakuvausten jatkokehittelystä.

Myös henkilöihin kohdistuvaa toimintaa kehitettiin Suutarisen aikana voimakkaasti. Terveystarkastuksia lisättiin ja monipuolistettiin ja niistä saatuja tietoja alettiin käyttää hyväksi työolosuhteiden selvittelyssä. Sairaanhoidon tehostui henkilökunnan lisäysten ja uusien ajanmukaisten laitehankintojen myötä. Myös Kymin puolella perustettiin oma kliininen laboratorio ja palokattiin laboratoriohoitaja v. 1966. Syksyllä 1967 alkanut kuntoutustoiminta kehittyi erittäin voimakkaasti keskittyen aluksi lähinnä tuki- ja liikuntaelinsairauksien hoitoon ja kuntoutukseen.

Myöhemmin kuvaan astui voimakkaasti ehkäisevä kuntoutustoiminta ja ryhmäkuntoutus sekä lääkintävoimistelijoiden käyttö työolosuhteiden selvittämisessä. Poliklinikalla olevien kuntoutustilojen lisäksi oli Koskelan alakerrassa tilat ryhmäkuntoutusta varten.

Kymintehtaan poliklinikalle palkattiin toinen lääkäri 1970.

Hannu Suutarisen aikana alkoi Kymiyhtiön kehittyminen työterveyshuollon alalla yhdeksi maamme eturivin yrityksistä. Hänen aktiivinen toimintansa yhtiön ulkopuolellakin vaikutti suuresti työpaikkaterveydenhuollon sisällön muotoutumiseen koko Suomessa.

Hannu Suutarisen siirryttyä STK:n asi-

antuntijalääkäriksi valittiin hänen seuraajakseen v. 1972 tri Antti Jokinen.

70-luvun kehitys

1970-luvulla ovat työterveyshuollon kehittämiseen vaikuttaneet suuresti lainsäädännölliset ja sopimus pohjaiset velvoitteet sekä yhteistyön voimakas korostuminen samoin kuin työperäisistä terveyshaitoista saadun tiedon nopea lisääntyminen ja julkisen puolen avoterveydenhuoltopalvelujen voimakas kasvu.

Vuonna 1972 astui voimaan työmarkkinajärjestöjen sopimus työpaikkaterveydenhuollon kehittämisestä. 1970-luvun alussa uudistui työsuojelulainsäädäntö ja aivan vuosikymmenen lopulla v. 1979 astui vihdoin voimaan työterveyshuoltolaki.

Kuusankosken kaupungin avohuoltopalvelujen kehittyminen on mahdollistanut yhtiön työterveyshuoltotoiminnan keskitämisen vain palveluksessa oleviin henkilöihin ja nimenomaan ehkäisevän toimin-

Tri Hannu Suutarisen aikana työterveyshuoltotoiminta yhtiössä kääntyi voimakkaasti ennalta ehkäiseväksi työterveystoiminnaksi. Suutarisen aika oli 1965–1972.

nan puolelle. Perheenjäsenten ja yhtiön ulkopuolisten henkilöiden mahdollisuus käyttää yhtiön työterveyshuoltopalveluja lopetettiin jo 1960-luvun lopulla ja myös eläkeläisten mahdollisuus käyttää palveluja rajattiin yhteen vuoteen v. 1975. Tehtaanlääkärien osallistuminen kaupungin päivystykseen oli myös loppunut 1960-luvun puolivälissä.

Vanhojen poliklinikoiden käytyä epäkäytännöllisiksi alettiin suunnitella Kuusankoskelle uutta työterveyskeskusta v. 1973. Silloinen toimitusjohtaja Kurt Swanljung nimesi suunnittelua varten yhteistyöryhmän. Tämän tapainen yhteistyö, joka siihen aikaan oli vielä melko uutta, enteili kuitenkin tulevaa yhteistyökehitystä ja johti varsin hyvään tulokseen. Marraskuussa v. 1975 nimittäin aloitti toimintansa silloin maamme suurin ja monipuolisin yksityinen työterveyskeskus, jonka juhlalliset vihkiäiset pidettiin keuhällä 1976.

Uuden aseman aloitettua toimintansa lopetettiin Kymintehtaan poliklinikka kokonaan ja pitkään sairaalana ja poliklinikkana toiminut kaunis vanha puurakennus Koskenrannassa purettiin saman tien. Voikkaan vanhalle poliklinikalle jäi yhden työterveyshoitajan vastaanotto.

Uuden työterveyskeskuksen ja sen valmistamisen yhteydessä tapahtuneen henkilökunnan lisäyksen johdosta kaikki työterveyshuoltopalvelut paranivat ja monipuolistuivat huomattavasti. Uuteen työterveyskeskukseen rakennettiin tilat myös hammaslääkäriä varten.

Työterveyskeskuksen henkilökuntaan kuului vuoden 1975 lopulla neljä lääkäriä, hammaslääkäri, ergonomia-asiantuntija sekä 16 eri hoitohenkilöryhmiin kuuluvaa henkilöä.

Vuonna 1977 palkattiin työterveyskeskukseen psykologi, ensimmäisenä maassamme puhtaasti työterveyshuollon piirissä toimivana, vastaamaan yhä tärkeämmäksi tulevasta työelämän psyykkisestä ongelma-alueesta.

Työhygieenisen asiantuntija-avun työterveysosasto saa työsuojeluosastolla toimivalta työhygieenikolta.

Nykyisessä työterveyskeskuksessa on valmiudet työterveyshuoltolain edellyttämiin ehkäiseviin työterveyshuoltopalveluihin, sairaanhoitoon, kuntoutukseen sekä ergonomisiin ja työpsykologisiin asiantuntijatehtäviin. Työterveyskeskus antaa asiantuntija-apuaan Kuusankosken ulkopuolisille tehtaalle sekä työsuojelusta ja henkilöstöasioista vastaaville tahoille samoin kuin luonnollisesti työosastoille. □

Työterveyshuoltolain vaikutukset ja voimaannpano

Työterveyshuoltolain säätäminen oli johdonmukainen askel siinä tapahtumaketjussa, jonka myötä työterveydenhuolto on maassamme kehittynyt jo yli 100 vuoden ajan.

Lain vaikutukset tulevat näkymään sekä valtakunnallisesti että työpaikkatasolla. Valtakunnallisella tasolla lain säätämisen tärkeimpiä tavoitteita oli työterveydenhuollon ulottaminen kaikkien maamme työpaikkojen käyttöön. Ennakkotietojen mukaan lain toimeenpanon ensimmäinen vaihe on tässä suhteessa toteutunut erinomaisesti, yli 95 % tavoitellusta ensimmäisen vaiheen kattavuudesta näyttää saavutettuna.

Uudistuksen toinen tärkeä tavoite oli kirjata lakiin työterveyshuollon sisältö puitteenomaisesti siten, että työterveyshuolto toiminnan tärkeimmät toimintamuodot tulisivat lain tasolla todennetuiksi. Huolimatta tulkintaongelmista voidaan sisällön kehittämistavoitteen katsoa ainakin alkuvaiheessa onnistuneen kohtalaisen hyvin.

Kolmantena valtakunnallisena tavoitteena oli suhteuttaa työterveyshuoltotoiminta saumattomasti muuhun työsuojelutoimintaan ja muuhun terveydenhuoltoon. Myös tällä alueella on esiintynyt jonkin verran tulkintaongelmia, jotka nyt näyttävät ohitetuilta.

Työterveyshuoltolaki edellyttää myös riittävien terveydenhuoltohenkilöstön voimavarojen kanavoimista työterveyshuollon käyttöön ja alan ammattihenkilöstön koulutuksen tehostamista. Tässä suhteessa terveyskeskusten työterveyshuollon henkilöstön virkakiintiöt näyttävät toteutuneen suunnitellulla tavalla ja Työterveyslaitoksessa on käynnistetty erittäin tehokas koulutustoiminta, joka tähtää alan henkilöstön lukumäärän ja ammattitaidon lisäämiseen.

Eri tyyppisten ja kokoisten yritysten kyy järjestää työterveyshuoltopalveluja työntekijöilleen on hyvin erilainen mm. ta-

loudellisista seikoista riippuen. Työterveyshuoltolakiuudistukseen liitetty sairausvakuutuslain muutos tasaa tehokkaasti yritysten taloudellisia eroja säätämällä Euroopan korkeimman korvausprosentin työterveyshuollon aiheuttamista kustannuksista. Kansaneläkelaitoksen korvauskäytäntö on kyennyt sopeutumaan uudistukseen ilmeisen joustavasti eikä tämä uudistuksen kohta aiheuttane huomattavampia ongelmia.

Suurilla, hyvin järjestyneillä työpaikoilla, joihin Kymiyhtiön tuotantolaitokset kuuluvat, työterveyshuoltolaki ei aiheuta huomattavia näkyviä muutoksia toiminnassa, koska useimmilta kohdin lain edellyttämät vaatimukset on jo aikaisemmin täytetty, jopa monin paikoin ylitettykin. Pienillä työpaikoilla ja eräillä toimialoilla joudutaan varsin monien uusien ongelmien eteen ja keskeisimmät tulkinta- ja sopeutumisvaikeudet ovatkin esiintyneet juuri näillä alueilla.

Lakisääteisen toiminnan edellyttämä lomake- ja hallintojärjestelmä on luonnollisesti jonkin verran byrokraattisempi kuin aikaisempi vapaaehtoinen toiminta. Toisaalta laki kaikkialla vaikuttaa toimintaan vakiinnuttavasti ja luo pitkän tähtäimen suunnittelumahdollisuuksia.

Yksittäisen yrityksen työterveyshuollon kannalta katsottuna on merkitystä myös sillä, että työterveyshuollon sisältö on kirjattu lakiin puitteenomaisesti. Tällöin kaikille tulee selväksi mitä työterveyshuollon vähintään pitää olla, mutta sovellutukset voidaan valita työpaikkakohtaiset tarpeet huomioonottaen.

Työntekijäin kannalta tarkastellen työterveyshuoltolain 4 § on sikäli merkittävä, että se liittyy työterveyshuollon järjestämiseen ja suunnitteluun liittyvät kysymykset siihen asiakokonaisuuteen, josta työntekijän ja työnantajan on keskusteltava keskenään yhteistoimintalain hengessä. Tässäkin

kohden lain vaikutus lienee aikaisempaa vaihtelevaa käytäntöä selventävä.

Työpaikkatasolla lailla on merkitystä myös siksi, että taloudelliset seikat eivät enää ole sellainen este työterveyshuollon järjestämiselle kuin ne olivat aikaisemmin ja esim. yrityksen huono kannattavuus ei voi olla korkean subventioprocentin säätämisen jälkeen olennainen työterveyshuollon järjestämistä estävä tekijä. Samoin lailla säädetty velvoite terveyskeskuksille tuottaa työterveyspalveluja niitä pyydetessä takaa sen, että palveluja on kaikkialla maassa jossain muodossa saatavilla.

Käytännön työterveydenhuollon kannalta on tärkeää, että toimintaa toteuttava terveydenhuoltohenkilöstö on hyvin koulutettua ja kykenee pitämään ammattitaitonsa ajan tasalla nopeasti kehittyvässä työterveyshuollossa. Laki jättää paljon asioita työterveyshenkilöstön varaan. On oletettava, että valtakunnallisen koulutuksen vaikutus näkyy työterveyshuollon tason kohoamisena varsinkin niillä työpaikoilla, joilla aikaisemmin on toiminut osa-aikaista työterveyshuoltohenkilökuntaa. Perinteisesti työterveyshuoltonsa hyvin järjestäneissä työpaikoissahan henkilökunnan ammattitaito on jo kansainvälisestikin arvioiden erittäin korkealla tasolla.

Lainsäädäntökokonaisuuden monimutkaisuuden vuoksi on luonnollista, että eräissä yksityiskohdissa esiintyy tulkinta- vaikeuksia ja myöskin käynnistämiskitkoja. Käytettävissä olevat tilastot kuvastavat kuitenkin yllättävän myönteistä kehitystä, jonka on syytä toivoa jatkuvan myös lain voimaannpanon myöhemmissä vaiheissa.

Työterveyshuollon kehitys ei kuitenkaan pääty lain voimaannpanoon. Sekä käytännön ongelmakohtia että lainsäädäntöä tulee jatkossa pyrkiä korjaamaan ja parantamaan. Tavoitteena tulee olla työntekijäin terveyden ja turvallisuuden takaaminen parhaimmalla mahdollisella tavalla. □

Rea Salovaara

Työterveyspsykologi
Kymiyhtiön työterveyskeskus

Mielenterveystyö työterveyshuollossa

● Tekninen kehitys ja automaatio ovat vaikuttaneet töiden sisällön ja tuotantotapojen muuttumiseen. Fyysisten rasitustekijöiden vähentyessä psyykkiset tekijät ja viihtyvyysongelmat ovat tulleet yhä enemmän esille.

● Työ on parhaimmillaan mielenterveyttä edistävä tekijä. Työoloja tulisi kehittää siten, että työ ei ainakaan lisäisi mielenterveyden ongelmia, vaan pikemminkin tukisi psyykkistä hyvinvointia.

Työn inhimillistämiseen on useita mahdollisuuksia. Voidaan vaikuttaa stressiin puuttamalla työolosuhteisiin, työjärjestelyihin ja työn sisältöön. Edelleen voidaan kiinnittää huomiota ihmissuhteisiin.

Psyykkisten häirittelevien vaikutusten säätely on kuitenkin vaikeaa, koska työolosuhteet koostuvat monista samanaikaisesti vaikuttavista tekijöistä. On vaikea tietää mitä tekijöitä tulisi ensisijaisesti säädellä ja miten eri tekijöiden yhteisvaikutukset tulisi ottaa huomioon. Stressitekijöiden korjaamiseksi ei usein myöskään ole olemassa joko/tai -ratkaisuja. Normeja ei myöskään ole pystytty määrittelemään.

Näissä asioissa ei siis kyetä etenemään yltiöpäisesti, vaan kulloisetkin voimavarat huomioon ottaen. Tärkeintä on muistaa, että tämä on kaikkien osapuolten yhteinen asia.

Psykologin toiminta

Työelämään liittyvissä mielenterveydellisissä kysymyksissä tärkeintä olisi nykyistä enemmän pyrkiä häiriöiden ennaltaehkäisyyn. Työterveyshuoltolakiin velvoittaa työnantajan selvittämään myös työpaikan psyykkiset rasitustekijät. Työpaikkaselvitystoiminta ei kuitenkaan edellytä systemaattista kaikkien työpaikkojen selvittämistä, vaan on tarvepohjainen.

Työoloihin kohdistuva toiminta

Eri työpaikkojen psyykkiset haitta- ja rasitustekijät kartoitetaan tätä varten kehitetyillä lomakkeilla *Työpaikan psykologinen tarkastus* ja *Työolokyselyt*. Työpaikan psykologinen tarkastus -lomakkeessa käsiteltävät asiat ovat: Työn järjestelyt, työn sisältö, työympäristön olosuhteet, viihtyvyys ja kokonaisarvio työn psyykkisestä kuormittuvuudesta. Työ ja työolot otetaan huomioon kokonaisuutena. Yleensä on niin, että työ kuormittaa tekijäänsä henkisesti, jos se vaatii häneltä joko liian paljon tai liian vähän.

Tärkeää selvitystyössä on se, että kyetään tunnistamaan työpaikalla objektiivisesti havaittavat psyykkistä kuormitusta aiheuttavat tekijät. Arviointi kohdistuu siis tehtävään riippumatta siitä, kuka kyseistä tehtävää suorittaa. Arvioinnista huolehtii lähinnä vain yhtiön psykologi.

Myös työntekijöiden kokemuksilla ja mielipiteillä työstään on tärkeä merkitys arvioitaessa psyykkisiä rasitustekijöitä. Työntekijöitä haastatteleminen selvittää työn järjestelyiden, työn sisällön ja työympäristön olosuhteiden lisäksi ihmissuhde- ja rooliristiriidat sekä mahdolliset stressireaktiot. Näiden mittaamista varten

Rea Salovaara

on tehty *Työolokysely*, joka on mielipidetiedustelu työpaikasta.

Tämä kartoitustyö tehdään vakanssikohdaisesti tarpeen ja resurssien mukaan. Kartoitustyöhön liittyy läheisesti aloitteiden tekeminen ja toimintaehdotusten laatiminen mahdollisesti todettavien häirittelevien poistamiseksi.

Psykologi on myös osallistunut työpaikkakäynteihin yhdessä muun työterveyshenkilöstön ja työsuojeluhenkilöstön kanssa. Näitä käyntejä on pyritty tekemään noin kerran viikossa. Myös työpaikkaneuvoston kokouksissa on psykologi ollut mukana.

Asiakastyö

Henkilökohtaisessa asiakastyössä yritetään selvittää mielenterveysongelmien työperäisyys, yleensä työn ja työolosuhteiden asema ja merkitys yksilön elämässä ja ongelmassa sekä tietysti myös kodin ja muiden ympäristötekijöiden vaikutukset. Asiakkaalle annetaan tietoa ihmisen psyykkisen toiminnan luonteesta, erityispiirteistä ja mahdollisuuksista psyykkisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kehittämiseen.

Toisaalta on korjattava erilaisia ennakko-oletuksia ja virhekesityksiä psyykkisistä ongelmista. Tämän lisäksi asiakastyöhön kuuluu asiakkaiden ohjaaminen muiden psykiatristen palvelujen piiriin — lisätutkimuksiin ja jatkohoitoon.

Myös uudelleensijoitusasiat — uudelleensijoitettavien työntekijöiden haastattelu, työkyvyn arvioiminen, kuntoutuksen suunnittelu ja uudelleensijoitettujen työssä onnistumisen seuranta — kuuluvat psykologin toimintaan. □

Antti Jokinen

Kymiyhtiön joht. lääkäri

Kymiyhtiön työterveyshuolto pitkään lain edellyttämällä tasolla

Kymiyhtiön vuonna 1975 Kuusankoskelle valmistuneen työterveyskeskuksen aulassa on tilaa ja valoa. Viihtyisyyttä on lisätty myös viherkasvein.

- Organisatorisesti työterveysosasto kuuluu Perustuotantoryhmään suoraan sen johtajan alaisuuteen.
- Osaston itsenäinen asema terveydenhuollon asiantuntijaosastona juontaa alkunsa jo v. 1916 tri Thermanin aikana perustetusta terveydenhoito-osastosta.
- Johtava lääkäri vastaa koko yhtiön työterveyshuollon suuntaviivojen luomisesta ja toteutuksen valvonnasta.
- Kuusankosken ulkopuoliset työterveysyksiköt toimivat kuitenkin varsin itsenäisesti paikallisten tarpeiden ja resursien pohjalta sekä muilta osin kuin lääketieteellisesti myös paikallisen johdon alaisina.

Kaikki vuoden 1979 alusta voimaan astuneen työterveyshuoltolain edellyttämät toiminnot; työolosuhdeselvitykset, tietojen ja ohjeiden antaminen työntekijöille työpaikan terveysvaaroista, erilaiset terveys-tarkastukset, vajaakuntoisten henkilöiden seuranta ja sijoitustoiminta samoin kuin ensiaputoimintaankin liittyvät tehtävät ovat jo pitkään olleet yhtiössä lain edellyttämällä tasolla. Samoin lain edellyttämää yhteistyötä on toteutettu pitkään, joskin laki toi tullessaan joitakin muodollisuuksia lisää.

Myös sairaanhoitoa ja kuntoutusta

Edellä mainittujen lisäksi on Kymiyhtiön työterveyshuoltoon aina kuulunut myös sairaanhoito- ja kuntoutustoimintoja. Suu-

remmissa yksiköissä näillä on varsin keskeinen osuus, kun sen sijaan pienempien yksiköiden kohdalla näiden toimintojen järjestämistä on vaikeuttanut lähinnä lääkäripalvelujen saannin vaikeus.

Työterveysasemilla 61 000 käyntiä

Hyvän kuvan toimintojen laajuudesta antavat tilastotiedot viime vuodelta, jolloin yhtiön työterveysasemilla oli käyntejä yhteensä 61 000. Erilaisia terveystarkastuksia tehtiin 4270, työpaikkakäyntejä 431, työsuojelutoimikuntien kokouksiin osallistuttiin 121 kertaa, luentoja pidettiin 207 tuntia.

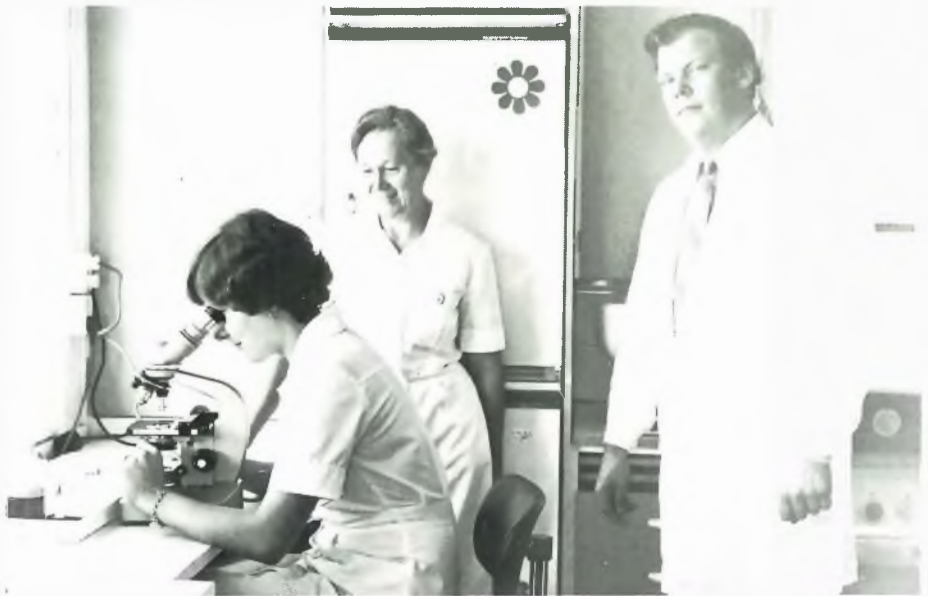
Omaa työterveyshenkilökuntaa 29 henkeä

Kymiyhtiöllä on viisi omaa työterveysasemaa ja pienempien yksiköiden työterveyshuolto hoidetaan muiden teollisuuslaitosten kanssa yhteisillä työterveysasemilla. Omat työterveysasemat ovat Kuusankosken lisäksi Karkkilassa, Heinolassa, Salossa, Juankoskella ja Hallassa. Asemat ovat sekä tiloiltaan että laitteiltaan nykyaikaiset ja käytännölliset. Omaa työterveyshenkilökuntaa yhtiössä on kaikkineen neljä kokopäivätoimista ja kolme osapäivätoimista lääkärinä, työterveyspsykologi sekä 21 työterveyshoitajaa ja muuta hoitohenkilökuntaa.

Yhtiön työterveydenhuolto kaiken kattavaa

Tulevaisuutta ajatellen työterveyshuoltolaki ja sen pohjalta mahdollisesti myöhemmin annettavat säädökset sekä työmarkkinaosapuolien väliset sopimukset tulevat aikaisempaa tarkemmin rajaamaan ainakin lakisääteisen työterveyshuollon sisällön.

Kymiyhtiön työterveydenhuolto on jo nyt siinä määrin monipuolista ja kaikki ongelma-alueet kattavaa, että mitään uutta eivät lakisääteiset velvoitteet varmastikaan lähivuosina tuo. Vapaaehtoisessa sairaanhoito- ja kuntoutustoiminnassa sen sijaan pienempien työterveysyksiköiden toiminnan tehostaminen ja monipuolistaminen tai näiden palvelujen hankkiminen muualta tulee ajankohtaiseksi. Yhtiön piirissä on aina pyritty paikallisten tarpeiden mukaiseen toimintoihin ja hyvässä yhteistyössä niitä kehittämällä suojelemaan työntekijöitä työstä johtuvilta terveysvaaroilta. Fysi-kaalisten ja kemiallisten haittekeijöiden samoin kuin fyysisten rasitustekijöiden kohdalla tilanne yhtiössä on melko hyvin kartoitettu ja myös parannustoimenpiteitä tehty siinä laajuudessa kuin ne teknisesti tai taloudellisesti ovat olleet mahdollisia. Myös psyykkisiin haitta- ja rasitustekijöihin on varauduttu. Yhtiön työterveyspsykologi on saanut valmiiksi haittojen kartoitus- ja selvitysmenetelmän ja käytännön toimenpiteitä voidaan odotella aivan lähitulevaisuudessa. □

Juantehtaalaisten työterveyttä hoitavat vas:ltä vastaanottoavustaja Päivi Mäkinen, työterveyshoitaja Aune Hirvonen ja tehtaanlääkäri Eero Timgren.

Juantehtaalla lääkäri jo vuonna 1895

● Juantehtaalla on toiminut tehtaanlääkäri 85 vuoden ajan, sillä ensimmäinen tehtaanlääkäri Karl Adolf Nordberg saapui paikkakunnalle 25.8.1895. Nykyään tointa hoitaa tehtaanlääkäri Eero Timgren. Juantehtaan palveluksessa on ollut myös sairaanhoitajia.

Oma työterveysasema tehtaalla on ollut vuodesta 1970 lähtien. Henkilökuntana on osapäivätoiminen lääkäri, kokopäivätoiminen työterveyshoitaja sekä osapäivätoiminen vastaanottoavustaja. Oman yhtiön

väen lisäksi työterveysasema antaa palveluja Viira Oy:n ja paikallisen SYP:n henkilöstölle. Toiminnan piiriin kuuluu noin 520 henkilöä. Ennaltaehkäisevän työn lisäksi voidaan Juankoskella tarjota henkilöstölle täydellinen yleislääkäritasoinen avosairaanhoitopalvelu.

Juantehtaan työterveysasemalla käytiin vuoden 1979 aikana yhteensä 2284 kertaa. Lääkärisikäyntejä oli 705 ja työterveyshoitajan luona käyntejä 1579.

Heinolassa 10-vuotias työterveysasema

● Heinolan tehtaan työterveysasema aloitti toimintansa vuonna 1970. Työterveysasema toimii tehtaan portin yhteyteen rakennetuissa 87 m²:n tiloissa. Aseman henkilökuntaan kuuluvat työterveyshoitaja ja osapäivätoiminen lääkäri. Vuosina 1975–80 aseman palveluksessa oli kaksi työterveyshoitajaa.

Vuonna 1979 oli työterveysasemalla yhteensä 4171 käyntiä, joista lääkärillä 1209 ja työterveyshoitajalla 2962.

Heinolan tehtaan työterveys- ja työsuojeluhenkilöstöä: vas:ltä työsuojeluvaltuutettu Veli Nissinen, työterveyslääkäri Ilona Häkkinen, työsuojeluvaltuutettu Seppo Vilen ja työterveyshoitaja Marjatta Heiskanen.

Karkkilan terveysasemaa käyttää kuusi yritystä

Karkkilan tehtaan työterveysaseman toimenpidehuoneessa vas:lta työsuojelupäällikkö Antti Valonen, työterveyslääkäri Olli Jussila, työterveyshoitaja Kerttu Ekholm, työterveyshoitaja Leena Norva ja siivoaja Marjatta Tuomi.

● Kymin Metallin Karkkilan tehtaan eli tuolloin Högforsin tehtaan ensimmäinen tehtaaneläkäri oli muistitiedon mukaan lääket.lis. **Gustav Emil Aspelin** vuosina 1914–15. Vuosina 1915–47 tehtaaneläkäriä oli **Wilhelm Selim Haglund** ja hänen jälkeensä vuoteen 1978 saakka **Tor Håkan Sjöblom**. Vuodesta 1978 lähtien tointa on hoitanut yleislääketieteen erikoislääkäri

Olli Jussila.

Vastaanottotilat olivat lääkärin virka-asunnon yhteydessä vuoteen 1973 saakka, jolloin kunnostettiin vastaanottotilat lääkärin ja hoitajia varten tehtaan portin viereiseen taloon.

Työterveyshoitajaa varten varattiin ensimmäisen kerran vastaanottotila konttorista vuonna 1949. Takkoi-nimisestä teh-

Kymiyhtiön Karkkilan tehtaan nykyinen työterveysasema aloitti v. 1973 toimintansa tässä tehtaan portin vieressä sijaitsevassa rakennuksessa. Sitä ennen lääkärin vastaanotto oli hänen virka-asuntonsa yhteydessä. Sekä lääkärin että työterveyshoitajien toimitilat ovat nykyään talon pohjakerroksessa, entisissä trukkitallin tiloissa.

taan kiinteistöstä korjattiin myöhemmin kaksi huonetta käsittävät vastaanottotilat, joissa toimittiin, kunnes v. 1974 siirryttiin tehtaan portin viereen valmistuneeseen taloon. Tällöin hankittiin mm. UKW-kone ja toiminnan laajetessa palkattiin puolipäivätoiminen hoitaja. Vuonna 1975 kunnostettiin entisen terveysaseman tiloihin lääkintävoimistelijalle työtilat, hankittiin tarvittava välineistö ja perustettiin lääkintävoimistelijan virka. 1977 lähtien virkaa ei ole täytetty.

Työterveysaseman palveluja käyttää Kymiyhtiön lisäksi 6 karkkilalaista yritystä, työterveyshuoltoa saa noin 1125 henkilöä. Vuonna 1979 työterveyslääkärin vastaanotolla oli 4735 käyntiä ja työterveyshoitajien vastaanotolla 4142.

Lääkäri käy Salossa määrääjoin

Salon tehtaalla toimii työterveyshoitajana Pirkko Sinda. Hänen vastaanotollaan käytiin v. 1979 yhteensä 1 604 kertaa.

● Terveysaseman toiminta Kymin Metallin Salon tehtaalla aloitettiin vuonna 1971 yhden huoneen, ns. pankin tilassa. Terveysasemaa laajennettiin vuonna 1976, jolloin pinta-alaksi saatiin noin 40 m². Samassa yhteydessä rakennettiin mm. erillinen kuulontutkimustila.

Vuoteen 1979 saakka kävi Kymin Metallin Karkkilan tehtaan lääkäri määrääjoin suorittamassa lakisääteiset työhöntulo- ja määrääikaistarkastukset. Vastaavana lääkärinä on sen jälkeen toiminut tri **Antti Jokinen** Kuusankoskelta käyden Salossa tarpeelliseksi katsotuin määrääjoin. Varsinaisen sairaanhoito ja suuremmat tapaturmatapaukset hoidetaan terveyskeskuksen tai aluesairaalan kautta.

Työterveyshoitajan vastaanotolla käytiin vuoden 1979 aikana yhteensä 1604 kertaa, joista sairaanhoito- ja tapaturmatapauksia oli 821.

Porvoossa Kymi, Pekema ja Neste yhteistyössä

Kymiyhtiöläisiä hoidetaan Porvoon maalaiskunnassa Nesteen uudella, ajanmukaisella työterveysasemalla. Yhtiöläisistä huolehtivat vas:lta työterveyshoitaja Inger Örnholm, puolipäiväinen työterveyshoitaja Paula Katajamäki ja lääketieteen lisensiaatti Rolf Nysten.

Kymin Kemian Porvoon tehtaan henkilöstöä kävi vuoden 1971 aikana Pekema Oy:n vastavalmistuneella työterveysasemalla yhteensä 22 henkilöä. Puolet käynneistä oli sairauden, puolet tapaturman vuoksi. Vuonna 1971 Kymiyhtiön Porvoon tehdas teki sopimuksen Pekema Oy:n kanssa työterveyshuollosta ja pääpaino siirtyi ennaltaehkäisevään toimintaan.

Vuoteen 1973 saakka työterveysasemalla työskenteli kokopäiväinen työterveyshoitaja ja lääkäri oli vastaanotto kahtena iltapäivänä viikossa. Vuonna 1973 saatiin

avuksi toimistoapulainen ja lääkärin toimi muuttui kokopäivätoimiseksi.

Vuoden 1979 alussa muutti terveysasema Neste Oy:n uuteen terveystaloon, missä toiminta jatkuu entiseen tapaan. Sopimus työterveyshuollosta allekirjoitettiin Kymiyhtiön ja Nesteen välillä 14.12.1978.

Kymiyhtiöläisiä käy työterveyshoitajan vastaanotolla keskimäärin 250–300 vuodessa, lääkärin vastaanotolla noin 200. Kuljetukset terveystaloon hoidetaan säännöllisen rengasliikenteen avulla.

Soinlahden tehtaan työterveysasioista keskustelemassa työterveyslääkärin virkahuoneessa vas:lta työsuojeluvaltuutettu Erkki Kettunen, työsuojelupäällikkö Kalevi Riipinen, työterveyshoitaja Salme Partanen ja työterveyslääkäri Matti Korhonen.

Soinlahteen työterveyspalvelut Iisalmesta

Kymin Perustuotannon Soinlahden sahan henkilökunta saa työterveyspalveluja vuonna 1975 perustetulta ja toimintansa aloittaneelta Iisalmen Työterveysasema Oy:ltä. Kymiyhtiö on ollut aseman osakkaana alusta lähtien.

Työterveysasema toimii vuonna 1978 valmistuneissa omissa tiloissa Iisalmen keskustassa. Pinta-ala on 188 m². Henkilökuntaa on yksi lääkäri, kolme työterveyshoitajaa ja yksi vastaanottotoimistosihteeri sekä siivoaja. Syyskuussa 1980 asema sai neljännen työterveyshoitajan ja samalla yritykset jaettiin toimialoitain työterveyshoitajille. Kymiyhtiön työterveyshoitaja Salme Partanen jatkaa metsä- ja rakennusteollisuuden työterveyshoitajana.

Huolimatta pitkästä, noin 10 kilometrin etäisyydestä Soinlahden tehtaalta työterveysasemalle on työterveyspalvelujen käyttö ollut vilkasta lakisääteisen työterveyshuollon lisäksi.

Työterveyshoitajan luona kävi kymiyhtiöläisiä vuonna 1979 yhteensä 349 kertaa ja lääkärin luona 369 kertaa eli yhteensä käyntejä oli 718.

1920 perustettiin Hallan tehtaalle terveysasema ja palkattiin diakonissa, sisar Ida, jonka monet vanhat hallalaiset vieläkin hyvin muistavat.

Nykyinen työterveysasema toimii ajanmukaisissa, vuonna 1977 kunnostetuissa tiloissa ja tarjoaa sekä työterveyshoitaja- että lääkäripalveluja.

Kuvassa lääkäri Raine Mauno sekä Hallassa pitkään toiminut työterveyshoitaja Anneli Vilkki (takana) avustamassa potilaan verenpainetta mitattaessa.

Kaija Manninen

Työterveyshoitaja on perinteisesti ollut luottamushenkilö, jonka puoleen työntekijät ovat voineet kääntyä niin sairastapauksissa kuin muissakin ongelmissaan.

Yleisen yhteiskunnallisen kehityksen myötä ovat eri tehtäväalueet painottuneet kunkin aikakauden tarpeita vastaaviksi. Vuosisadan alkukymmeninä tehtävät keskittyivät tartuntatautien ehkäisyyn ja hoitoon. Yleisen hygienian opettaminen ja syöpäläisten torjuntaan osallistuminen oli tuohon aikaan tärkeä tehtävä.

Teollisuusterveyssisaren tehtävät selkeytyvät

Laki äitiys- ja lastenneuvolatoiminnasta v. 1944 selkiinnytti osaltaan myös silloisten teollisuusterveyssisarten tehtäväkenttää.

Teollisuusterveyssisarten kerhon (nyk. Työterveyshoitajat ry) perustaminen 1948 oli tärkeä tapahtuma työn kehitystä ajatellen.

Kymiyhtiössä oltiin myös hyvin mukana ajan hengessä, sillä sosiaaliosastolla on säilynyt terveyssisaren tehtäväkuvaus vuodelta 1948. Se noudattelee johtosääntöä, joka kehiteltiin yhdessä Teollisuuslääketieteellisen yhdistyksen kanssa. Tehtäväalueet ovat miltei samat kuin nykyisin.

Terveyssisar sosiaaliosastolla

1940—1950 -luvulla terveyden ja sairaanhoitohenkilöstö toimi erillään toisistaan. Lääkäri ja sairaanhoitajat pitivät vastaanottoa tehtaan sairaalassa ja terveyssisar toimi puolestaan sosiaaliosastolla sosiaalipäällikön alaisena.

Tapaturmien torjuntatyö oli keskeinen tehtäväalue. Ensiapukoulutusta annettiin osastoilla, käytiin työsuojelutoimikuntien kokouksissa, tehtiin parannusehdotuksia työolosuhteisiin, suunniteltiin mm. siivoojille asiallista työvaatetta suojapäähiineen, ensiapukaappeja lisättiin ja täydennettiin osastoilla. Sosiaalitilojen kunnon, työpaikka-aterioiden ja juomave-

Kaija Manninen

Johtava työterveyshoitaja
Kymiyhtiön työterveyskeskus

Työterveyshoitaja — työterveyshuollon sekatyöläinen

den laadun valvonta kuuluivat terveyssisaren tehtäviin. Terveyssisar huolehti myös ammattikoulun oppilaiden terveystarkastuksista, terveysopin opetuksesta ja ensi-apukoulutuksesta. Terveyssisaren tehtäviin kuului myös kunnallisia ja sosiaaliosaston toimialaan liittyviä tehtäviä. Joitakin terveyssisaria on toiminut myös sosiaalitarastajan tehtävissä.

Vielä 1950-luvulla tehtaan terveyssisaret pitivät äitiys- ja lastenneuvolavastaanottoa Verlassa ja Haukkasuolla kerran viikossa ja palveluita annettiin myös yhtiön ulkopuolisille.

Terveyssisar työterveysosastolle

Terveyssisaren tehtäväkuva pysyi pohjimmitaan samanlaisena koko 1960-luvun. Kunnalliset tehtävät olivat karsiutuneet pois ja samoin sosiaaliosaston antamat erityistehtävät, kun työterveysosastosta tuli itse-

näinen osasto.

1960-luku oli yleisesti ottaen lakisäätöjen ja työehtosopimusten piiriin kuuluvien tarkastusten toteutuksen aikaa. Samalla se oli 'melun' vuosikymmen, sillä kuulon suojaukseen alettiin kiinnittää erityistä huomiota. Vielä 70-luvun alussa, jolloin kehitettiin järjestelmällinen työpaikankuvaustointi, vei kuulon tutkimus suuren osan terveyssisaren työajasta.

1970-lukua voisi puolestaan sanoa vapaaehtoisten terveystarkastusten vuosikymmeneksi. Aluksi tarkastukset koskivat pieniä työntekijäryhmiä, joille joko omasta pyynnöstään tai työterveysosaston aloitteesta tehtiin terveystarkastus jonkin altistumisen perusteella. Lopulta päädyttiin ns. ikäryhmätarkastuksiin, joita on jatkettu kohta viiden vuoden ajan.

Uudet toimitilat

Uuden terveyskeskuksen valmistuminen vuonna 1975 aiheutti suuren muutoksen

Vartija Lasse Riihimäki ikäryhmätutkimuksissa. Oik. työterveyshoitaja Leena Luukko.

myös työterveyshoitajien työssä. Toiminnat keskitettiin yhteisiin asianmukaisiin tiloihin. Voikkaan työterveysasemalle jäi kuitenkin yhden työterveyshoitajan toimipiste.

Muuton yhteydessä saatiin kaksi työterveyshoitajan toimintaa lisää, toinen työterveyshoitaja avustamaan lääkärin vastaanotolla ja johtavan työterveyshoitajan toimi palvelemaan sekä paikallisesti Kuusankoskea että myös yhtiön muita tehtaita. Työterveyshoitajia oli nyt yhteensä seitsemän, joiden kesken työt jaettiin tehtävän mukaisesti.

Terveydenhoitajille omat alueensa

1980-lukua voidaan sanoa työterveyshuoltolain toteutuksen vuosikymmeneksi. Jotta lain edellyttämät tehtävät tulisivat toteutetuiksi parhaalla mahdollisella tavalla, siirryttiin työterveyshoitajien tehtäväjaossa takaisin tehdaskohtaiseen työnjakoon, jollainen oli ollut 1970-luvun alussa.

Tehdasosastot jaettiin neljän työterveyshoitajan kesken. He hoitavat kaiken terveydenhoitoon ja työpaikoilla tapahtuvaan toimintaan liittyvät tehtävät alueillaan.

Sairaanhoitotehtävät ja avustaminen lääkärin vastaanotolla on jaettu kahden työterveyshoitajan kesken. Toinen heistä hoitaa myös sokeritautipotilaiden neuvontaan liittyviä tehtäviä antamalla mm. dieettiohjeita ja seuraamalla potilaiden vointia.

Terveystarkastustoiminta

Suuren yhtenäisen tehtäväalueen muodostavat terveystarkastukset: työhönsijoitus-, lakisääteiset- ja ikäryhmätarkastukset sekä niihin liittyvät seurantatoimenpiteet. Tarkastuksiin kuuluvat laboratoriotutkimukset, työterveyshoitajan suorittama esitietojen kysely, näön ja kuulon tutkimus, terveysneuvonta ja lääkärintarkastus. Osan tarkastuksista työterveyshoitaja suorittaa itsenäisesti lääkärin antamien ohjeiden mukaan. Tarvittaessa työterveyshoitaja ohjaa asiakkaitaan lääkärin vastaanotolle.

Lakisääteisten tarkastusten järjestäminen vie nykyisinkin melko suuren osan työterveyshoitajan työajasta. Melutyöntekijöiden kuulotutkimukset ovat suurin 'työlistäjä'. Klooritehtaan elohopea ja Ky 5 altistuksen kohteena olevien työntekijöiden tarkastukset kaksi kertaa vuodessa on toinen aikaa vievä työkohta.

Tarkastuksissa pyritään löytämään ne terveysriskit, jotka asiakkailla on joko itsellään tai työympäristössä.

Vajaakuntoisten seurantaa ja ongelmaitset

Vajaakuntoisten työntekijöiden seurannasta on työterveyshuoltolaissa erityismaininta. Tämän vuoksi työterveyshoitajat pyrkivät systemaattisemmin seuraamaan vajaakuntoisten työssä selviytymistä keskustelemalla heidän itsensä ja mahdollisesti myös työosaston edustajien kanssa.

Alkoholiongelmien hoitotoiminta ja

Sosiaaliosastolla 1950-luvulla toiminut terveysisäri piti ensiapukurssien lisäksi mm. varakotisisäri- ja kotisairaanhoitokursseja yhtiöläisille. Kuvassa terveysisäri Raija Korhonen.

seuranta tulee siirtymään entistä enemmän työterveyshoitajan tehtäväksi yhtiön hoitotoimintamallin mukaisesti. Yhdyshenkilöiden toimintaan se ei aiheuta kuitenkaan muutoksia. Psykkisesti häiriintyneiden potilaiden hoitotoimintamallin mukaisesti ja seurannassa työterveyshoitajat ovat myös mukana. Yhteistyä pidetään laitoksiin ja avohuoltopisteisiin tarpeen mukaan.

Terveyskasvatusta ja neuvontaa

Kaikkiin asiakaskäynteihin on olennaisesti kuulunut terveyskasvatus- ja neuvontatyötä. Se on osaksi yleistä kansanterveys-työtä, osaksi työhön ja työolosuhteisiin liittyvää neuvontaa, jota työterveyshuoltolaki nykyisin edellyttää. Tietoja annetaan mm. työstä johtuvista terveysvaaroista ja niiden ehkäisystä, tapaturmista, todetuista ammattitautista, henkilökohtaisten suojainten käytöstä yms. Työsuojelu- ja työnopastuskoulutuksessa työterveyshoitajat luennoinvat myös työolosuhteisiin liittyvistä haittatekijöistä.

Työpaikkojen tunteminen tärkeää

Työpaikatarkastukset ovat olennainen osa työterveyshoitajan työstä. Tarkastuksia tehdään joko yhteistyössä työsuojeluosaston kanssa tai yksin. Käynteihin liittyy

myös ensiapukaappien valvonta. Koska työterveyshoitaja joutuu seuraamaan työolosuhteiden vaikutusta terveydentilaan, työpaikkojen tunteminen on erittäin tärkeää.

Työsuojelutoimikuntien ja työpaikan kuvauskokouksiin työterveyshoitaja osallistuu asiantuntijajäsenenä. Tapaturmien ja ammattitautien ehkäisytyöhön osallistutaan myös pitämällä yhteisiä kampanjatilaisuuksia työsuojeluosaston kanssa.

Työterveyshoitaja palvelee laajalla kentällä

Työterveyshoitaja on työterveyshuollon sekatyöläinen, joka pyrkii palvelemaan mitä erilaisimmissa asioissa. Toimiminen yhdyshenkilönä, työosastojen, työsuojeluosaston, työsuojeluvaltuutettujen ja lääkäreiden välillä on todettu erittäin hedelmälliseksi.

Yhteistyötä tehdään työsuojeluviranomaisten, työterveys- ym. laitosten ja hoitopaikkojen kanssa miltei päivittäin. Työterveyslaitoksen kautta saadaan jatkuvasti alan uusinta tietoa mm. koti- ja ulkomaisista tutkimustuloksista.

Työterveyshoitajat ovat koulutukseltaan sairaanhoitajia, erikoissairaanhoitajia tai terveydenhoitajia.

Salassapitovelvollisuus sitoo työterveyshoitajia kuten muitakin osastomme työntekijöitä. □

Marja Uronen

Lääkintävoimistelija
Kymiyhtiön työterveyskeskus

Työterveyslääkintävoimistelija

— liikunnallinen kuntouttaja ja ergonomian asiantuntija

● Lääkintävoimistelijoiden koulutus ja toiminta Suomessa on nuorta muuhun terveydenhoitoon verrattuna. Koulutus aloitettiin sodan aikana tyydyttämään sotainvalidien kuntoutustarvetta. Myöskään työterveyshuollossa lääkintävoimistelijat eivät voi ylpeillä pitkällä perinteillä. Kymiyhtiö oli kuitenkin edelläkävijä, kun se v. 1966 otti palvelukseensa Suomen ensimmäisen työterveyslääkintävoimistelijan.

Lääkintävoimistelijat osallistuvat viikoittain oman tehdasalueensa työpaikkakierrokselle. Vas. Kuusanniemen työterveysvaltuutettu Paavo Toivonen, lääkintävoimistelija Marja Uronen, johtava työterveyshoitaja Kaija Manninen sekä teknikko Matti Laine tutustumassa trukinkuljettajan ongelmiin.

Tämä lääkintävoimistelija toimi sekä Kuusankosken että Voikkaan terveysasemilla, osan päivää kummassakin. Seuraavana vuonna saatiin Voikkaalle oma osapäivätoiminen lääkintävoimistelija. Aluksi lääkintävoimistelijan työ oli kokonaan potilaiden hoitotyötä. Muu toiminta tuli mukaan vähitellen alan kehittyessä.

Ennaltaehkäisevät voimisteluryhmät aloitettiin v. 1969, ja niitä hoitamaan palkattiin työntekijä, aluksi tilapäiseen työsuhteeseen. Pari vuotta myöhemmin tämä kolmannen lääkintävoimistelijan toimi vakinaistettiin, ja Voikkaan lääkintävoimistelija siirtyi kokopäivätyöhön. Samaan aikaan aloitettiin myös sydänpotilaiden ryhmäkuntoutus ja työpaikkoihin kohdistuva ergonominen toiminta.

Toimintamallia ei aluksi ollut

Työterveyslääkintävoimistelijan työ oli alussa varsinaista pioneerityötä. Säädöksiä tai valmiita toimintamalleja ei ollut. Alan koulutus otti ensiaskeleitaan ja kehittyi toiminnan myötä.

Työterveyslaitos on huolehtinut työterveyslääkintävoimistelijoiden koulutuksesta. Järjestetyn koulutuksen puuttuessa Kymiyhtiön lääkintävoimistelijat kävivät alkuaikoina seuraamassa ergonomiaryhmän palaveria ja pitivät tiivistä yhteyttä Työterveyslaitoksen lääkintävoimistelijoihin.

Hyvin järjestettyä koulutustoimintaa

Nykyinen koulutustoiminta on hyvin järjestetty. Alan perusasiat opetetaan kaksiviikkoisella työterveyslääkintävoimistelijan kurssilla. Sen lisäksi on eri pituisia ala- tai teemakohtaisia ergonomiakursseja. Työfysiatriasta koulutusta, sydänpotilaiden kuntoutuskoulutusta ja taukoliikunnan ohjelmointikursseja on myös.

Ajan tasalla pysyäkseen työterveyslääkintävoimistelijat järjestävät jokasyksyiset neuvottelupäivät. Myös lääkintävoimistelijaliitto osallistuu työfysiatriseen koulutukseen.

Tilat ja laitteisto ajan tasalla

Nykyinen toimintamme on hyvin järjestettyä. Työterveyshuoltolaki antaa sille laajemmat puitteet. Lisäksi meillä on oma, johtavan lääkärin kanssa yhteistyössä laadittu toimintasuunnitelma fysiatrian toteuttamisesta työterveyshuollossa Kuusankosken tehtailla. Tilat, joissa toimimme, ovat modernit ja tarkoituksenmukaiset, ja laitteisto on ajan tasalla.

Potilaiden hoito suurin työllistäjä

Uudessa työterveyskeskuksessa toimii nyt kolme lääkintävoimistelijaa. Suurin osa heidän ajastaan kuluu edelleen potilaiden hoitotyöhön, joka työllistää noin puolitoista lääkintävoimistelijaa. Ryhmätoiminta ajoittuu syys-toukokuulle. Sydänryhmiä pidetään kaksi kertaa viikossa. Toinen ryhmä on niille, jotka ovat jo palanneet työelämään tai piakkoin palaamassa, toinen on tarkoitettu toipilasvaiheessa oleville. Sydänryhmiin pääsee lääkärin läheteellä.

Entisistä selkä- ja niskaryhmistä on tullut selkä- ja niskakouluja. Näitä ryhmiä on 7–8 viikottain. Vetämisessä ovat apuna Työterveyslaitoksen kehittämät opetuspaketit ja diasarjat.

Yksi lääkintävoimistelijoista huolehtii taukoliikunnan järjestämisestä, ohjaajien kouluttamisesta ja taukoliikuntaryhmien ohjelmoinnista.

Yhteistyötä työsuojelussa

Lääkintävoimistelijat osallistuvat viikottain oman tehdasalueensa työpaikkakiertoihin. Lisäksi teemme työpaikkakäyntejä sairaustapausten antamien viitteiden pohjalta. Aloite työpaikkakäynnin tekemiseen voi tulla myös työosastolta, työsuojelutekniikalta, työsuojeluvaltuutetulta tai työntehtäjältä.

Viiden vuoden ajan on lääkintävoimistelija osallistunut työsuojelun kanssa yhteistyössä tehtävään systemaattiseen työpaikkakuvaukseen. Lääkintävoimistelijan tehtävänä on kuvauksen ergonominen puoli. Tämä työ auttaa suuresti työpaikkojen tuntemisessa ja niiden ongelmien ymmärtämisessä. Sen lisäksi on tehty laajempia ergonomisia selvityksiä ongelmallisista työpaikoista, esim. Voikkaan hylsyntasaajan työstä, Self Copyn pakkauksesta ja Y-osaston rullien kuljetustyöstä. Selvitys trukinkuljettajan työolosuhteista on tekeillä.

Kuntoneuvontaa ja koulutusta

Viime syksynä aloitimme kuntoneuvola-toiminnan. Kuntoneuvolaan voi hakeutua oma-aloitteisesti ilman lääkärin lähetettä tuki- ja liikuntaelinvaikeuksien takia. Kuntoneuvolassa tutkimme asiakkaan, annamme neuvoja ja ohjeita sekä tarvittaessa ope-
tamme vaikeita helpottavan voimisteluo-
hjelman.

Lääkintävoimistelijat osallistuvat koulutustoimintaan Kuusankosken lisäksi yhtiön muilla teollisuuspaikkakunnilla. Ammattikoulussa pidämme vuosittain tunteja oman alamme asioista. Ergonomiasta pidämme luentoja työsuojelu- ja työnopastajakursseilla. Sen lisäksi olemme osallistuneet eri osastojen omiin kampanjoihin ja ergonomiakoulutukseen Heinolan ja Salon tehtailla.

Koulutustoimintaa on tavallaan myös se, että kansanterveystyöhön erikoistuvat lääkintävoimistelijat suorittavat osan työterveyshuollon käytännön harjoittelusta Kuusankosken tehtailla.

Lääkintävoimistelijat toivovat voivansa tulevaisuudessa osallistua aikaisempaa enemmän ihmisen asiantuntijoina sekä uuden suunnitteluun että koneiden ja laitteiden hankintaan, jolloin ergonomisten ongelmien ratkaisu on helpointa ja halvinta. Toivomme hyvän yhteistyön työosastojen kanssa jatkuvan, koska siten osastojen ongelmien selvittäminen helpottuu.

Mitä raskaampaa ja rasittavampaa työ on, sitä tärkeämpää on saada lääkintävoimistelija mukaan työterveyshuollon toimenpiteiden toteuttamiseen sekä ehkäisyssä että kuntouttavassa toiminnassa. □

Naisten niska- ja selkäkoulussa tutustutaan myös teoriassa kehon rakenteeseen ja toimintaan. Ennaltaehkäisevät voimisteluryhmät aloitettiin vuonna 1969. Vas. lääkintävoimistelija Tuija Kauppinen.

Sydänryhmän lämmittelyvaihe meneillään lääkintävoimistelija Ritva Laineen johdolla.

● Kymiyhtiön työsuojelutoiminnalle antoi 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa oman leimansa tuolloin harrastettu työsuojeluaiheisten lyhytfilmien tuotanto. Keskeisinä henkilöinä olivat filminteossa mukana silloinen työsuojelupäällikkö **Harry Varhomaa** ja tuolloin maalarina työskennellyt, nykyään yhtiön elokuvaaja, **Kalevi Pihkala**. Myöhemmin toimintaan osallistui tiiviisti myös yhtiön tuolloinen tiedotussihteeri, nykyinen tiedotuspäällikkö **Eero Niinikoski**.

Elokuvaaja Kalevi Pihkala tuli kameroineen monelle yhtiöläiselle tutuksi 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa valmistettaessa työsuojeluaiheisia elokuvia. Sittenkin elokuvana on tallennettu mm. yhtiön ja Hallan sahan 100-vuotisjuhlia sekä uutta ja vanhaa selluteollisuutta.

Työsuojelun hyväksi elokuvan keinoin

Harry Varhomaa kertoo kimmokkeena filminteon aloittamiseen olleen työsuojelua kuvaavien diasarjojen riittämättömyys.

"Työturvallisuuspäivillä esitimme piirroksin tai valokuvin jonkin tapaturman kulun tai syyn. Silloin tuli mieleen pyrkiä saamaan myös muuta materiaalia koulutustoimintaa varten. Piirtoheitintä ei tuolloin käytetty, joten katsoimme, että filmi täydentäisi havaintomateriaalia parhaiten."

"Aikaisemmin tekemämme diakuvasarjat perustuivat todellisiin tapahtumiin. Niinpä myös filminteossa lähdimme liikkeelle todellisuudesta, ja ensimmäinen työturvallisuuaiheinen filmimme *Ritiläralli* perustuukin tositahtumiin. Kymin sulfiitti- tehtaasta haihduttamalla oli venttiilihäiriön korjauspaikan läheltä poistettu käytävältä ritilä, ja tämän aiheuttamaa vaaratilannetta käytimme myös filmin aiheena."

Varhomaa muistelee aiheiden hankinnassa käytetyn hyväksi yleisökilpailua. Sieltä olivat peräisin niin Ritilärallin kuin myös seuraavien lyhytfilmien *Tela* ja *Pelastusliivit* juonet.

Tela-filmissä näytettiin filmin keinoin, mitä vaaratilanteita saattaa aiheutua liikuttaessa asiaankuulumattomasti pukeutuneena pyörivien telojen lähellä. Pelastusliivit-filmi muistuttaa — hiljaisella huumorilla asiaa höystäen — purkutöissä tarvittavista apuvälineistä.

Kun filmituotantoon ryhdyttiin, oli mm. Teollisuusvakuutukselta lainattavat työturvallisuusfilmit Varhomaan mukaan ehditty "katsoa kaksikin kertaa".

Filmit Ritiläralli ja Tela herättivät kiinnostusta myös Teollisuusvakuutuksessa, joka myönsi elokuvaaja Kalevi Pihkalalle stipendin kolmannen työturvallisuusfilmin Pelastusliivit valmistamiseen. Sittenkin

Kalevi Pihkala ja Kymiyhtiön tiedotuspäällikkö Eero Niinikoski tekivät oman työnsä ohella Teollisuusvakuutukselle filmin *Puu kaatuu*.

Kun ensimmäistä työsuojeluaiheista elokuvaa Ritilärallia ryhdyttiin valmistamaan, tapahtui se uudella 16 mm:n kalustolla. Kalliin kaluston käyttö yleensä ja äänityksen hallinta erityisesti jännittivät elokuvaa- ja Kalevi Pihkalaa enemmän kuin elokuvan "henkinen" puoli, eli elokuvan juonen muuttaminen kuvakerronnaksi. Myös tehdashallien valaistuksen onnistuminen askarrutti siihen mennessä vain kaitafilmi-kameraa käyttänyttä miestä.

Jo ensimmäinen valmistunutokuva opetti Pihkalalle, mitkä ovat elokuvakameran mahdollisuudet teollisuusmiljöössä; ennen oman filmin tekoa hän ei ollut tutustunut yhteenkään työturvallisuusaiheiseen elokuvaan. Se opetti myös, mitä vaikeuksia

esimerkiksi elokuvan äänen synkronisoinnissa on, kun ammattitaitoista äänittäjää ei ole käytettävissä.

Ajanpuute ilmeni puolestaan vaikeudeksi tehtäessä kolmatta työturvallisuuselokuvaa Pelastusliivit. Syksyn lähestyminen ei esimerkiksi antanut mahdollisuutta uusia veteensyöksymiskohtausta.

Kalevi Pihkalan mielestä työturvallisuus tarjoaisi edelleenkin mielenkiintoisia aiheita elokuvalle ja juonellisen, näytellyn elokuvan teko myös innostaisi. Uuteen kuvalliseen ilmaisuun välineeseen, videoon, hänen sijaan suhtautuu varauksellisesti: "Koska kuvaruutu on pienempi kuin valkokangas, on lopputulos laihempi. Näin olen video on sanansaattajana filmiä vaatimattomampi", miettii Pihkala. □

Reijo Virta

Elokuvaaja Kalevi Pihkala ikuistamassa filmille PK 14:n viimeisten pahvimetrien valmistumista syksyllä 1979. Työn onnistumista seuraamassa tuolloinen PK 14:n koneenhoitaja Ilkka Laurila.

● Vuonna 1980 tuli kuluneeksi 100 vuotta ensimmäisen työterveyslääkärin palkkaamisesta Kymiyhtiöön ja 50 vuotta siitä, kun yhtiöön nimettiin henkilö hoitamaan työturvallisuusasioita.

● Tämän juhlavuoden kunniaksi julkaistavan Kymiyhtiö-lehden erikoisnumeron ovat toimittaneet Heli Kyllönen, Reijo Virta ja Pertti Alasuutari työterveys- ja työsuojeluosastojen avustuksella.

